

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Novembre 2018

GOVERN
ILLES
BALEARIS

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Novembre 2018

Direcció: Llorenç Pou Garcias
Director general d'Ocupació i Economia

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Albertí Garau
Laura Alomar Llorente
Gabriel Servera Roobruck
Pedro Ripoll Domenech
Catalina Martorell Company
M^a del Mar Ribas Mas

Maquetació:

Bernat Vidal Lara
Margarita Roig Servera

Assessorament lingüístic:

Servei Lingüístic de la Conselleria de Treball,
Comerç i Indústria

Direcció General d'Ocupació i Economia
Conselleria de Treball, Comerç i Indústria
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Plaça de Son Castelló, 1
(Polígon de Son Castelló) 07009 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.788.526
Fax.: +34.971.176.981
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació,
vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a
l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura
Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible,
com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	4
Resum Executiu	5
I. Entorn	8
1 Internacional	8
2 Unió Europea	13
3 Espanya	15
II. ILLES Balears	17
1 Mallorca	19
2 Menorca	20
3 Pitiüses	21
III. Oferta	22
1 Agropesquer	22
2 Indústria i energia	26
3 Construcció	29
4 Serveis	31
4.1. Comerç	33
4.2. Hostaleria	34
4.3. Transport i comunicacions	40
4.4. Mediació financera	45
4.5 Altres serveis	47
5 Activitat empresarial	49
IV. Demanda	51
1 Preus de consum	51
2 Consum	53
2.1 Consum intern	53
2.2 Consum de no residents	55
3 Inversió	57
4 Sector exterior	60
Sector exterior	60
V. Mercat Laboral	63
1 Dades laborals de l'EPA. Illes Balears, Espanya i UE-28	63
2 Ocupació i atur a les Illes Balears: dades administratives	65
3 Costs laborals	69
4 Accidents de treball	71
Índex de gràfics i taules	72
Notes i abreviatures. Agraïments	74

Cronologia

Abril 2018	4	L'ibestat publica l'IPH del 2017. La càrrega demogràfica de les Illes Balears ha passat d'1.543.160 persones el 2000 a 2.078.276 el 2017.
	13	L'agència de qualificació Moody's millora la nota creditícia d'Espanya de Baa2 a Baa1.
	17	El tipus de canvi de la lliura esterlina se situa en 0,863 £/€, el valor més baix des del maig del 2017.
Maig 2018	18	Standard & Poor's millora la qualificació creditícia a llarg termini de Balears, de BBB amb perspectiva estable a BBB+ amb perspectiva positiva.
	31	Els Estats Units imposen aranzels a les importacions d'acer i d'alumini procedents d'Europa, de Mèxic i de Canadà.
	31	Es publica en el BOIB la Llei 3/2018, de 29 de maig, del tercer sector d'acció social.
Juny 2018	7	L'EUROSTAT publica la variació del PIB del primer trimestre del 2018 de la zona euro: 2,5 % interanual.
	13	La Fed augmenta els tipus d'interès de l'1,75 % al 2 %.
	26	Es publica en el BOIB la Llei 5/2018, de 19 de juny, de l'habitatge de les Illes Balears.
	26	Es publica en el BOIB la Llei 6/2018, de 22 de juny, per la qual es modifiquen diverses normes de l'ordenament jurídic de les Illes Balears en matèria de turisme, de funció pública, pressupostària, de personal, d'urbanisme, d'ordenació farmacèutica, de transports, de residus i de règim local, i s'autoritza el Govern de les Illes Balears per aprovar determinats textos refosos.
Juliol 2018	2	L'EUROSTAT publica la taxa d'atur del maig del 2018, que per a la zona euro és del 8,4 %. La d'Espanya cau fins el 15,8 %.
	9	El preu del barril de petroli Brent arriba a 77,08 \$.
	11	El Banc Central de Canadà augmenta els tipus d'interès oficial de l'1,25% a l'1,50 %
	11	L'ibestat publica l'Indicador de confiança empresarial (ICE) del tercer trimestre. Per a Balears cau un 4,35 %.
	13	L'INE publica la taxa de variació anual de l'IPC de les Illes Balears. El juny és del 2,3 % interanual.
Agost 2018	16	El tipus d'interès euríbor a un any se situa en -0,179 %.
	20	Grècia surt del darrer dels programes de rescat financer que regulen la seva economia des del 2010.
	27	Acord entre Mèxic i Estats Units sobre el Tractat de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord (TLCAN).
Setembre 2018	24	Entren en vigor nous aranzels entre Estats Units i La Xina.
	26	La Reserva Federal puja el tipus d'interès 0,25 punts i se situa entre el 2 i el 2,25%.
	30	Canadà s'afegeix a l'acord sobre el TLCAN entre Mèxic i Estats Units que involucrarà més d'un bilió de dòlars.
Octubre 2018	19	L'agència de qualificació Moody's rebaixa la nota creditícia d'Itàlia, de Baa2 a Baa3.
	26	A les Balears l'atur cau i se situa en una taxa del 7,1% el tercer trimestre, la més baixa de l'Estat (14,5%), segons l'EPA.
Novembre 2018	2	L'INE publica l'enquesta de despesa turística, provisional, i Balears és la segona comunitat autònoma amb un major pes de despesa turística amb un 22,4%, mig punt menys que Catalunya i per davant d'Andalusia (14,5%). L'ibestat publica que el setembre arribaren 2.322.531 turistes a Balears.
	6	L'ibestat publica la despesa total realitzada pels turistes a les Illes Balears el setembre: 2.316 milions d'euros.
	7	El Banco de España publica el Informe de Estabilidad Financiera, la ràtio de deute de les llars i les empreses no financeres ha continuat millorant en el segon trimestre de 2018, encara que són vulnerables a un augment dels costos de finançament.
	8	Segons l'INE, el salari mitjà brut de les Illes Balears el 2017 fou de 1.797 euros, 92 euros per sota de la mitjana espanyola.
	14	L'INE publica que el setembre del 2018 a les Illes Balears es crearen 189 societats mercantils i se'n dissolgueren 65. La taxa anual de l'IPC a les Illes Balears l'octubre és de l'1,9%, quatre dècimes menys que la mitjana espanyola.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2010 (en %)											
	Anual					Trimestral					
	2013	2014	2015	2016	2017	2017 (p)				2018 (p)	
				(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II
Zona euro	-0,2	1,4	2,1	1,9	2,4	2,1	2,5	2,8	2,7	2,4	2,2
Espanya	-1,7	1,4	3,6	3,2	3,0	3,0	3,1	2,9	3,1	2,8	2,5
Illes Balears	0,3	1,0	3,0	4,1	3,8	4,1	3,9	3,6	3,4	3,1	2,7
Mallorca	0,2	0,7	2,9	4,1	3,8	4,1	3,9	3,7	3,4	3,1	2,6
Menorca	0,4	0,8	2,9	3,7	3,0	3,4	3,0	2,9	2,7	2,2	2,0
Pitiüses	1,1	2,4	3,6	4,3	4,0	4,3	4,0	3,8	3,7	3,7	3,6

Font: Eurostat i Direcció General d'Ocupació i Economia

f: previsió. p: provisional. a: avanç.

L'economia de les **Illes Balears** creix en el segon trimestre del 2018 un 2,7 % en termes interanuals. Aquesta taxa de variació implica que durant tres anys i mig el ritme de producció de l'arxipèlag s'ha mantingut per damunt dels dos punts percentuals. Per tant, l'economia roman en la part alta del cicle expansiu, tot i que suavitzant-se. La temporada turística del 2018 repeteix els registres històrics que s'assoliren l'any passat, i el mercat domèstic ha compensat les caigudes del britànic. El sector de la construcció comparteix protagonisme amb el de serveis i la seva taxa de variació és la més accentuada també en el segon trimestre del 2018. Els indicadors avançats del sector de totxo i els del mercat immobiliari fan preveure que el dinamisme d'aquest sector es perllongarà també en el 2019. La indústria i l'energia mostren taxes de creixement cada vegada més moderades i en el segon trimestre del 2018 el VAB augmenta un 1,3 % respecte del mateix període del 2017.

Mallorca és la illa on l'alentiment de les taxes de creixement ha estat més intens. En el segon trimestre del 2018 la variació interanual és una dècima inferior al creixement que el conjunt balear. Continua l'augment de l'afiliació i el descens de l'atur registrat, el quals, si bé són a uns ritmes inferiors al de principi d'any, conserven un fort dinamisme. Els resultats dels establiments hotelers repeteixen els registres màxims i en el cas del turisme rural, fins i tot s'incrementen. Els apartaments turístics, en canvi, mostren retrocessos tant en el nombre de viatgers com en el de pernoctacions. L'aeroport de Son Sant Joan torna a batre rècords en el nombre de passatgers, i fins al setembre destaca l'augment del passatge domèstic. El nombre de tones de mercaderies als ports de Palma i Alcúdia manté la tendència a l'alça, i en aquesta illa també augmenten amb força les hipoteques i les compravendes d'habitatges.

La taxa de creixement de **Menorca** del segon trimestre del 2018 és d'un 2,0 % interanual. Tot i que aquesta xifra sigui la més baixa de l'arxipèlag, Menorca enllaça més de tres anys amb taxes superiors als dos punts percentuals. Els indicadors del mercat laboral d'aquesta illa mantenen el sentit positiu al llarg del 2018. Es donen pujades en el nombre d'hores treballades,

alhora que cauen les xifres d'atur registrat i la taxa corresponent. L'illa més septentrional ha notat el descens de l'afluència del turisme britànic, el qual ha estat en part compensat pel turisme domèstic. Així, l'aeroport de Maó pràcticament repeteix la mateixa xifra de passatgers que en el 2017. Com a indicador de la inversió s'incrementa a Menorca la matriculació de turismes i la de vehicles de càrrega, així com el consum de carburants d'automoció. A més, tant la constitució de noves hipoteques com la compravenda d'habitatges puguen en termes interanuals.

Quant al ritme de creixement econòmic, **Eivissa i Formentera** continuen al capdavant. En el segon trimestre, el valor afegit generat a les dues illes augmenta un 3,6 % interanual i ja enllaça més d'onze anys essent la regió amb més dinamisme. Va ésser la regió on la crisi econòmica menys afectà a la producció i on més despuntà en la fase de recuperació. Tot plegat ha fet que la producció es trobi més d'una cinquena part per damunt de la de fa deu anys. Quant al mercat laboral, augmenta el nombre d'afiliats a la Seguretat Social tant a Eivissa com a Formentera. Els establiments hotelers s'augmenta el nombre de nits venudes, amb un allargament de l'estada mitjana, però el nombre de viatgers retrocedeix lleugerament. Malgrat això, el nombre de turistes que visiten l'arxipèlag pitiús s'incrementa, així com el passatge arribat per via aèria. En el mercat immobiliari, en els nou primers mesos del 2018 les Pitiüses presenten descensos rellevants, tant en l'import de les hipoteques com en el seu nombre. Finalment, el consum de carburants d'automoció disminueix un 2,2 % en el mes de setembre.

S'espera que el creixement **mundial** el 2019 sigui del 3,7%, segons l'FMI i l'OCDE, si bé aquesta evolució està poc sincronitzada entre els països i es mantenen riscos importants. S'ha assolit l'acord comercial entre Estats Units, Mèxic i Canadà. Estats Units creix per sobre de la zona euro i amb una taxa d'atur de les més baixes des de final del 2000. La Xina continua amb una evolució estable i l'economia nipona es troba en xifres positives des del 2015. A l'agost del 2018 el preu del barril de Brent és de 72 dòlars, un 40% més que l'agost del 2017. L'euro s'ha revalorat respecte del dòlar i de la lliure esterlina.

El 2018 el PIB de la **zona euro** repunta un 2,1 % en el segon trimestre. L'FMI revisa les previsions a la baixa i considera que l'any 2019 la zona euro acabarà amb un creixement del PIB d'un 1,9 % i una taxa d'atur del 8,0 %. L'economia alemanya el primer trimestre del 2018 pujà un 2,0 % i en el segon una dècima menys. La taxa d'atur a l'agost és del 3,4 %, una de les més baixes de la Unió Europea. El deute d'alemanya és del 62,9% del PIB en el primer trimestre del 2018 quan a Espanya és del 98,8%.

L'economia **espanyola** durant el segon trimestre del 2018 presenta una taxa de variació interanual del PIB del 2,5 %, quatre dècimes per sobre del creixement registrat a la zona euro. La demanda nacional contribueix en 3,3 punts al creixement del PIB, lleugerament per sobre del trimestre anterior. El sector de la construcció continua amb una major acceleració que les altres activitats. El Banc d'Espanya revisa les previsions a la baixa i situa el creixement de l'economia en el 2,2% pel 2019. Preveu una taxa d'atur en evolució decreixent fins el 13,2 % el 2019.

El sector **agropesquer** de les Illes Balears manté a llarg del 2018 les pujades en l'afiliació a la Seguretat Social, la producció d'ametla i les tones de carn sacrificada als escorxadors de les Illes d'oví i d'aus. En canvi, es redueix la comercialització de la fruita i l'hortalissa, dels cereals i la producció d'oli d'oliva.

Els indicadors sectorials de la **indústria** continuen mostrant un panorama amb signes de decaïment. El VAB del primer trimestre es manté en positiu, si bé presenta un cert alentiment. La producció, la cartera de comandes i la facturació de les empreses del sector, malgrat les contínues fluctuacions, no acaben de reeixir i presenten resultats negatius. Totes les illes guanyen afiliats a la Seguretat Social, de forma més marcada a Mallorca i, en termes percentuals, a Formentera. Finalment, les darreres dades disponibles mostren un augment de la demanda d'energia elèctrica a totes les illes.

Les variacions interanuals del VAB de la **construcció** a les illes continuen en nivells alts i en el segon trimestre del 2018 torna a ésser el sector amb una taxa més alta. Els certificats de final d'obra s'han incrementat de forma significativa en nombre d'edificis i en el pressupost d'execució. Paral·lelament, el nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social puja amb força i cau l'atur registrat. L'augment en el nombre de projectes visats i en els pressuposts que impliquen fa preveure que es mantindrà el dinamisme del sector a mitjà termini.

En el segon trimestre el VAB dels **serveis** es manté però presenta un menor dinamisme que en els trimestres anteriors i continua cedint l'impuls de l'economia al sector de la construcció. La facturació i l'ocupació de les empreses del sector segueixen en un nivell alt. L'afiliació a la Seguretat Social a l'octubre registra increments a Eivissa i a Mallorca, però a Menorca i a Formentera baixa el nombre d'afiliats en termes interanuals. Es registren increments tant al règim general com en el d'autònoms i pel que

fa a les activitats disminueix el nombre d'afiliats a l'hostaleria i a les llars i personal domèstic. El setembre cau el nombre de matriculacions de vehicles per a lloguer, si bé, en termes acumulats en quatre anys aquestes matriculacions s'han més que triplicat.

D'acord amb l'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) de les Illes Balears de l'agost el volum del negoci del **comerç** manté el dinamisme de l'any amb una variació interanual del 6,6%. La facturació del comerç minorista perd força en el setembre. L'afiliació a la Seguretat Social del sector del comerç s'incrementa moderadament el mes de setembre, creix un 1,4. Per illes, Menorca perd afiliació (103 treballadors menys), mentre Mallorca i Pitiüses avancen un 1,6%. L'afiliació augmenta en totes les activitats del sector, especialment en les activitats de venda i reparació de vehicles de motor.

Quant als indicadors **turístics**, durant els primers set mesos de l'any 2018 la despesa total que efectuen els turistes a les Illes Balears continua registrant taxes de variació positives. La despesa mitjana diària augmenta a un ritme superior a la despesa mitjana per persona, atès que l'estada mitjana dels turistes es redueix respecte a l'any passat. El nombre de viatgers que pernocten a les Illes Balears durant els primers nou mesos del 2018 continua augmentant i arriba a marcar els 10,7 milions. El nombre de pernoctacions es manté, tot i que destaquen els allotjaments de turisme rural, mentre que els hotels consoliden les bones dades de l'any anterior i els apartaments turístics presenten una caiguda del quatre per cent. Els preus hotelers a les Illes Balears presenten augments interanuals, si bé amb menor intensitat que els tres darrers anys, presenten una taxa negativa només en algun mes de temporada baixa, mentre els de temporada alta sempre presenten taxes positives. El lleuger augment del nombre de pernoctacions, juntament amb la pujada dels preus, ha estirat a l'alça la rendibilitat hotelera. L'estada mitjana mostra un petit retrocés i se situa en 5,8 dies. El viatger que opta per un apartament turístic pernocta més dies de mitjana i, en canvi, el viatger que tria l'allotjament rural escurça l'estada. La variació dels preus de l'oferta complementària a l'arxipèlag balear des de l'octubre de l'any 2015 se situa per sobre de la variació de preus de l'Estat, si bé, els mesos d'estiu d'enguany gairebé estan igualats ambdós valors.

Els **passatgers** arribats entre els deu primers mesos de l'any a les Illes Balears per via aèria assoleixen els 19 milions, presenten un increment important en comparació amb el mateix període de l'any 2017, amb els mercats nacional i l'alemany a l'alça, mentre que el britànic decreix. Altres països, com ara Àustria i França, augmenten amb força el passatge per via aèria. Paral·lelament, els passatgers arribats en companyies de baix cost mantenen la tendència ascendent. Fins el setembre, el trànsit marítim de passatgers en línia regular repunta i també ho fan els creueristes. Així mateix, el transport de les mercaderies que arriben a les Illes Balears continuen la tendència creixent, les transportades per via marítima fins el setembre passen els 10 milions de tones.

Segons la demografia d'**empreses** de la TGSS, el nombre total de negocis creix durant el tercer trimestre del 2018 a tot l'arxipèlag (2,6%). El patró habitual de les altes i les baixes d'empreses a Balears mostra com el tercer trimestre de cada any és el que recull una menor creació de negocis, mentre que el quart és el que més baixes registra. D'altra banda, les societats mercantils constituïdes fins a l'agost del 2018 mostren un descens interanual, però pel que fa al capital subscrit augmenta més de la meitat en termes interanuals. Les dissolucions augmenten un 16,8 % respecte del mateix període del 2017. Pel que fa als concurs de creditors han experimentat un increment en el segon trimestre del 2018.

Al setembre, els **preus** frenen les pujades de mesos anteriors tant a les Illes com a l'Estat i es compensa la pujada dels preus de transport amb els relacionats amb les despeses de l'habitatge. La inflació subjacent, tot i que repunta lleugerament, roman al voltant del punt percentual.

Si bé les dades acumulades de gener a setembre mostren una evolució positiva per als principals indicadors de **consum**, en el mes de setembre s'ha donat una caiguda en la matriculació de vehicles i en el consum de carburant d'automoció, tant a les Illes Balears com en el conjunt de l'estat.

Quant a la **inversió**, en els resultats acumulats del 2018 baixen el nombre de societats mercantils, encara que augmenta la producció de capital net. Per una part, augmenten els centres de treball inscrits a la Seguretat Social, però, d'altra banda, disminueixen les matriculacions de vehicles de càrrega. El mercat hipotecari continua mostrant signes de vitalitat, especialment la firma d'hipoteques sobre habitatges. El nivell d'endeutament de les administracions públiques de les Illes amb les entitats de crèdit es redueix notablement i l'evolució de la ràtio entre crèdits

i dipòsits es manté en el mateix nivell.

L'activitat comercial amb l'**exterior** manté el dinamisme pel que fa a les vendes però, especialment, a les compres. La inversió exterior a les Illes creix en el segon trimestre i, com és habitual, la major part del capital es concentra en les activitats immobiliàries.

El mercat de **treball** de les Illes Balears manté l'evolució positiva fins el setembre del 2018. En el novè mes de l'any l'afiliació assolix les 558.188 persones, el que suposa un màxim històric en un mes de setembre. Les Illes Balears continuen la creació d'ocupació i són la comunitat autònoma amb el nivell d'ocupació més alt respecte al d'abans de la crisi. En concret, un 12,5 % per sobre de les dades del setembre del 2007, mentre que el conjunt d'Espanya encara es troba un -1,8 % per sota. Les dades de l'EPA mostren, per la seva banda, un augment del +9,7% de les hores efectives treballades pels ocupats durant el tercer trimestre de l'any, així com de l'ocupació (+6,1%), el que es tradueix en una millora de la qualitat del treball. Quant a l'atur, el nombre de persones desocupades del setembre del 2018 se situa per sota del valor del mateix mes del 2008, amb 40.747 persones, que representen un descens interanual del -3,9 %, de manera que les Illes ja encadenen sis anys consecutius de reduccions interanuals de l'atur. L'atur cau a totes les illes, tret de Formentera (+13,8%), i de forma més accentuada a Menorca (-6,6%), seguida de Mallorca (-4,2%) i d'Eivissa (-0,9%). D'altra banda, el cost salarial per treballador continua a l'alça i creix a les Illes Balears (+3,0%) en el segon trimestre del 2018. L'índex de costos laborals corregit d'efectes estacionals i de calendari de les Illes Balears del segon trimestre del 2018 també presenta un repunt del 2,1 % en termes interanuals. L'increment salarial pactat fins al setembre del 2018 és del 3,6% a les Illes Balears, per sobre de l'1,2% pactat al conjunt d'Espanya. Finalment, els accidents laborals dels primers vuit mesos de l'any 2018 mostren un descens del -0,6% respecte als mateixos mesos del 2017.

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	2n Trimestre	2,9	↗	agost	3,9	→	agost	2,5	↗
Japó	2n Trimestre	1,3	→	agost	2,4	→	agost	1,3	→
Unió Europea	2n Trimestre	2,1	↗	agost	6,8	→	agost	2,1	↗
Regne Unit	2n Trimestre	1,2	→	juny	4	→	juliol	2,5	↗
Zona euro	2n Trimestre	2,1	↗	agost	8,1	→	setembre	2,1	↗
Alemanya	2n Trimestre	1,9	→	agost	3,4	→	setembre	2,2	↗
França	2n Trimestre	1,7	→	agost	9,3	→	setembre	2,5	↗
Itàlia	2n Trimestre	1,2	→	agost	9,7	→	setembre	1,6	→
Espanya	2n Trimestre	2,5	↗	agost	15,2	→	setembre	2,2	↗

Font: Eurostat; Cabinet Office of Government of Japan (Statistics Japan); Statistics Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communications (Statistics Japan) i U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis (bea).

Dades estacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de Preus de Consum Harmonitzat.

Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.

Segons l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) al seu informe del setembre, s'espera que el creixement mundial el 2018 i el 2019 se situï en un nivell màxim del 3,7% però poc sincronitzat entre els països i amb riscos importants. El mercat laboral s'ha recuperat, però es mantenen llargs i el creixement salarial és encara limitat. L'augment de les restriccions comercials fa malbé els llocs de treball i els nivells de vida. Les condicions financeres són més estrictes i augmenten l'estrès en una sèrie d'economies de mercats emergents. D'altra banda, els riscos polítics podrien impedir que Europa prosperés. Deu anys després de la crisi, s'han tornat a generar alguns riscos financers. Així les polítiques haurien de tenir com a finalitat millorar la capacitat de recuperació, productivitat i inclusió, conclou l'informe. S'ha assolit l'acord comercial entre Estats Units, Mèxic i Canadà (*USMCA Agreement*, en les seves

sigles en anglès) després de negociar durant més d'un any. En el mercat de divises, a principis d'octubre, l'expectativa de noves pujades de tipus d'interès a Estats Units, la bona marxa de l'economia nord americana i la incertesa a Itàlia, han afavorit la cotització del dòlar front a l'euro. Segons l'OCDE, els països del G20 creixen un 3,9 % en el segon trimestre del 2018, igual que en els dos trimestres anteriors. Els que pertanyen a l'OCDE el segon trimestre del 2018 creixen un 2,5 %, tres dècimes per sota del tercer trimestre del 2017. Rússia repunta fins l'1,7% de creixement en el segon trimestre del 2018. La Índia creix fins el 8,0 % el segon trimestre del 2018. La inflació del conjunt de l'OCDE es manté a l'agost en el 2,9%, els preus de l'energia creixen un 10,2% i els aliments el 2,0%. La inflació subjacent és del 2,1%. Les previsions segons l'FMI per a l'economia mundial també són d'un creixement del 3,7%.

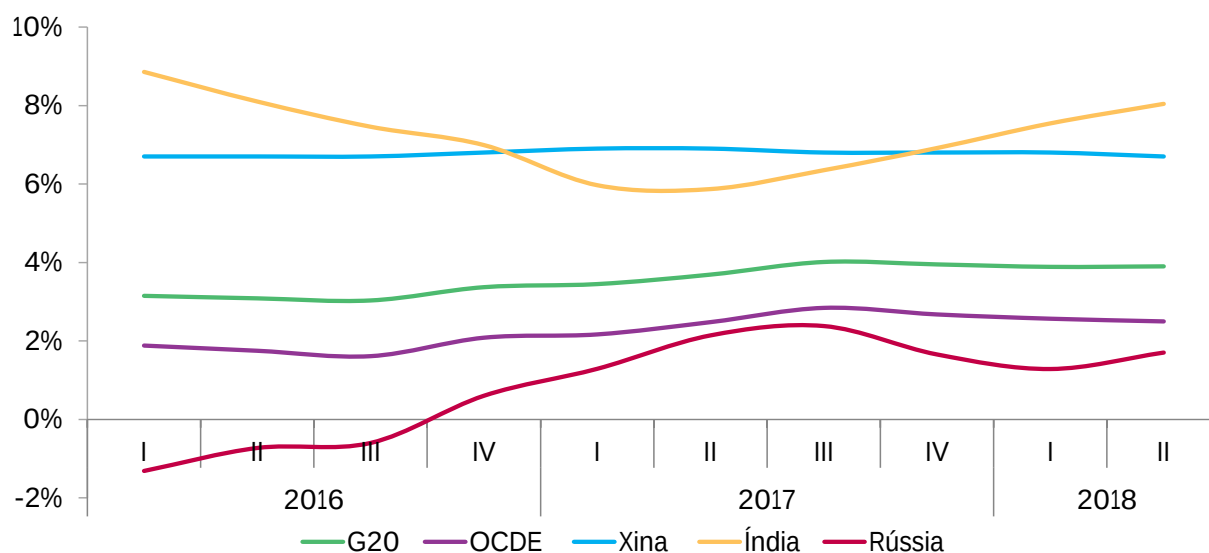
Taula 3. Previsions internacionals per al 2019

	PIB*	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,5	3,5	2,1
Japó	0,9	2,9	1,3
Unió Europea (zona euro)	1,9	8,0	1,7
Alemanya	1,9	3,4	1,8
França	1,6	8,5	1,8
Itàlia	1,0	10,5	1,4
Regne Unit	1,5	4,2	2,2
Espanya	2,2	14,7	1,8

Font: FMI - Perspectives de l'economia mundial, octubre 2018.

* PIB Real

Gràfic 1. Variació interanual del Producte Interior Brut

Font: OCDE

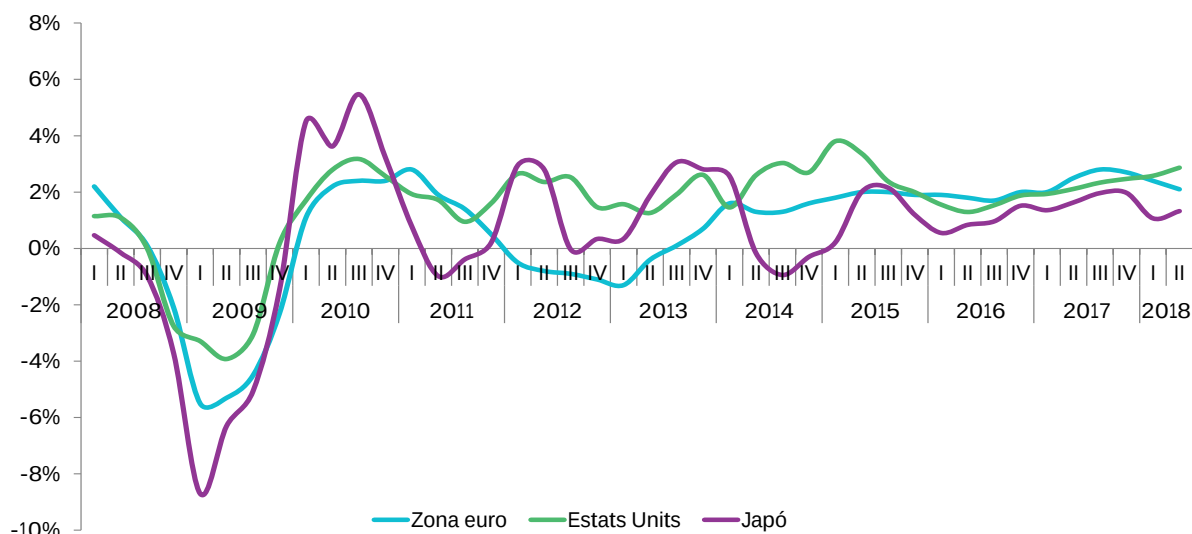
S'ESPERA QUE EL CREIXEMENT MUNDIAL EL 2019 SIGUI DEL 3,7 %, SEGONS L'FMI I L'OCDE

Els Estats Units d'Amèrica

Pel que fa als Estats Units, tanca el 2017 amb un creixement del 2,2 %. En el 2018 l'economia nord-americana s'accelera per damunt de les expectatives de l'any passat i creix a un ritme d'un 2,6 % el primer trimestre respecte del mateix període de l'any anterior i un 2,9% el segon trimestre, per sobre de la zona euro. En termes absoluts, això suposa assolir la xifra de 18,5 bilions de

dòlars de producte interior brut (PIB) el segon trimestre del 2018. Per la seva banda, l'FMI estima que el 2019 el PIB repuntarà fins a un 2,5 % (dues dècimes menys que la previsió de l'abril) amb una taxa d'atur baixa, del 3,5%, i una inflació del 2,1%. En el mercat de treball la taxa d'atur al mes d'agost es manté com una de les més baixes des de final del 2000, en el 3,9 % de la població activa i el total se situa en 6,2 milions d'aturats. Per la seva banda, durant el mes d'agost del 2018 l'evolució dels preus és creixent (2,5 %), gairebé un punt més que al gener. La confiança dels consumidors millora el mes de setembre segons l'indicador de confiança elaborat per la Universitat de Michigan.

Gràfic 2. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat, US Bureau of Economic Analysis (BEA) Department of Commerce i Cabinet Office of Government of Japan

La Xina

La Xina continua amb una evolució estable, presenta un creixement del 6,7 % el segon trimestre del 2018, una dècima menys que el trimestre anterior, segons dades de l'OCDE. Segons l'FMI el 2018 el creixement serà menor que en el 2017 (6,9%), se situarà en el 6,6% i el 2019 en el 6,2 %. S'espera que la taxa d'atur el 2019 sigui del 4,0% i la inflació sigui el 2,4%. Segons l'Oficina Nacional d'Estadística de la Xina, el PMI (*Purchasing Manager Index*, en les seves sigles en anglès o Índex de gestors de compres) de manufactures disminuí fins el 50,8 el setembre i el PMI no manufacturer augmentà fins el 54,9.

El Japó

L'economia nipona es troba en xifres de creixement positives des del 2015. El primer trimestre del 2018 la variació interanual es manté estable amb un 1,1 % i en el segon trimestre s'incrementa el creixement en dues dècimes. L'FMI, a l'octubre, preveu que l'economia japonesa creixerà fins un 0,9 % el 2019. Es preveu el 2019 una taxa d'atur del 2,9 % i un increment de preus de l'1,3 %. A l'agost l'IPC interanual es manté i roman en l'1,3 %. La taxa d'atur a l'agost del 2018 es manté amb un 2,4 % i (la qual cosa

suposa 1,7 milions d'aturats).

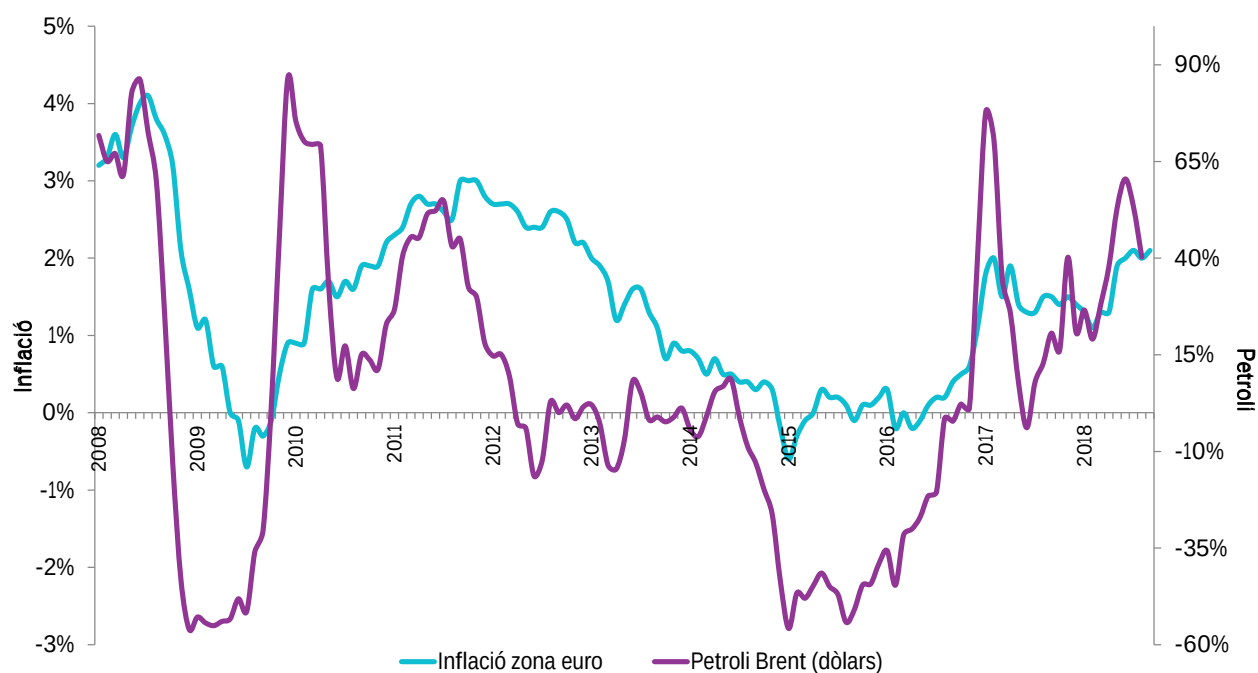
Petroli i divises

El preu del barril Brent es manté per sobre dels 70 dòlars des d'abril d'enguany. Ha augmentat un 40,3 % entre l'agost de 2017 i l'agost de 2018, situant-se en els 72,35 dòlars per barril. En el gràfic s'observa com l'increment del preu del petroli ha anat acompanyat d'un repunt de la inflació des de principi d'any. Les sancions d'Estats Units a Iran fan pujar el preu del petroli, atès que fan augmenta el temor respecte de la manca de subministrament. D'altra banda, la producció de cru d'Estats Units creix el 2018 més lentament que el que estava previst segons l'Administració d'Informació d'Energia.

A L'AGOST DEL 2018 EL PREU DEL BARRIL BRENT ÉS DE 72 DÒLARS, UN 40 % MÉS QUE L'AGOST DEL 2017

Des de final del 2016 l'euro s'ha anat revalorant respecte del dòlar. A l'agost del 2018 se situa en 1,17 dòlars per euro. Pel que fa a l'euro respecte de la lliura esterlina s'ha anat apreciand des del 2015 i es manté estable des de final de 2017. Al juny del 2018 l'euro es canvia per 0,89 lliures esterlines.

Gràfic 3. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Font: EIA, Eurostat

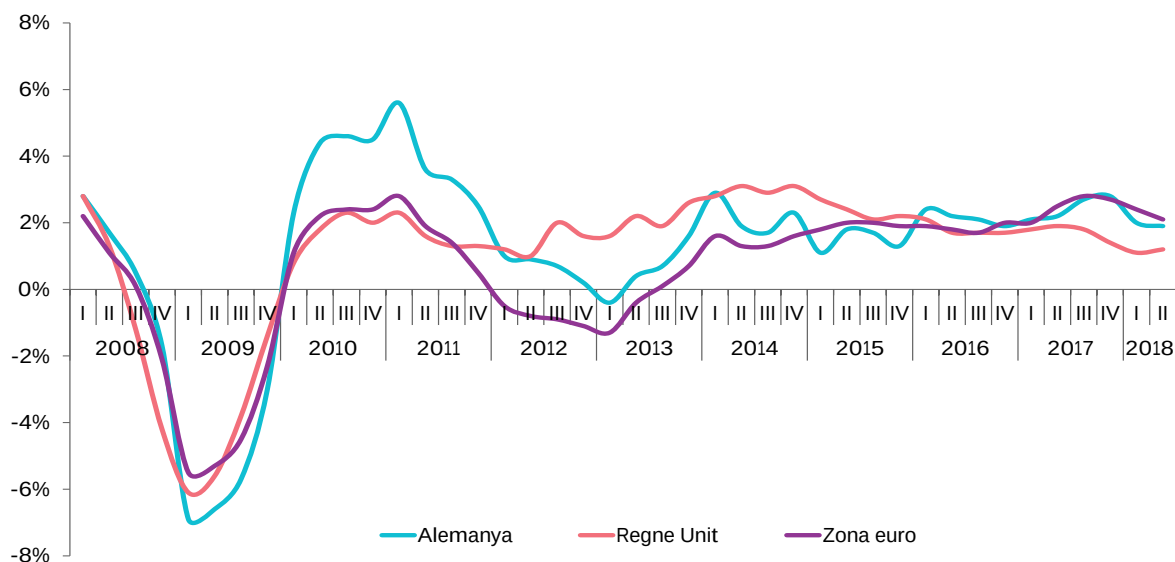
Gràfic 4. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Font: BCE

2 Unió Europea

Gràfic 5. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat

L'economia de la zona euro evoluciona per sota de la dels Estats Units des del primer trimestre del 2018. A la Unió Europea el PIB creix un 2,1 % interanual en el segon trimestre del 2018, dues dècimes menys que el trimestre anterior. Per la seva banda, el PIB de la zona euro també augmenta a un ritme del 2,1 % en el segon trimestre del 2018 respecte del mateix període d'un any abans, tres dècimes menys que en el primer trimestre. La taxa d'atur encara roman en nivells mínims des del 2008. Així, a l'agost d'enguany la taxa d'atur és del 6,8 % (cosa que suposa 16,7 milions de persones) a la UE, i del 8,1 % (equivalent a 13,2 milions de persones) a la zona euro. Al mes de setembre a la zona euro la inflació és del 2,1 % i a la Unió Europea al mes d'agost també se situa en el 2,1 %. Amb tot això, l'FMI preveu que

l'any 2019 la zona euro acabarà amb un creixement del PIB d'un 1,9 % (una dècima per sota de la previsió de l'abril). La previsió de la taxa d'atur per al 2019 és del 8,0 % i la variació de preus per al 2019 s'espera que sigui de l'1,7%. La fragilitat a Itàlia, provocada en part per ser el segon país amb el deute més gros, amb un 133,4% del PIB en el primer trimestre del 2018 (després de Grècia, que té un deute del 180,4%), per tenir un creixement dels més baixos de la Unió Europea i la pressió migratòria, provoca inestabilitat a l'àrea de l'euro. El tercer país amb el deute major és Portugal amb un 126,4% del PIB en el primer trimestre del 2018. S'apropa la data límit prevista, 29 de març de 2019, per a la sortida de Regne Unit de la Unió Europea, cosa que presenta riscos importants per a ambdues parts.

Alemanya

L'economia alemanya en el primer trimestre del 2018 té un increment interanual de volum del 2,0 %, vuit dècimes per sota del trimestre anterior i en el segon trimestre de l'1,9 %. Els preus a Alemanya pugen el setembre a un ritme del 2,2 % interanual. La previsió de creixement de l'FMI és d'un creixement de l'economia per al 2019 de l'1,9 % (com la mitjana de la zona euro), amb una taxa d'atur molt baixa (3,4 %). La taxa d'atur a l'agost és del 3,4 %, el que representa un milió i mig de persones aturades. El deute d'Alemanya és del 62,9 % del PIB en el primer trimestre del 2018.

*L'ECONOMIA ALEMANYA EN EL PRIMER TRIMESTRE DE L'ANY 2018 S'ACCELERA
UN 2,0 % I EN EL SEGON UNA DÈCIMA MENYS*

França

El ritme de creixement del PIB s'alenteix i se situa en un 1,7 % interanual en el segon trimestre del 2018, sis dècimes per sota del mateix trimestre d'un any enrere. A l'agost del 2018 la taxa d'atur és del 9,3 %, la qual cosa suposa 2,8 milions de persones. L'FMI preveu que l'economia gala incrementi la producció per al 2019 un 1,6 %, la mateixa previsió de tancament del 2018, cosa que suposaria set dècimes per sota del creixement del 2017. La taxa d'atur per al 2019 seria del 8,5 %, tres dècimes menys que la previsió del 2018 i gairebé un punt menys que en el 2017. El nivell de preus al setembre del 2018 s'incrementa un 2,5 % interanual. França presenta un deute del 97,7 % del PIB en el primer trimestre del 2018, gairebé un punt més que en el trimestre anterior.

Itàlia

A Itàlia el creixement del primer trimestre del 2018 mostra una variació del PIB de l'1,3 %, tres dècimes per sota del trimestre anterior i en el segon trimestre de l'1,2 %. Segons la previsió de l'FMI Itàlia tancarà el 2018 amb un 1,2 %, amb set dècimes menys que el 2017 i no millorarà per al 2019, quan se situaria en l'1,0 % amb una taxa d'atur del 8,5 % i una inflació de l'1,8 %. En el mercat de treball, la taxa d'atur de l'agost és del 9,7 % de la població activa, cosa que significa 2,5 milions d'aturats. Al setembre del 2018 la variació dels preus a Itàlia es manté amb un 1,6 % de creixement. S'ha de dir que a Itàlia les dificultats d'enguany de formar govern i la possibilitat de reversió de les reformes o la implementació de polítiques que perjudiquin la sostenibilitat del deute, com superar l'objectiu del dèficit pactat, poden provocar inestabilitat a la Unió Europea.

Regne Unit

En el primer trimestre del 2018 el PIB britànic està per sota del creixement europeu però es manté en un 1,1 % interanual, tres dècimes menys que en el trimestre anterior i en el segon trimestre es recupera una dècima. Són les taxes més baixes des del principi del 2012. La taxa d'atur del juny del 2018 va ser del 4,0 %, tres dècimes menys que l'any anterior, i suposa 1,3 milions d'aturats. Els preus en lliures han tingut una tendència creixent i al juliol del 2018 la inflació se situa en el 2,5 %. L'FMI preveu per a l'economia britànica una taxa de variació interanual del PIB d'un 1,5 % per al 2019 (manté les seves previsions de l'abril), amb una taxa d'atur del 4,2 %, i amb la inflació dues dècimes per sota de l'objectiu del 2 %. Quant al deute públic britànic, el primer trimestre del 2018 és del 85,8 % del PIB, 1,7 punts percentuals per sobre del darrer trimestre del 2017.

Taula 4. Producte interior brut a preus de mercat i els seus components (Taxes de variació interanual).

	2016	2017	2017				2018	
			T I	T II	T III	T IV	T I	T II
Despesa en consum final	2,4	2,4	2,0	2,3	2,4	2,7	2,9	2,2
Formació bruta de capital fix	2,5	5,4	4,6	3,9	6,7	6,2	4,3	7,8
Variació d'existències i adquisicions menys cessions d'objectes valuosos (*)	-0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,3	0,1	0,1
DEMANDA NACIONAL (*)	2,4	2,9	2,5	2,6	3,2	3,3	3,1	3,3
Exportacions de béns i serveis	5,2	5,2	6,1	5,4	5,4	4,2	3,4	2,3
Importacions de béns i serveis	2,9	5,6	5,5	4,4	7,0	5,4	4,7	5,2
PRODUCTE INTERIOR BRUT a preus de mercat	3,2	3,0	2,9	3,1	2,9	3,1	2,8	2,5
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	8,2	-0,9	-0,7	-2,5	-0,8	0,4	2,2	3,2
Indústria	5,6	4,4	4,6	4,2	4,0	4,9	2,6	2,5
- Indústria manufacturera	4,7	4,4	3,7	3,7	4,6	5,4	2,8	3,1
Construcció	3,5	6,2	5,3	6,5	6,0	6,8	7,4	7,1
Serveis	2,1	2,5	2,3	2,6	2,5	2,5	2,5	2,3
PRODUCTE INTERIOR BRUT a preus de mercat	3,2	3,0	2,9	3,1	2,9	3,1	2,8	2,5

(*) Aportació al creixement del PIB a preus de mercat

Font: INE. Contabilitat Nacional Trimestral d'Espanya. Base 2010

Nota: Dades corregides a efectes estacionals i de calendari. Volum encadenat referència 2010

L'economia espanyola durant el primer trimestre del 2018 presenta una taxa de variació interanual del PIB del 2,8 % i en el segon trimestre del 2,5 %, gairebé mig punt percentual per sobre del creixement registrat a la zona euro. La taxa d'atur, segons dades de l'Eurostat, a l'agost del 2018 cau fins al 15,2 % (3,5 milions de persones), cosa que representa 1,6 punts percentuals menys que el mateix mes d'un any enrere. Pel que fa als preus de consum, al setembre la inflació se situa en una variació del 2,2 %. Segons el Fons Monetari Internacional, les previsions de creixement de l'economia espanyola per al 2019 són del 2,2 % quant al PIB, una taxa d'atur del 14,7 % i una inflació de l'1,8 %.

De conformitat amb les xifres de la Comptabilitat Nacional Trimestral d'Espanya, en el segon trimestre del 2018 el creixement del PIB és del 2,5 %, tres dècimes menys que en el primer trimestre. Des del punt de vista de la despesa, la contribució de la demanda nacional al creixement anual del PIB és de 3,3 punts, front als 3,1 punts del trimestre anterior, i la demanda exterior és de -0,8 punts (front al -0,3 en el primer trimestre d'enguany). La despesa en consum final de les llars experimenta un creixement del 2,3 % (gairebé un punt menys que el primer trimestre) i la despesa de les institucions sense finalitat lucrativa s'incrementa un 2,0 % (1,6 p.p. menys que el trimestre anterior). La despesa

de les administracions públiques també cau fins a situar-se en l'1,9 %. Respecte de la inversió, la formació bruta de capital fix repunta fins al 7,8 %, tres punts i mig més en comparació amb el trimestre anterior. La inversió en construcció augmenta en termes interanuals un 7,1 %, tres dècimes menys respecte del trimestre anterior. En el segon trimestre les exportacions de béns i serveis cauen 0,6 punts percentuals, en relació a la mateixa taxa del trimestre anterior, fins a una variació del 2,0 % interanual. Les importacions creixen un 5,2 % interanual en el segon trimestre front un 4,7 % en el primer.

En el segon trimestre del 2018, des del punt de vista de l'oferta, la branca del sector de la construcció continua amb una acceleració major que les altres activitats i presenta una taxa de creixement anual del 7,1 %. D'altra banda, els sectors primari i secundari mostren taxes de creixement del 3,2 % (millora d'1 punt percentual) i del 2,5 % (cau una dècima), respectivament. El sector serveis augmenta un 2,3 % interanual i dins aquest destaquen les activitats professionals (5,5 % de variació interanual), la informació i les comunicacions (amb un 5,3 %), i el comerç, transport i hostaleria (3,0 %). Els impostos nets sobre els productes varien un 1,0 % en el segon trimestre del 2018, molt per sota de les variacions anteriors.

Taula 5. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Variació Interanual (%)	2018	2019
PIB	2,6	2,2
Consum privat	2,2	1,6
Consum públic	1,9	1,5
Formació bruta del capital fix	5,1	4,1
Demanda nacional (contribució al creixement del PIB)	2,7	2,1
Exportació de béns i serveis	2,6	3,9
Importació de béns i serveis	3,1	4,0
Demanda exterior (contribució al creixement del PIB)	-0,1	0,1
Inflació	1,8	1,7
Taxa d'atur (dades fi de període)	14,6	13,2

Font: Direcció General d'Economia i Estadística del Banc d'Espanya (Setembre 2018)

LA VARIACIÓ DEL PIB ESPANYOL EL SEGON TRIMESTRE DEL 2018 ÉS DEL 2,5 %

En el mercat laboral l'ocupació augmenta a un ritme del 2,5 % interanual en el segon trimestre de l'any, la qual cosa suposa un increment d'aproximadament 441 mil llocs de treball equivalents a temps complet en un any. La variació del cost laboral unitari se situa en el segon trimestre del 2018 en un 0,6.

El Banc d'Espanya revisa a la baixa les previsions el setembre del 2018. El ritme del PIB s'alenteix i situa la variació del 2018 en el 2,6 % i quatre dècimes menys la del 2019. Els mercats exteriors influeixen en la revisió a la baixa, així com els majors preus del petroli. L'expansió del PIB continua gràcies a la demanda nacional, si bé, aquesta projecta una certa desacceleració. D'altra banda, el supervisor bancari preveu una taxa d'atur en evolució decreixent: el 14,6 % el 2018 i el 13,2 % el 2019. Pel que fa a la

inflació es moderarà, a causa d'una demanda menys dinàmica, i situa l'augment en l'1,8 %. S'estima un dèficit del 2,8 % del PIB, coherent amb la sortida aquest any del procediment de dèficit excessiu. D'altra banda, es preveu que el to de la política fiscal sigui expansiu el 2018 i el 2019, i neutral el 2020. També es preveu una certa reducció de la capacitat de finançament front a la resta del món respecte a 2016 i 2017, a causa fonamentalment als majors preus del petroli.

Les previsions del Banc d'Espanya estan per sobre de les de l'Escenari Macroeconòmic 2018-2021 del juliol, segons les quals el PIB creixerà un 2,4 % el 2018 i un 1,9 % el 2019.

El deute públic d'Espanya és elevat: el 98,8 % del PIB en el primer trimestre del 2018, mig punt més que en el trimestre anterior, i en milions d'euros assoleix la xifra de 1.160.613.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)											
	Anual					Trimestral					
	2013	2014	2015	2016	2017	2017 (p)				2018 (p)	
				(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II
Illes Balears	0,3	1,0	3,0	4,1	3,8	4,1	3,9	3,6	3,4	3,1	2,7
Sector agropesquer	1,0	0,2	0,0	2,3	1,7						
Indústria	-1,1	-1,0	1,9	2,6	2,1	2,3	2,1	1,9	1,9	1,6	1,3
Construcció	-5,4	-2,6	2,9	3,5	3,6	3,4	3,7	3,7	3,6	3,6	3,4
Serveis	1,0	1,4	3,1	4,3	3,9	4,3	4,0	3,8	3,5	3,1	2,7

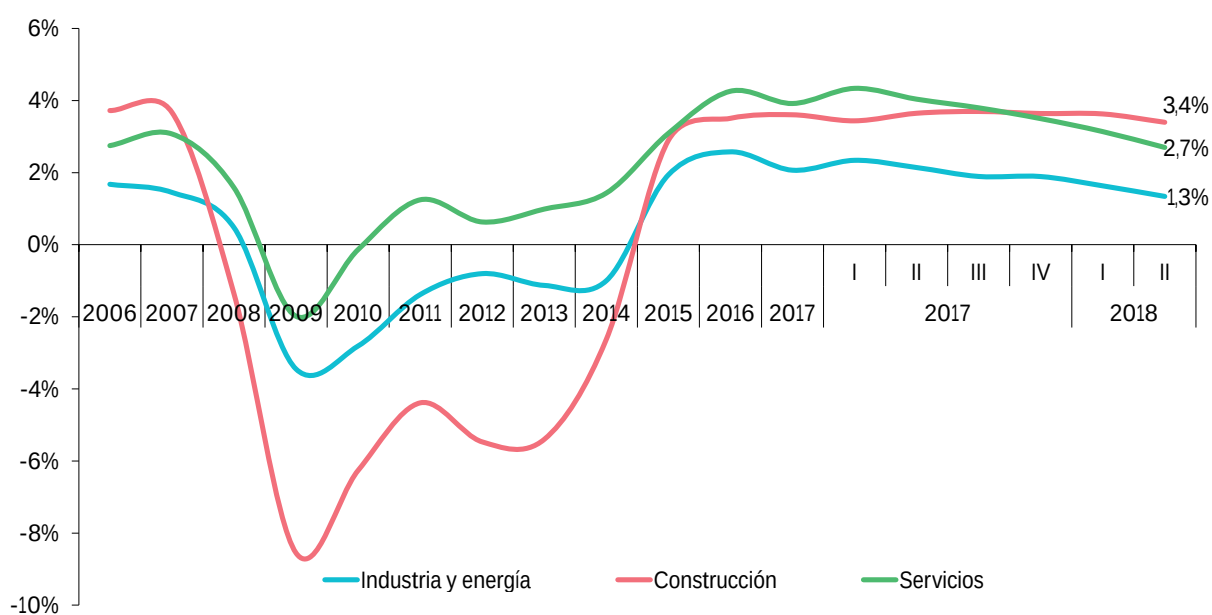
Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

f: previsió p: provisional a: avanç

Les taxes de creixement que es donen a les Illes Balears en el 2018 es troben a la part alta del cicle econòmic. Aquest fet es veu en el nivell alt que assoleixen i en que les darreres variacions interanuals són lleugerament més suaus que les anteriors. El conjunt de l'arxipèlag balear creix en el segon trimestre un 2,7 %, una taxa més elevada que la mitjana espanyola i que la de la Unió Europea. Cal tenir en compte que, en comparació amb els nivells del 2008, el VAB balear es troba un 11 % per damunt, consolidant el terreny recuperat. A més, les principals economies desenvolupades afebleixen les taxes de creixement. Una de les característiques que s'ha esdevingut al llarg del 2018 és que el sector de la construcció ha pres protagonisme en el repartiment.

Tal com es veu en el gràfic adjunt això no succeïa d'ençà 2007, amb l'única excepció dels dos darrers trimestres del 2015. En qualsevol cas, atès el pes del sector terciari dintre de l'economia balear, la contribució més important al creixement global continua essent la dels serveis. La construcció, després de les fortes caigudes durant els anys de la crisi econòmica, accelera el ritme de creixement, i atesos els indicadors avançats mantindrà el dinamisme també en el 2018. En canvi, la indústria i l'energia van perdent vigor i en el segon trimestre del 2018 presenten una variació interanual de l'1,3 %. En l'acumulat des del gener, el comerç exterior de manufactures i la producció general de la indústria encara mostren símptomes de feblesa.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

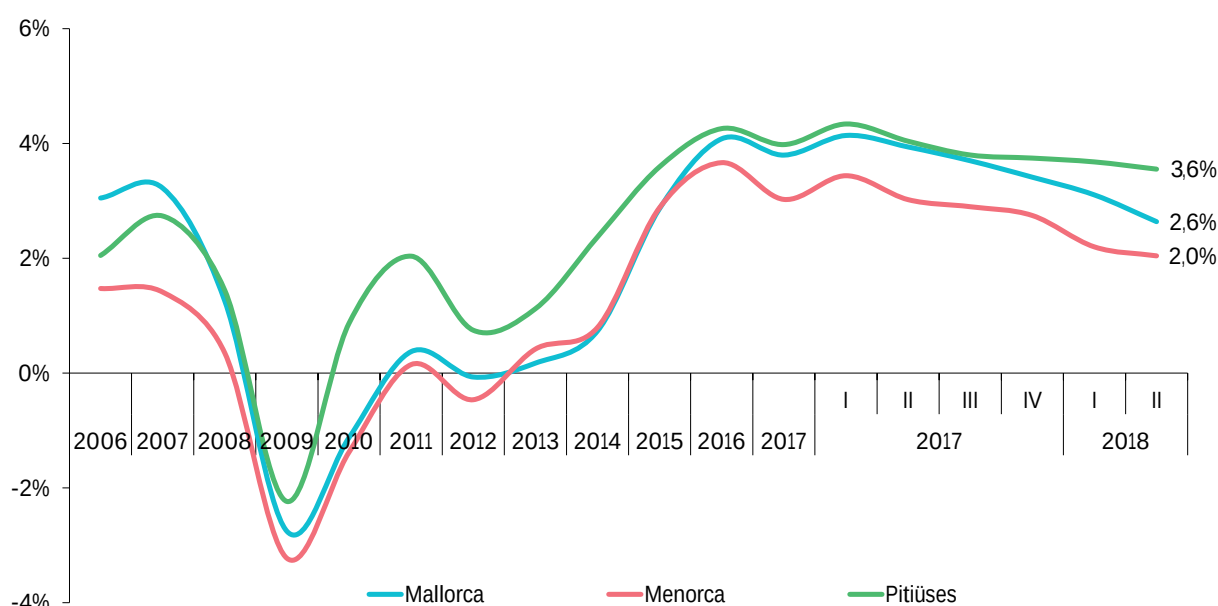

Font: DGOE

El fet que es mantengui el creixement en un nivell alt també en el 2018 es reflecteix en el mercat laboral. A les Illes Balears, segons les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA), en el tercer trimestre de l'any s'arriba als 621.700, xifra que és un 6,1 % superior a la d'un any enrere. Igual que s'ha comentat en el cas del creixement, la mitjana d'ocupats dels tres primers trimestres del 2018 es troba a les Illes un 8,4 % per damunt de la del 2008, mentre que a Espanya encara ha de recuperar el 6,6 % que es troba per sota. L'evolució dels ocupats per cada sector econòmic és dispar. Així, en el tercer trimestre hi ha increments destacats a l'agricultura (95,7 %) i als serveis (7,5 %), però es donen retrocessos a la construcció (-5,8 %) i a la indústria (-6,1 %). Paral·lelament als registres administratius, el nombre d'aturats cau el tercer trimestre del 2018 (un -19,6 % interanual) i se situa per davall de les 48.500 persones per primera vegada en

deu anys. A escala estatal, la disminució en el nombre d'aturats continua a un ritme de dues xifres (-10,9 %). Quant a la taxa d'atur, el tercer trimestre presenta habitualment les ràtios més baixes de l'any a les Illes Balears i en el 2018 queda en un 7,2 %, considerablement per davall de la mitjana estatal (14,55 %). Tal com es veurà més endavant, el sector serveis presenta pujades de la xifra de negoci i de l'índex d'ocupació, tot i que en el primer cas no arriben al ritme del conjunt estatal. El comerç reprèn el dinamisme i eixampla els resultats positius. La producció industrial, tot i que fluctua en la primera meitat de l'any, va escurçant les taxes negatives. Com s'ha comentat anteriorment, els indicadors de la construcció presenten increments destacats, i tant els projectes visats com el nombre de llicències d'obra municipals fan preveure que el ritme d'activitat mantindrà la fortalesa també en el 2019.

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Font: DGOE

1 Mallorca

Mallorca presenta en el segon trimestre del 2018 un creixement en termes reals del 2,6 %. Això implica que cedeix cinc dècimes respecte de la variació del trimestre precedent i és l'illa que presenta un alentiment més destacat. En qualsevol cas, atès el pes de Mallorca, l'evolució continua paral·lela a la mitjana de tot l'arxipèlag balear. Així les coses, aquesta illa no és aliena al procés d'alentiment del creixement que té lloc a Europa i a les principals economies. Malgrat es preveu un continuïsmen en la frenada dels creixements, es mantindrà un ritme d'activitat i producció encara elevat.

En els resultats del mercat laboral destaca la bona evolució del nombre d'afiliats a la Seguretat Social a Mallorca, el qual arriba a un augment del 2,9 % al setembre respecte del mateix mes del 2017. El nombre de llocs de feina equivalents a temps complet en el tercer trimestre del 2018 s'incrementa amb força en termes interanuals (3,8 %). Paral·lelament a la millora de l'ocupació a l'illa major, també s'ha donat un descens de l'atur registrat del 4,2 %. Amb tot, la taxa d'atur registrat (calculada com el nombre d'aturats registrats entre aquest mateix nombre més l'afiliació a la Seguretat Social) roman al voltant del 7,0 % al setembre i és mig punt més baixa que la de l'any anterior. En el novè mes del 2018 es registren un total de 31.765 contractes, una xifra molt semblant a la de l'any anterior. Quant a la sinistralitat laboral, l'índex presenta a Mallorca el valor més baix de totes les illes (5.050,9) però el nombre d'accidents puja el 1,1 % entre el setembre del 2017 i l'agost del 2018.

El nombre d'empreses d'alta a la Seguretat Social en el tercer trimestre és de 31.035, de conformitat amb la demografia empresarial publicada per l'Ibstat. En comparació amb el mateix trimestre del 2017 significa un augment de l'1,6%. La branca del comerç i les activitats de l'hoteleria són les que concentren un major nombre d'empreses (més d'una cinquena part cada una), però l'evolució en cada cas és dispar. Per una part, les empreses del comerç cauen un 1,7% interanual, mentre que les de l'hoteleria es mantenen (0,0%). Finalment, cal destacar els increments del nombre d'empreses emmarcades en el transport (un 2,6% més) i en la construcció (un 6,6% de variació interanual).

El sector de l'agricultura, la ramaderia i la pesca a l'illa de Mallorca tanca el mes de setembre amb 5.378 treballadors afiliats a la Seguretat Social. Respecte de l'any anterior, l'increment és d'un 0,8 %. Quant al sector secundari, Mallorca, que concentra el 74,0 % de tota la nova afiliació, registra un increment d'afiliació d'un 2,9 %. Destaca l'avanç de la branca manufacturera, amb 503 nous afiliats (2,9 %). L'ocupació dedicada a la construcció a Mallorca és la mostra més destacada del retorn del dinamisme al sector del totxo. Així, l'afiliació a la Seguretat Social emmarcada en aquest sector augmenta un 8,1 % a Mallorca. Continua l'acceleració en els indicadors avançats de la construcció. Els projectes visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears fins al setembre de l'any en curs presenten taxes de variació positives quant al nombre (8,9 %), però sobretot en pressupost en termes corrents (13,7 %).

Quant als indicadors turístics de Mallorca, el nombre de nits facturades dels establiments hotelers es mantenen (0,4 %), mentre que els apartaments turístics presenten una disminució (-5,6 %), la qual cosa contrasta amb l'augment als allotjaments rurals (18,1 %). Per origen, el turisme alemany cau un 9,9 % en les nits facturades en hotels i també el turisme espanyol (8,5 %), mentre que augmenten les nits que els hotels facturen als viatgers britànics (13,2 %) i, sobretot, al mercat francès (38,2 %), al suec i al noruec (1,4 % i 36,7 %, respectivament). En apartaments, s'observa una baixada important de les pernoctacions dels britànics (-9,9 %), dels alemanys (-5,8 %), noruecs (-31,3 %) i danesos (-20,3 %), a la vegada que el mercat suec augmenta un 11,5 %. En aquesta illa, atès que el nombre de viatgers creix més que les pernoctacions en els hotels, l'estada mitjana disminueix (-2,6 %). En els apartaments turístics, el nombre de viatgers decreix més que les pernoctacions en els hotels i l'estada mitjana augmenta un 12,0 %. El turisme rural presenta un creixement molt superior en viatgers que en pernoctacions, la qual cosa indica que l'estada mitjana es redueix (-8,4 %). El nombre de passatgers arribats a Mallorca fins a l'octubre se situa en 13,6 milions. El passatge augmenta un 3,2 % en aquesta illa gràcies, sobretot, al bon comportament del mercat nacional (10,4 %). El passatge alemany continua en augment i repunta un 3,7 %. Així mateix, altres països d'origen mostren variacions relatives elevades, com ara França, Àustria o Itàlia, que tenen increments d'un 18,0 %, un 31,2 % i un 10,1 %, respectivament. El passatge que arriba als ports de Mallorca per via marítima augmenta significativament en el cas de la línia regular (15,0 %) i els creueristes es disparen un 20,0 % respecte de l'any anterior.

Quant als indicadors de confiança empresarial del quart trimestre d'enguany, el saldo relatiu a la situació de les empreses mallorquines registra un resultat positiu de 9,4 punts. En canvi, el saldo de les expectatives és negatiu (-4,2 p.p.). L'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del quart trimestre retrocedeix un 3,0 % interanual. Per altra part, entre el gener i el setembre el nombre d'hipoteques contractades s'incrementa un 1,8 % respecte del mateix període de l'any passat. Les hipoteques sobre habitatges encara creixen més intensament (8,3 %). De la mateixa manera, l'import total contractat en aquests nou mesos augmenta un 14,0 % i el corresponent a hipoteques sobre habitatges ho fa un 22,8 %. En el mes de setembre d'enguany les tones de mercaderies embarcades i desembarcades dels ports de Palma i d'Alcúdia mantenen la tendència a l'alça (2,3 %). Les mercaderies arribades via aèria canvien el signe negatiu i l'aeroport de Son Sant Joan registra un augment d'un 3,6 %.

Pel que fa als indicadors de consum, la demanda d'energia elèctrica a Mallorca augmenta en els deu primers mesos un 1,5 %. D'altra banda, en els tres primers trimestres es matriculen a Mallorca 26.769 turismes i 3.572 vehicles de càrrega, la qual cosa representa, expressat en termes interanuals, un creixement d'un 2,9 % i d'un 2,1 %, respectivament. Finalment, el consum de carburants d'automoció del mes de setembre cau un -2,4 % en comparació a un any enrere.

2 Menorca

El valor afegit brut de Menorca del segon trimestre del 2018, comparat amb el del mateix període del 2017, presenta un increment d'un 2,0 %, la qual cosa implica dues dècimes de reducció respecte de la taxa precedent. Aquest ritme de creixement continua essent el més moderat de les illes, tot i que roman per damunt dels dos punts percentuals. D'ençà l'any 2015, Menorca presenta un diferencial negatiu respecte de la mitjana de l'arxipèlag, el qual ha arribat a situar-se en un punt. No obstant això, aquesta divergència es redueix en el darrer trimestre i està enfora del diferencial registrat en èpoques anteriors, especialment en les corresponents a un cicle expansiu.

L'afiliació a la Seguretat Social del mes de setembre a Menorca sacosta a les 36.000 persones i queda un 2,4 % per damunt del registre del mateix mes del 2017. Juntament amb l'increment en el nombre de persones afiliades, també es dona un augment de la jornada mitjana de treball, atès que l'afiliació equivalent a jornada completa augmenta un 3,7 % en el tercer trimestre del 2018. L'atur registrat del novè mes de l'any cau un 6,6 % i el nombre de desocupats el darrer dia de setembre gairebé no supera els 2.800, la xifra més baixa d'ençà el 2007. El nombre de contractes signats al setembre es manté al voltant dels 2.500. La pujada de l'ocupació i el descens de la desocupació deixen la taxa d'atur registrat de Menorca en el 6,2 %, mig punt menys que un any enrere. Quant a la sinistralitat laboral, el nombre d'accidents dels 12 mesos anteriors a l'agost del 2018 puja un 9,7 % a Menorca i deixa l'índex d'incidència en 5.381,6.

En el tercer trimestre del 2018, el nombre d'empreses d'alta a la Seguretat Social a Menorca és de 3.729, segons dades publicades per l'IBESTAT. Sobre el total de les Illes Balears aquesta xifra representa un 8,7% de pes i, comparada amb el mateix període del 2017 significa un increment del 0,3%. Les dues activitats amb major presència empresarial, el comerç i l'hoteleria, presenten descensos interanuals (un -1,3% i un -0,6% respectivament). Compensen aquestes caigudes els increments en el nombre d'empreses de la construcció (6,1%) i del transport (1,1%).

L'agricultura i la pesca a Menorca mantenen una afiliació propera de les 800 altes el setembre del 2018, però respecte del setembre del 2017 cau un punt percentual. Menorca també augmenta l'afiliació en el sector secundari respecte d'un any ençà i el nombre d'altes puja un 3,0 %. La indústria manufacturera, que abasta el 95 % de l'ocupació, s'incrementa un 2,5 %; però les altres dues branques industrials, les indústries extractives i la branca de l'energia, l'aigua i el gas, també augmenten de forma destacada. Igual que succeeix en el conjunt de les Illes Balears, la variació dels afiliats dedicats a la construcció torna al terreny positiu, que en el cas de Menorca ho ha fet més tardament, però en el darrer mes de setembre amb més intensitat que a la resta d'illes (12,0 %). El nombre de projectes examinats pel COAIB

que s'han visat per a obres a Menorca els tres primers trimestres del 2018 és superior en comparació al mateix període del 2017 (8,4 %), tot i que el pressupost que impliquen en termes corrents és força inferior (-19,5 %).

A Menorca l'arribada de turistes decreix (-2,3 %), però arriba a 1,3 milions de turistes. En aquesta illa sobresurt la caiguda del turisme d'origen britànic, amb una taxa del -11,4 % que en representa un poc més d'un terç del total i deixa el mercat nacional com a principal mercat emissor. Les pernoctacions hoteleres cauen en termes acumulats un 3,7 % mentre que els viatgers ho fan un 4,0 % respecte de l'any passat, la qual cosa fa que l'estada mitjana es mantengui. En els apartaments reglats el nombre de viatgers decreix amb més força (-13,2 %) que el nombre de pernoctacions (-2,8 %), cosa que fa que l'estada mitjana s'allargui fins a gairebé una setmana (12,0 %). Des de la perspectiva del mitjà de transport, el nombre total de passatgers arribats a l'aeroport de Maó no presenta variacions interanuals significatives (-0,3 %) fins a l'octubre. A Menorca puja el passatge nacional (10,2 %) i l'alemany (1,3 %), mentre que cauen el passatge britànic (-11,2 %) i l'italià (-7,1 %). Aquests quatre mercats representen més del 90 % del total del passatge. Dels mercats no principals sobresurt el suís (24,0 %). Per via marítima, el Port de Maó presenta un important decreixement dels creueristes (-12,0 %) i del passatge en línia regular (-10,0 %) al setembre.

La confiança empresarial mostra un saldo positiu pel que fa a la situació (4,3) i negatiu pel que fa a les expectatives (-16,6), si bé en aquest cas queda molt allunyat de les expectatives mostrades per la resta d'illes, ja que el saldo mitjà queda en -7,6 punts. A més, l'índex (ICEH) registra una taxa de variació interanual negativa d'un -6,5 %. El total de mercaderies que entren i surten del Port de Maó durant el novè mes del 2018 tenen un volum superior al del mateix període del 2017 (un 7,7 % en termes relatius). D'altra banda, les tones de mercaderies arribades via aèria disminueixen pràcticament a la meitat. Quant al nombre d'hipoteques signades fins al setembre, en comparació amb les dades de la resta d'illes, Menorca presenta l'increment més intens (9,4 %), encara que, pel que fa a l'import, l'increment és més moderat (8,4 %) que a Mallorca o a les Pitiüses. Les hipoteques sobre habitatges, tant el nombre com l'import subscrit, registren també avanços: un 7,0 % i d'un 2,9 %, respectivament.

En relació amb els indicadors de consum, la demanda elèctrica cedeix un 1,0 % entre el gener i l'octubre respecte d'un any ençà. Altrament, fins al setembre es matriculen a Menorca 1.102 turismes i 309 vehicles de càrrega que representen increments d'un 4,6 % i d'un 8,4 %, respectivament. Finalment, el consum de carburants d'automoció el mes de setembre registra una pujada interanual d'un 1,1 %.

3 Pitiüses

També en el segon trimestre del 2018 Eivissa i Formentera continuen essent les illes amb major dinamisme econòmic. En aquests tres mesos el creixement arriba al 3,6 %, i, per tant, superen per tercer any consecutiu la fita dels tres punts i mig. Així com succeeix amb la resta del territori, les taxes interanuals tenen un cert alentiment i respecte de la taxa dels tres primers mesos del 2018 cedeix una dècima. Les Pitiüses no són sols el territori on la crisi econòmica afectà en menor mesura, sinó que també és on més creixement s'ha donat en la fase expansiva. Tal com es veu en el gràfic de comparativa, des del 2005 Eivissa i Formentera romanen per damunt del creixement mitjà de les Illes Balears i en el darrer any aquest diferencial encara s'ha fet més destacat.

El mercat de treball reflecteix la fortalesa de l'economia de l'arxipèlag pitiús. Els treballadors d'alta en la Seguretat Social mostren una dada el darrer dia de setembre de 83.749 treballadors, 77.919 a Eivissa i 5.830 a Formentera. Aquestes xifres, comparades amb les del mateix mes del 2017 impliquen increments del 4,1 % i del 5,0 %, respectivament. L'augment en el nombre d'afiliats ve acompanyat per un allargament de la jornada laboral i tot plegat fa que el nombre d'hores treballades en el tercer trimestre del 2018 augmenti amb força (4,5 % a Eivissa i 7,3 % a Formentera). Quant al nombre de persones aturades, la dada del setembre també cau a un ritme del 0,3 %. Així les coses, la taxa d'atur registrat queda en el 4,5 % per a Eivissa i en el 2,4 % a Formentera, que si es considera el conjunt de les dues illes es redueix dues dècimes respecte d'un any enrere. L'índex d'incidència dels accidents laborals a les Pitiüses presenta el valor més alt (5.780,8), però el nombre d'accidents reula un 1,2 %.

Quant al nombre d'empreses d'alta a la Seguretat Social, tant Eivissa com Formentera mostren increments interanuals significatius (un 3,0% i un 5,1%) assolint 7.316 i 724 empreses respectivament. L'activitat de l'hoteleria, que concentra una quarta part del nombre d'empreses de l'arxipèlag pitiús, s'incrementa gairebé un punt percentual en termes interanuals. El comerç, que té un pes d'una cinquena part, cau amb una variació del -1,7%. Igual que succeeix a la resta de les Illes Balears, la branca de la construcció i la del transport incrementen amb força el teixit empresarial (un 7,2% i un 15,9% respectivament).

El nombre d'afiliats a la Seguretat Social en el sector primari a darrer dia de setembre és de 561 persones en el conjunt de l'arxipèlag pitiús. La majoria es troben ubicats a Eivissa (507) i augmenten un 7,0 % interanual. Formentera, on estan ubicats els altres 54 treballadors, té un increment relatiu dels efectius laborals a l'agricultura i a la pesca del 3,8 %. La indústria i l'energia de les Pitiüses presenta també el menor pes relatiu de les Balears, amb menys d'una dècima part dels treballadors del sector a les illes, comptant els d'Eivissa i Formentera. Malgrat això, al setembre les Pitiüses tenen la taxa interanual d'afiliació al sector secundari més alta (5,1 %). Aquesta variació es reparteix amb un increment del 4,4 % de la indústria manufacturera, un del 8,2 % en les activitats de subministrament d'aigua, sanejament i residus, i amb un manteniment de l'afiliació a la branca de subministrament d'energia elèctrica, gas i aire condicionat. L'afiliació a la construcció a Eivissa i Formentera té una variació del 6,1 %, que coincideix amb la variació a Eivissa i la de

Formentera arriba al 6,5 %. Aquest augment del capital humà va acompanyat d'una millora en les perspectives de futur gràcies a l'augment en els pressuposts en termes corrents dels projectes visats pel Col·legi d'Arquitectes de les Illes Balears (2,6 %) fins al setembre.

Els indicadors turístics a les Pitiüses mostren un retrocés en el nombre de turistes (-1,2 %). Malgrat els espanyols es mantenen, els turistes alemanys i britànics disminueixen (9,3 % i 5,2 %, respectivament). En els establiments hotelers les pernoctacions s'incrementen (1,6 %) mentre els viatgers cauen (-1,4 %), i en conseqüència l'estada mitjana repunta (2,4 %). Quant als apartaments turístics, a Eivissa i Formentera baixa la xifra de viatgers (-1,4 %), però gràcies a un allargament de l'estada mitjana (puja un 10,1 %), les pernoctacions es mantenen. El volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa s'incrementa un 2,1 % interanual durant els 10 primers mesos de l'any. Com a les altres illes, aquest creixement està motivat pel bon comportament del mercat nacional (9,4 %). El mercat italià es manté amb un 0,6 % d'augment mentre que el britànic i l'italià cauen més d'un 2 % en ambdós casos i el suís decreix fins un 16,0%. Alhora, el passatge d'altres mercats també creix per consolidar l'increment de passatgers que arriben. Entre ells destaquen el passatge procedent dels Països Baixos (2,4 %) i Portugal (40,3 %). La via marítima també mostra increments de passatgers. En línia regular es donen gràcies, sobretot, a Eivissa (19,2 %), mentre que els passatgers que van a Formentera augmenten un 2,1 %. Els creueristes desembarcats presenten un decrement del 12,8 %.

Amb referència a l'indicador de confiança empresarial corresponent al darrer trimestre les Pitiüses presenten, d'una banda, la millor valoració de la situació del trimestre anterior (12,0 punts) i, de l'altra, un saldo pel que fa a les expectatives a curt termini negatives (-6,3 punts). L'ICEH se situa en un -1,1 % interanual i esdevé la valoració més optimista de totes les illes, més de dos punts percentuals per damunt del valor mitjà del conjunt de l'arxipèlag (-3,3 %). Quant a les mercaderies, a les illes d'Eivissa i Formentera al setembre, les embarcades i desembarcades als ports no presenten taxes de variació significatives (-1,0 % en ambdós casos), mentre que les de l'aeroport disminueixen un 4,9 %. Fins al setembre, Eivissa i Formentera presenten conjuntament descensos molt significatius tant en la constitució de noves hipoteques (-14,2 %) com en el cas concret de les hipoteques sobre habitatges (-26,4 %). Contràriament, hi ha un avanç a les Pitiüses en relació a l'import constituït, ja que respecte dels mateixos mesos del 2017 es dona un augment del 52,1 % i del 5,0 % respectivament. A la vista dels dos darrers resultats, l'import mitjà puja amb força (un 77 %) i resulta ésser el més alt de les illes.

Quant als indicadors de consum, la demanda elèctrica del mes d'octubre a Eivissa i a Formentera mostra increments similars i propers al 3 % en ambdues illes. D'altra banda, fins al setembre es matriculen a Eivissa 2.776 turismes (11,4 %) i 546 vehicles de càrrega (0,0 %). A Formentera les matriculacions són, respectivament, 180 i 57, amb variacions del -18,9 % i del 32,6 %. Finalment, el consum de carburants d'automoció disminueix un -2,2 % conjuntament a Eivissa i Formentera durant el mes de setembre.

III. OFERTA

1 Agropesquer

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)								
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 (p)
-0,4	0,3	-0,5	1,0	0,2	0,0	2,3	1,7	1,4

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: previsió

Agricultura

El VAB provisional del segon trimestre de l'any 2018 del sector agropesquer segons les dades disponibles de l'any 2018 és de l'1,4 %. Aquesta dada es troba molt propera a la taxa de creixement experimentat a l'any 2017 (1,7 %), però per davall de l'estimació que realitza l'INE per al conjunt espanyol, la qual situa la variació interanual del VAB d'aquest sector en el 3,2 %.

A l'agost del 2018 hi ha, a les Illes Balears, 6.517 persones afiliades a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia, un 0,9 % més que en el mateix mes de l'any anterior. Un 44,6 %

d'aquests treballadors estan afiliats al règim agrari, aquesta dada es pràcticament la mateixa que en el mes d'agost de l'any 2017 (44,8 %). Un 38,15 % són autònoms i, respecte de l'any anterior, el nombre disminueix un 0,43 %. El 17,29 % restant dels afiliats pertanyen al règim general, el qual manté el dinamisme de períodes anteriors i presenta una variació interanual positiva d'un 0,67 %. Per illes, l'afiliació s'incrementa considerablement a Formentera (47,4 % interanual), si bé cal tenir en compte que el nombre reduït d'afiliats que hi ha en aquest territori provoca que petites variacions suposin canvis percentuals elevats. En el cas d'Eivissa la variació interanual ha estat del 4,6 %, d'un -1,5 % a Menorca, i finalment a Mallorca aquesta dada no ha suposat cap

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	agost	6.517	→	0,9
Mallorca	agost	5.009	→	0,0
Menorca	agost	710	→	-1,5
Eivissa	agost	435	↗	4,6
Formentera	agost	28	↗	47,4

Font: lbestat (a partir de dades de la TGSS)

variació. Quant a la proporció d'afiliats de cada illa respecte del total, Mallorca aporta un 76,86 %, Menorca un 10,89 %, Eivissa un 6,67 % i Formentera el 0,43 % restant. Finalment, la variació interanual del percentatge d'afiliats per illa es molt reduïda en tots el casos; aquest fet indica que el pes en relació al nombre d'afiliacions interanual per illa pràcticament no s'ha modificat.

LA COMERCIALIZACIÓ DE FRUITA I HORTALISSA QUE PROVÉ DELS PRODUCTORS DISMINUEIX UN 9,1 %

En el mercat central de Mallorca, segons les dades acumulades

fins el juliol del 2018 s'han comercialitzat 72.175 tones de **fruita i hortalissa** que provenen de majoristes i productors, un 6,4 % menys del pes i un 0,9 % del preu mitjà ponderat que en el mateix període de l'any 2017. El signe negatiu d'aquesta dada es produeix tant per la comercialització que prové dels majoristes (-6,4 %) i en especial en el cas concret de la fruita (-9,1 %) com per la comercialització per part dels productors (-9,1 %), en aquest segon cas tant de fruites (-14,3 %) com d'hortalisses (-7,0 %). Aquest comportament en la demanda s'acompanya d'un augment destacat del preu mitjà de la fruita (8,9 %), i pel contrari de la disminució del preu mitjà de la hortalissa (-3,7 %)

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca (productors)		Tones	PMP	Pes		PMP	
Fruita	gener-juliol	60.400	1,2	↘	-9,2	↗	8,9
Hortalisses	gener-juliol	56.185	1,1	↘	-3,2	↘	-3,7
Patates	gener-juliol		0,6			↗	11,3
Total	gener-juliol	116.586	1,1	↘	-6,4	→	0,9
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Pes		Valor	
Patates	gener-juliol	15.908	7.833	↘	-4,8	↗	15,0
Regne Unit	gener-juliol	6.556	3.519	↘	27,6	↘	49,4
Polònia	gener-juliol	4.471	1.771	↘	-14,2	↘	10,7
Goma de garrofi	gener-juliol	923	12.222	↗	7,7	↗	90,7
Dinamarca	gener-juliol	293	3.798	↗	43,6	↗	132,2
Amèrica del Nord	gener-juliol	263	3.691	↗	27,3	↗	121,9
Vins i licors	gener-juliol	1.012	6.840	↘	-3,6	↘	-6,6
Alemanya	gener-juliol	534	2.730	↗	5,2	↘	-3,7
Suïssa	gener-juliol	155	1.584	↘	-10,9	↘	-8,7

Font: Mercapalma, lbestat

PMP: preu mitjà ponderat

en termes interanuals acumulats. Cal destacar que el preu mitjà de la **patata** presenta una tendència a l'alça i augmenta un 11,3 % en els primers set mesos del 2018 respecte del mateix període d'un any ençà (en el darrer Butlletí publicat que contenia dades fins el mes de maig el preu de la patata presentava una variació interanual del 5,2 %).

Pel que fa a la collita de **cereals**, malgrat que es preveia una bona campanya per a l'any 2018 les dades obtingudes dels avanços de superfície i produccions agrícoles estimades pel mes d'agost reflecteixen reduccions en les estimacions de les dues magnituds indicades. Concretament, segons les dades estimades a agost del 2018 respecte a l'any anterior, encara provisionals, del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, la producció dels **cereals** que més es cultiven a les Illes Balears (blat, ordi i civada) reflecteix que la producció de blat es preveu que sigui de 8 milers de tones (un 2,4 % menys) en una superfície de conreu de 5.415 hectàrees (315 més que la superfície del 2017). La producció d'ordi es preveu de 28,5 milers de tones (un 18,6 % menys) en una superfície de conreu de 19.303 hectàrees (inferior a la de 2017 en 2057 hectàrees). Quant a la producció de civada disminueix un 19 % interanual i la previsió és de 8,1 milers de tones en una superfície de conreu de 14.736 hectàrees que, en aquest cas, també suposa un augment de la superfície de conreu de 336 hectàrees. Per al conjunt de l'Estat les previsions també són d'una reducció en la superfície dels tres tipus de conreu: per al blat un -0,4 %, d'ordi un -0,8 % i de la civada un -1,0 %.

Segons dades de la denominació d'origen Oli de Mallorca, la producció d'**oli d'oliva** de la campanya 2016-2017 va ser de 456.699 litres, un 19,2 % inferior a la campanya de l'any anterior. En canvi, la superfície de conreu fou un 29,5 % més i arribà a les 3.256 hectàrees. D'aquest total d'oli produït, 311.554 litres foren d'oli qualificat, el qual disminuï un 8,2 % respecte de la campanya 2015-2016. Quant a la comercialització fou de 275.462 litres a l'any 2017 front els 278.548 litres de l'any 2016; això suposa una reducció de l'1,1 % per al període 2016-2017.

Del total comercialitzat, 221.762 litres corresponen al mercat de les Illes Balears, dada que ha suposat un augment interanual del 4,7 % respecte a l'any 2016. Altres 14.064 litres han estat comercialitzats a la resta d'Espanya, la qual cosa suposa una reducció del 27,5 % respecte al 2016. En tercer lloc, 26.194 litres tenen per destí la Unió Europea (dada que suposa una reducció del 11,6 % respecte 2016) i finalment 13.442 litres van a països tercers (dada que suposa una reducció del 24,2 % respecte l'any 2016).

Pel que fa a la producció d'**ametla**, segons dades de la Mesa Nacional de Fruita Seca, la campanya 2018-2019 serà de 1.250 tones recollides a les Illes Balears. Aquesta xifra representa un increment del 13,6 % respecte de la campanya anterior, i suposa un 18,9 % més que la mitjana de producció 2013-2017. En l'àmbit nacional es preveu un augment anual del 12,6 % amb una producció de 60.398 tones, cosa que suposa un 32 % més que la mitjana dels darrers cinc anys. Des de la Mesa Nacional de Fruita Seca han mostrat la seva preocupació en matèria fitosanitària degut a la seva expansió i els danys ocasionats, tant per la *Xylella fastidiosa* com per la vespa de l'ametler. També han destacat que les gelades de febrer i març han afectat principalment a les varietats primerenques de la majoria de les zones productores, com és la varietat Marcona i Largueta. Tot i això, es preveu una producció rècord respecte a l'evolució dels darrers deu anys i d'alta qualitat.

En el **mercat exterior** en relació amb els principals productes de les Illes Balears que es venen fora de les fronteres i fins juliol s'observa que, pel que fa a la patata, es redueix l'exportació en volum (4,8 %) però augmenta en valor econòmic (15,0 %). Entre els principals països compradors d'aquest tubèrcul cal destacar un augment important del volum de les vendes al Regne Unit (27,6 %), alhora que es redueixen les vendes a Polònia (-14,2 %). En valor monetari les exportacions de patata suposen un increment al Regne Unit (49,4 %) i a Polònia, tot i que en menor proporció (10,7 %). Pel que fa a la goma de garrofi, en els

primers set mesos del 2018 continua amb la tendència positiva que acabà el 2017 i es dona un increment de les exportacions d'aquest producte més destacat en valor monetari (90,7 %) que en volum (7,7 %). Les vendes internacionals d'aquest producte, del qual les Illes Balears són un exportador amb pes mundial, augmenten en general, destacant sobretot el cas de Dinamarca en pes (43,6 %) i més en valor monetari (132,2 %). També és destacable la incorporació d'Amèrica del Nord com a receptor de les exportacions de goma de garrofi amb un augment de vendes en volum (27,3 %) i al mateix temps l'increment també en valor monetari (121,9 %). Per altra banda, disminueix el valor de l'exportació cap a altres països de vins i licors (un -3,6 %) entre el gener i juliol del 2018, en comparació amb els mateixos mesos del 2017. El mercat exterior per al vi i el licor també es manté en negatiu quant a valor monetari (-6,6 %). Les vendes es mantenen en negatiu pels principals països compradors, exceptuant Alemanya amb un augment del 5,2 %, si bé presenta un decrement quant al valor de les exportacions (-3,7 %).

Segons les dades provisionals acumulades de gener a juliol de l'any 2018 del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, i quant a les tones de carn de bestiar sacrificat en els **escorxadors** de les Illes Balears, únicament augmenta la de carn d'aus (3,0 %), i disminueixen les de tota la resta de carns: la de carn de bestiar boví (-7,2 %), la de bestiar oví (-1,0 %), la de bestiar cabrum (-0,3 %) i la de bestiar porcí (-3,7 %). De conformitat amb l'enquesta de sacrifici de bestiar, la varietat més demandada és la carn de bestiar porcí, seguida de la carn de boví, carn d'oví i, en darrer lloc, d'aus. Així, el nombre de porcs sacrificats durant els primers set mesos del 2018 arriba a 65.208 animals, que representen 2036 tones. Quant al bestiar boví, se situa en 1284 tones (4.991 animals) i el bestiar oví 1080 tones (100.827 animals). Si es consideren les xifres del conjunt nacional per als mateixos mesos del 2018 augmenta un 7,21 % la carn sacrificada per al principal tipus de bestiar, el porcí. En el cas de les aus, el segon amb major pes de tones sacrificades, augmenta un 5,61 %, i el tercer, el bestiar boví, augmenta un 2,22 %.

Ramaderia

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada 2018		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	gener-juliol	1284	↘	-7,2
Bestiar oví	gener-juliol	1080	→	-1,0
Bestiar cabrum	gener-juliol	22	→	-0,3
Bestiar porcí	gener-juliol	2.036	↘	-3,7
Bestiar equí	gener-juliol	0	→	0,0
Aus	gener-juliol	86	↗	3,0

Font: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient

Nota: Les dades 2018 són provisionals

ÚNICAMENT AUGMENTA LA QUANTITAT DE TONES DE BESTIAR SÀCRIFICAT CORRESPONENT A CARN D'AUS

De conformitat amb les declaracions obligatòries del sector boví de llet, publicades pel Fons Espanyol de Garantia Agrària (FEGA), el preu mitjà ponderat de la llet a les Illes Balears se situa a l'abril a les Illes en 0,312 euros per litre, per davall de la mitjana nacional, que se situa en 0,318 euros per litre. Respecte d'un any ençà, aquest preu representa un increment d'un 3,3 % a l'arxipèlag i d'un 1,6 % nacional. En el conjunt dels quatre primers mesos del 2018 la producció de llet a les Illes arriba a les 21.563 tones, un 2,3 % menys que el 2017. Aquesta producció s'entrega totalment a compradors situats a la mateixa comunitat autònoma.

Pesca

Al setembre del 2018 el nombre d'afiliats en el sector pesquer és de 655 treballadors, amb una disminució d'un 1,2 % (8 persones afiliades) respecte del mateix mes del 2017. L'afiliació al sector disminueix a totes les illes a excepció de Mallorca, que s'incrementa un 0,7 %; a Menorca hi ha un descens d'un -7,77 %, i a Eivissa un -4,11 %. En relació amb la concentració d'afiliats per illa el 70,1 % d'afiliats es concentren a Mallorca, el 14,5 % a Menorca, el 10,7 % a Eivissa i el 4,7 % a Formentera.

La **producció pesquera** declarada a les Illes Balears durant els tres primers trimestres del 2018 va ser de 2.360,2 tones, amb un

valor en primera venda de 16,70 milions d'euros. En comparació amb el mateix període de l'any 2017 (2.504,8 tones i 16,75 milions d'euros), les dades representen un descens tant en el volum com en el valor de les captures, concretament en un 5,8 % i un 0,3 %, respectivament. La caiguda es fonamenta en el primer i tercer trimestre on tant les tones com el valor econòmic en euros de la producció pesquera han sofert una important davallada; en el primer trimestre el motiu ha estat una primavera especialment agitada que ha provocat que s'hagin perdut moltes jornades de pesca, i en el cas del tercer trimestre la caiguda està relacionada amb la pèrdua de quatre embarcacions d'arrossegament (10 % de la flota balear) suposant aquest tipus d'embarcació més del 70 % de les captures declarades a les Illes Balears.

Quant a les 10 principals espècies, en captures i en valor són, respectivament, les que es presenten en la taula adjacent. L'aladroc, l'espècie més important en volum, redueix el seu volum de captures respecte l'any passat en un -12,8 % i el valor econòmic d'aquestes en un -0,9 %; en quant al pop i la gamba vermella (segona i tercera espècie més capturada en tones) han experimentat un increment del pes i el valor econòmic en els tres primers trimestres de l'any respecte al mateix període de l'any passat, en canvi les altres espècies menys venudes han sofert una reducció tant en número de tones com de valor en euros: morralla, llampuga i sípia.

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	agost	658	↘	-2,4
Mallorca	agost	455	→	-0,7
Menorca	agost	101	↘	-6,5
Eivissa	agost	71	↘	-6,6
Formentera	agost	31	↘	-3,1

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS)

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2018

Captures	Pes (kg)	Valor (€)	Variació interanual (%)			
			Pes (kg)		Valor (€)	
Aladroc	379.140	776.714	↘	-12,8	→	-0,9
Pop	196.361	788.992	↗	51,7	↗	144,4
Gamba vermella	175.366	3.515.626	↗	52,3	↗	14,7
Gerret	123.949		↘	-7,0		
Rajada	98.071		↗	5,5		
Morralla	90.413	116.115	↗	27,2	↘	-53,0
Llampuga	78.405	292.646	↗	22,5	↘	-12,8
Sípia	55.072	564.098	↘	-2,5	↘	-11,8
Llagosta	44.644	2.034.951			↗	24,7
Musclo	32.461		↘	-14,5		
Calamars	24.245	863.955	↘	-40,2	↗	2,8
Sardina	22.456		↘	-64,8		

Font: Direcció General de Pesca i Medi Marí

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)													
Anual				Trimestral									
2014	2015	2016	2017	2016 (p)				2017 (p)				2018 (a)	
		(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
-1	1,9	2,6	2,1	2,8	2,8	2,5	2,2	2,3	2,1	1,9	1,9	1,6	1,3

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: provisional

Els principals indicadors sectorials de la indústria deixen veure una situació dual. Per una banda, l'exportació de manufactures i l'afiliació presenten resultats positius. Per l'altra, la confiança empresarial, així com la majoria d'indicadors conjunturals, mostren signes contraris. Aquest fet es reflecteix en l'evolució a la baixa del **valor afegit brut (VAB)** de la indústria i l'energia de les Illes Balears. Així, la variació del VAB en termes de volum del segon trimestre de 2018 presenta un increment d'un 1,3 % respecte del 2017, fet que demostra que aquest sector un trimestre més està sofrint un procés de ralentització. Si es compara aquesta evolució amb la resta de sectors econòmics (2,7 % de mitjana en el segon trimestre), el sector secundari queda molt per darrere de la construcció (3,4 %) i dels serveis (2,7 %) i, fins i tot, per darrere del sector agropesquer (1,4 %). Altrament, el PIB de la indústria espanyola també s'afebleix i durant el segon trimestre la taxa de variació se situa en un 2,5 % interanual, 0,1 punts percentuals menys que en el trimestre precedent. L'increment interanual de la indústria manufacturera espanyola és d'un 3,1 %.

LA DESACCELERACIÓ DEL VAB DE LA INDÚSTRIA PERSISTEIX EN EL SEGON TRIMESTRE DE 2018

El sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears té el mes de setembre d'enguany 22.997 afiliats en el règim general de la **Seguretat Social** i 5.749 en el d'autònoms, amb un total de 28.746 cotitzadors. Aquests valors representen, respecte del setembre de l'any passat, un increment d'un 3,1 % en el nombre total d'afiliats. Aquest mes es guanyen afiliats, tant en el règim general (un 3,5 % interanual) com en el d'autònoms (un 1,4 %). La indústria manufacturera de l'arxipèlag és l'activitat predominant del sector, atès que agrupa un poc més del 79 % dels cotitzadors. Aquesta branca guanya un 3,0 % d'afiliats, lleugerament per sota de l'increment mitjà de tota la indústria. La segona activitat en nombre d'afiliats, que agrupa poc més del 16,1 % del conjunt, correspon al subministrament d'aigua, sanejament i residus, i registra un augment d'un 4,8 %. Per contra, l'activitat de subministrament d'energia, gas i aire condicionat perd un 2,2 % d'afiliats en comparació amb el mateix mes d'un any enrere.

L'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL DE LA INDÚSTRIA S'INCREMENTA UN 3,1 % INTERANUAL

Per illes, i en termes percentuals, el principal increment interanual d'afiliació a la Seguretat Social es produeix a Formentera, amb una taxa d'un 5,6 %, si bé s'ha de tenir en compte que aquesta dada no és molt representativa atès el baix nombre total de treballadors; en tot cas, la dada per al conjunt de les Pitiüses és molt semblant, amb un 5,1%. A les Pitiüses el nombre d'afiliats representa un 9,2 % del total de les Illes Balears i un 14,9 % de la nova afiliació. Mallorca concentra el 79,2 % del total de l'afiliació i un 74,0 % dels nous afiliats. A més, aquesta illa registra un increment d'un 2,9 % interanual del nombre d'afiliats i destaca l'avanç de la branca manufacturera, amb 503 nous afiliats respecte al mateix mes de l'any anterior (2,9 %). Menorca representa un 11,4 % de les afiliacions, un 10,9 % dels nous afiliats i ha experimentat un increment del 3,0 % del nombre d'afiliats respecte a l'any anterior.

Els **indicadors de confiança empresarial** al tancament del tercer trimestre de 2018 per al conjunt de les Illes Balears revelen que un 18,8 % dels gestors de les empreses del sector de la indústria valoren de manera favorable la marxa del negoci, mentre que el 20,3 % dels enquestats ho fan de forma desfavorable. El balanç de situació del sector (-1,5 punts) empitjora considerablement respecte del trimestre precedent i es tracta de l'únic sector que adopta una dada amb signe negatiu (saldo entre opinions favorables i desfavorables dels empresaris). Cal recordar que per a tots els sectors econòmics el saldo se situa en el 8,8 %. En relació amb la valoració d'un any enrere (3,1 punts), el saldo del trimestre actual torna a manifestar una caiguda. Quant a les expectatives per al trimestre actual —el quart—, la indústria registra una valoració bastant negativa (-12,5 %), si bé en aquest cas es troba en la línia de la resta de sectors econòmics que també adopten un signe negatiu, amb excepció del sector de la construcció (11,0 %). El 10,9 % de les respostes consideren que la marxa del negoci serà favorable davant del 23,4 % que opinen el contrari, això és, que serà desfavorable. Consegüentment, el balanç d'expectatives queda en 12,5 punts negatius. Aquesta dada es troba relativament propera a la valoració que es realitzà un any enrere (-10,7 %), i és més negativa que el saldo mitjà de tots els sectors econòmics (-7,6 % punts). D'altra banda, l'Índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del quart trimestre reflecteix un retrocés (-1,61 % interanual) de la confiança empresarial del sector industrial, en aquest cas adoptant un valor no tant negatiu com el de la confiança mostrada per la mitjana de tots els sectors econòmics (-3,3 %).

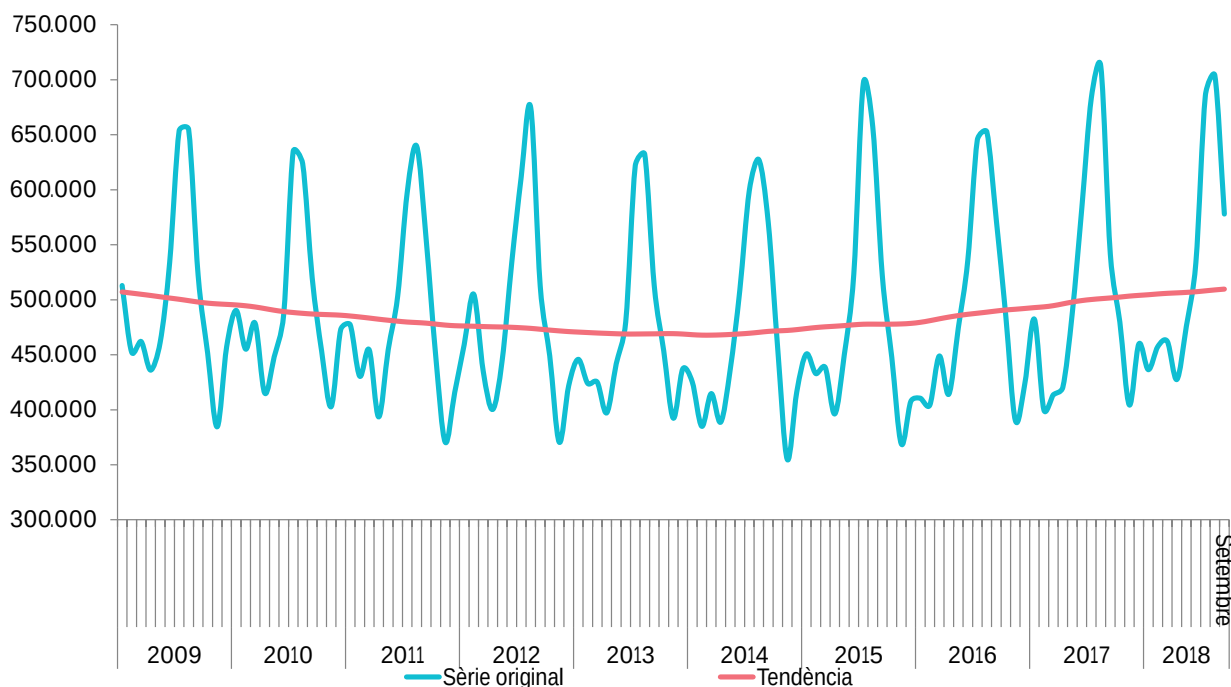
Indústria

A l'agost, la producció industrial (IPI) segueix la senda de valors positius en la seva taxa de variació interanual, si bé en aquest cas amb un creixement molt moderat del 0,3 %. En el cas del conjunt de l'Estat, la producció industrial creix a un ritme d'un 1,2 %. Per sectors, destaquen les pujades interanuals dels béns de consum durador (27,59 %) i dels béns d'equip (13,78 %). Per

contra, adopten valors negatius els béns de consum no durador (-12,13 %) i els béns de consum (-8,55 %). La variació interanual de la mitjana de l'any 2018 fins el mes d'agost (inclòs) se situa a les Illes en un -3,5 %, i en el conjunt d'Espanya en un 2,0 %.

LA PRODUCCIÓ INDUSTRIAL DEL MES D'AGOST SEGUEIX EN POSITIU AMB UN 0,3 % D'INCREMENT INTERANUAL

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat i elaboració pròpia

D'altra banda, els indicadors relatius a la facturació i a la demanda del sector industrial del mes d'agost continuen en zona negativa, si bé amb caigudes menys intenses que en mesos anteriors. Les vendes de la indústria de les Illes es redueixen en 16,73 punts percentuals en relació amb el registre precedent (cal tenir en compte l'elevada estacionalitat que afecta a aquest indicador) i la taxa interanual de l'índex de la xifra de negocis se situa en un -0,6 %. En el conjunt de l'Estat, en canvi, la variació interanual de l'índex del volum de negoci se situa en un 5,9 %. Paral·lelament, l'entrada de comandes del sector pel mes d'agost segueix adoptant dades negatives però més suaus que en els mesos anteriors. Així, la taxa interanual de l'índex se situa a les Illes en un -0,7 %, mentre que en el conjunt d'Espanya puja un 7,7 %.

Energia

El mes de d'agost ha estat a les Illes Balears significativament càlid. Així, la temperatura mitjana se situa en els 26,1 °C, la qual cosa representa una anomalia d'1,1 °C. En el cas de Menorca la

temperatura mitjana ha estat de 26,1 °C i l'anomalia d'1 °C. A Mallorca la mitjana és de 26 °C (anomalia d'1,1 °C), a Eivissa de 26,8 °C (anomalia d'1,4 °C) i a Formentera de 27,5 °C (anomalia d'1,3 °C). Aquest fet, i sense prendre en consideració altres dades (com per exemple, l'estimació de la pressió humana en aquest període temporal) no reflecteix la demanda d'energia elèctrica existent, atès que la demanda del mes d'agost ha suposat la baixada d'un 0,41 % interanual del **consum d'energia elèctrica** (703,7 GW, en el conjunt de l'arxipèlag). El consum augmenta al conjunt de les Pitiüses un 3,5 %, mentre que registra davallades significatives tant a Menorca (-1,8 %) com a Mallorca (-1,2 %). Si es pren en consideració l'acumulat de l'any 2018 el consum elèctric ha experimentat una variació interanual d'un 0,8 % a les Illes Balears, amb valors positius a totes les illes, a excepció de Menorca, on el consum es redueix (-1,4 %). Aquest mes, d'acord amb les dades de Red Eléctrica, la generació d'energia renovable (26,5 GW) cau a les Illes un 2,1 % i les emissions de CO₂ associades a la generació elèctrica arriben a les 450,9 tones, dada que suposa un augment del 21,3 %.

D'altra banda, la demanda acumulada en el conjunt de l'arxipèlag durant els primers vuit mesos de l'any creix un 0,84 % en relació al mateix període de 2017, amb valors positius a totes les illes, excepte Menorca. Concretament el creixement enregistrat a Eivissa és d'un 2,24 %, a Formentera un 1,9 %, i a Mallorca un 0,79 %. En canvi, a Menorca la demanda es redueix en un -1,4 %. El total de les emissions (2.761,7 milers tCO₂) associades

a la generació d'energia elèctrica augmenta en els primers 8 mesos un 16,2 % respecte al mateix període de l'any passat. La combustió del carbó suposa 1.747 milers de tCO₂ i representa un augment de l'1,75 % interanual. Finalment comentar que aquest recurs per a la creació d'energia elèctrica continua sent la principal font d'emissions, amb gairebé un 62,3 % del total.

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	577.862	↗	7,7
Índex de producció industrial ¹	agost	109	→	0,4
Ocupats totals a indústria i energia	setembre	28.746	↗	3,1
Assalariats	setembre	22.997	↗	3,5
Autònoms	setembre	5.749	→	1,4
Ocupats segons activitats	setembre	28.746	↗	3,1
Indústries extractives	setembre	375	↗	2,7
Indústries manufactureres	setembre	22.809	↗	3,0
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	5.562	↗	3,6
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	426.563	↗	7,6
Ocupats segons activitats	setembre	22.772	↗	2,9
Indústries extractives	setembre	300	↗	3,4
Indústries manufactureres	setembre	17.678	↗	2,9
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	4.794	↗	2,7
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	49.182	↗	5,5
Ocupats segons activitats	setembre	3.271	↗	3,0
Indústries extractives	setembre	16	→	0,0
Indústries manufactureres	setembre	3.098	↗	2,5
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	157	↗	12,9
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	102.117	↗	8,9
Ocupats segons activitats	setembre	2.654	↗	5,1
Indústries extractives	setembre	59	→	0,0
Indústries manufactureres	setembre	1.985	↗	4,4
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	610	↗	8,16

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia

¹ La variació és de la cicle-tendència T_{t-12}^{t} (%)

3 Construcció

La construcció a les Illes Balears segueix per una senda de creixement, tant als indicadors que registren l'activitat de manera contemporània com als indicadors avançats. Això es reflecteix en la taxa de creixement interanual del VAB de la construcció del segon trimestre del 2018, la qual manté una elevada taxa de

creixement (3,4 %). Així les coses, el sector de la construcció és manté en positiu des de fa més de tres anys. A l'àmbit estatal, el sector de la construcció està accelerant amb un 3,5% en 2016 i un 6,2% en 2017, arribant en el tercer trimestre del 2018 al 7,2 %.

Taula 15. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)														
Anual					Trimestral									
2013	2014	2015	2016	2017	2016				2017 (p)				2018 (a)	
			(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
-5,4	-2,6	2,9	3,5	3,6	3,8	3,6	3,5	3,1	3,4	3,7	3,7	3,6	3,6	3,4

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: provisional

El nombre de **certificats de final d'obra** que es presenten als ajuntaments de les Illes Balears indica l'evolució recent de l'activitat de la construcció. Del gener a l'agost de l'any 2018 s'han expedit 1.360 certificats de final d'obra, la qual cosa representa un creixement del 36,1 % respecte del mateix període del 2017, i mostra un comportament similar quant al nombre total d'edificis (35,0 %). En línia amb les dades anteriors, el valor de la liquidació de l'execució material de les obres també creix (33,0 %). El **consum de ciment** és un indicador simultani al de l'activitat de la construcció, però es disposa de la informació relativa a les Illes Balears amb més d'un any de retard. Fins el setembre del 2017 es consumiren 8.442 milers de tones de ciment, la qual cosa representa un augment del 10,4 %. En l'àmbit estatal, també en aquest període de l'any 2017, el consum de ciment al territori espanyol ha augmentat un 11 %.

El sector de la construcció, especialment en la part enfocada a l'habitatge, és intensiu en mà d'obra. Així, l'augment en el ritme d'activitat s'acompanya d'un increment del **capital humà** dedicat a la construcció. Al mes de setembre hi havia enregistrats a la Seguretat Social un total de 49.531 treballadors d'alta entre assalariats i autònoms, la qual cosa significa un augment d'un 7,6 % respecte del mateix moment del 2017. Destaca la millora en el nombre d'assalariats respecte al mateix període l'any anterior, que representen el 68,7 % del total dels treballadors i que suposa un increment d'un 9,2 %. Paral·lelament a l'evolució

dels treballadors, el nombre de comptes de cotització en actiu a les Illes Balears augmenta a bon ritme (6,7 %). Els treballadors inclosos en el règim especial de treballadors autònoms sumen 15.468 afiliats, un 5,8 % més que en el mateix període del 2017. Per branques d'activitat, la construcció d'edificis presenta un increment de capital humà del 9,9 % i la construcció especialitzada mostra una variació interanual d'un 6,4 %; mentre, l'enginyeria civil té augments de capital humà del 4,7 %. Pel que fa a la desagregació territorial, les illes amb un increment més elevat en termes relatius dels afiliats en aquest mes de setembre són Menorca i Mallorca (12 % i 8,1 %, respectivament). A Eivissa i Formentera, tot i que també creix el nombre de treballadors, ho fan a un ritme més suau (6,1 % i 6,5 %, respectivament). L'atur registrat evoluciona favorablement a totes les illes, i de mitjana es redueix un 7,3 % a l'octubre. Les dades de l'enquesta de població activa, de la mateixa forma que en els butlletins anteriors, en el tercer trimestre del 2018 no acompanyen els bons resultats dels altres indicadors. Així, la població resident a les Illes Balears ocupada en el sector de la construcció entre el juliol i el setembre del 2018 presenta una mitjana de 45.300 persones, fet que suposa un decreixement del 5,8 % interanual, xifra que continua el procés de caiguda que s'inicià en el primer trimestre de 2017. En els primer 10 mesos de l'any 2018 el nombre d'aturats al sector de la construcció presenta una mitjana de 5.159 persones, cosa que suposa una variació interanual d'un -10,3 %. De forma semblant, en l'àmbit estatal, en el tercer trimestre del 2018 l'atur disminueix de forma significativa amb un -5,8 %.

Taula 16. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	setembre	34.063	↗	7,6
Autònoms	setembre	15.468	↗	5,8
Contractes de treball	octubre	5.279	↗	11,8
Certificats de final d'obra	agost	122	↗	79,4
Mallorca				
Assalariats	setembre	26.535	↗	8,2
Autònoms	setembre	11.924	↗	6,7
Contractes de treball	octubre	3.438	→	1,6
Menorca				
Assalariats	setembre	2.395	↗	12,7
Autònoms	setembre	1.193	→	-0,6
Contractes de treball	octubre	405	↗	29,4
Pitiüses				
Assalariats	setembre	5.133	↗	2,7
Autònoms	setembre	2.218	↗	4,7
Contractes de treball	octubre	1.436	↗	40,0

Font: Ibestat, OTIB, TGSS

Quant a les **perspectives** de futur, la construcció presenta indicadors que fan preveure que es mantindrà el dinamisme a mitjà termini. Del gener a juliol de 2018, el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears ha tramitat 4.086 expedients, un 8,7 % més que durant el mateix període de l'any 2017. Aquest augment dels projectes visats es produeix a totes les illes excepte a les Pitiüses, on disminueixen un 5,2 %. El pressupost total dels projectes també creix, i fins i tot ho fa amb més intensitat que el nombre. El total del primers set mesos de l'any suma 793,6 milions d'euros, un 13,9 % més en termes corrents que el mateix període de l'exercici anterior. El 70 % d'aquest import té per objecte la construcció residencial, mentre que el 4,0 % són projectes de tipus turístic. Els projectes d'ambdues finalitats han tingut comportaments dispar en el període gener-juliol de 2018 respecte a l'any passat. Mentre que el nombre de visats de caire residencial ha augmentat un 9,1 %, en el cas dels visats de tipus turístic la dada s'ha reduït un 25,6 %. La tercera tipologia

per importància han estat els visats de planejament, que dins el primers set mesos de l'any s'ha incrementat un 36,7 %. Quant a les llicències d'obres atorgades pels ajuntaments, només es disposa de les dades fins al maig de l'any 2018, mes en el qual s'arriba a 1.359 llicències acumulades des del gener, un 3,5 % menys que en el mateix període del 2017. Segons les dades del Ministeri de Foment, l'obra pública licitada a les Illes Balears fins juliol de l'any en curs arriba a 147,2 milions d'euros, un 8,8 % més respecte del mateix període de l'any anterior. El comportament de les obres d'enginyeria civil (87,8% respecte del total) explica la major part de l'obra licitada. Aquest tipus de contractes han sofert una evolució interanual positiva del 32,8 %. Per agent contractant, augmenten les obres públiques licitades pels ens territorials en el primers 7 mesos de l'any respecte al mateix període de l'any anterior en un 29,4 %, que compensen amb la disminució de les de l'Estat i la Seguretat Social (-10,0 %).

4 Serveis

Taula 17. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)													
Anual				Trimestral									
2014	2015	2016	2017	2016 (p)				2017 (p)				2018 (a)	
		(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
1,4	3,1	4,3	3,9	4,1	4,3	4,4	4,2	4,3	4,0	3,8	3,5	3,1	2,7

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: provisional

En el segon trimestre del 2018, el **VAB del sector dels serveis** a les Illes Balears situa la variació interanual en un 2,7 %, aquest valor és quatre dècimes inferior al registrat en el primer trimestre de l'any i 1,3 punts percentuals inferior al registre d'un any enrere. Les activitats englobades en el sector dels serveis continuen impulsant el creixement de l'economia de les illes, encara que el sector de la construcció presenta més dinamisme (3,4 %). A Espanya l'evolució dels serveis, des de la perspectiva del PIB corregit d'efectes estacionals i de calendari, és més estable, la qual cosa es reflecteix en la taxa interanual del primer i segon trimestre d'enguany (2,6 % i 2,3%, respectivament), que presenten taxes similars als trimestres anteriors. Per grups, el tercer trimestre a Espanya, segueixen amb registres molt alts les activitats professionals (6,2 %), les d'informació i comunicacions (4,3 %) i, més moderadament, les de comerç, transport i hostaleria (3,1 %). Únicament romanen en negatiu, les activitats artístiques, recreatives i altres serveis (-1,3 %).

EL NOMBRE D'AFILIATS CREIX UN 1,1 % INTERANUAL A L'OCTUBRE

Al mes d'octubre, el nombre de treballadors del sector dels serveis **afiliats a la Seguretat Social** a les Illes Balears és de 383.862 persones, la qual cosa significa un creixement interanual d'un 1,1 %. El sector, considerant tots els règims de cotització guanya

4.308 afiliats i l'augment en termes absoluts i també percentuals, es produeix en el règim general, amb un 1,8 % (5.507 cotitzadors més), mentre que els afiliats al règim d'autònoms cau un 0,8 % (547 afiliats menys). Les activitats d'Educació (1.384 nous afiliats), les activitats sanitàries i de serveis socials (1.091 nous afiliats) i les administratives i serveis auxiliars (1.064 nous afiliats) són les que presenten els avanços més significatius en valors absoluts. El contrapunt està en l'hostaleria (-743 cotitzadors) i en les activitats de les llars i de personal domèstic (-599).

Per illes, a l'octubre incrementen el nombre d'afiliats en el sector terciari, Eivissa que registra la taxa més elevada (2,9 %) amb 1.228 afiliats més i Mallorca (1,1%) amb 3.380 afiliats més. Menorca i Formentera registren caigudes amb taxes respectives -1,1 % (-233 afiliats) i d'un -3,1 % (89 afiliats).

LA FACTURACIÓ DE LES EMPRESSES AUGMENTA UN 1,9% INTERANUAL A L'AGOST

Des del mes d'abril al mes d'agost, l'**indicador d'activitat del sector dels serveis** (IASS) registra valors per sobre de cent i més alts que els dels mesos precedents. La facturació de les empreses en termes interanuals augmenta un 1,9% a les Illes Balears, si bé, aquest és el menor increment entre totes les comunitats autònomes a Espanya, la qual de mitjana se situa en el 8,1%.

Taula 18. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	octubre	381.462	→	1,1
Mallorca	octubre	313.230	→	0,2
Menorca	octubre	20.827	→	-1,5
Pitiüses	octubre	46.400	↗	2,3
Índex xifra de negoci dels serveis	agost	171,26	→	1,9
Transport i emmagatzematge	agost	163,04	↗	8,3
Hostaleria	agost	206,08	→	-1,3
Informació i comunicacions	agost	108,06	↗	9,0
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	113,74	↗	6,1
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	191,78	↘	-7,5
Matriculació de vehicles per a lloguer	setembre	263	→	-1,1

Font: DGT, Ibestat, TGSS

A l'arxipèlag, la xifra de negoci de l'agost s'accelera de forma significativa en termes interanuals en informació i comunicacions (9,0%), transport i emmagatzematge (8,3%), comerç (6,6%) i en les professionals, científiques i tècniques (6,1 %). La resta d'activitats queden en negatiu: les activitats administratives i serveis auxiliars (-7,5%) i hostaleria i altres serveis (ambdues -1,3%).

L'altre indicador sectorial, l'índex d'ocupació, des de l'abril a l'agost es manté en valors alts. A l'agost, la variació interanual de l'índex se situa a les Illes en un 2,9 %, així ocupa la segona posició (la primera és per Aragó amb un 3%), amb 0,7 punts percentuals per sobre del registre del conjunt de l'Estat (2,2 %). L'ocupació

augmenta en tots els sectors, de manera més destacada en les activitats professionals, científiques i tècniques (7,9 %), i en informació i comunicacions (6,2 %). Els valors més alts de l'índex d'ocupació el mes d'agost es donen a l'hostaleria (171,84).

Finalment, la **matriculació de vehicles per a lloguer** el setembre cau un 1,1% en relació al setembre de l'any anterior. Si bé, en termes acumulats del gener al setembre la matriculació de vehicles per a lloguer s'incrementa un 21,8% i assoleix la xifra de 25.933 vehicles, el màxim de la sèrie disponible. En quatre anys l'acumulat al mes de setembre de les matriculacions dels vehicles per a lloguer a les Illes Balears s'ha més que triplicat.

4.1. Comerç

Taula 19. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS (volum de negoci) - Comerç	agost	148,81	↗	6,6
Índex de vendes al detall ¹	setembre	117,78	→	-1,6
Índex d'ocupació del comerç al detall	setembre	113,74	↗	2,6
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació de vehicles de motor i motocicletes	setembre	88.517	→	1,4
Mallorca	setembre	69.509	→	1,6
Menorca	setembre	6.275	→	-1,6
Pitiüses	setembre	12.436	→	1,6

Font: Ibestat, INE, TGSS

¹ Preus constants de 2015

D'acord amb els indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS) de les Illes Balears, durant el mes d'agost el **volum de negoci** del sector del comerç manté el dinamisme de l'any i situa la taxa interanual en el 6,6 %, per sobre del nivell de l'IASS de tot el sector serveis que creix un 1,9%. L'**índex d'ocupació** en el comerç, l'agost presenta una taxa de variació interanual d'un 2,0 %, 6p.p. per sota de la mitjana de l'acumulat de l'any.

LA FACTURACIÓ DEL COMERÇ AL DETALL EL SETEMBRE PERD FORÇA

Les vendes de les empreses de **comerç al detall** de les Illes Balears perden força el setembre i cauen un 1,6% quan un any enrere presentaren un creixement de gaire bé un punt percentual. En el conjunt de l'Estat la facturació dels darrers mesos presenta una tendència a la baixa, més que a les Balears, i la taxa d'aquest mes queda en -3,1 %, cedint gairebé 3 p.p. respecte del mes precedent. A les Illes, la variació mitjana dels primers nou mesos d'enguany, en relació amb els del 2017, és d'un 1,2 %, sensiblement per sobre de la de l'Estat, que queda en un 0,4 %. D'altra banda, el ritme de creació d'ocupació en el sector es manté. Aquest mes l'índex presenta una taxa de variació interanual d'un 2,6 %, quatre dècimes més que el registre del mes d'agost. En el conjunt de l'Estat la taxa de variació del setembre se situa en un 1,0 %. La variació mitjana dels nou primers mesos és a l'arxipèlag d'un 2,4 %, i a Espanya d'un 0,9 %.

L'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL S'INCREMENTA UN 1,4 % INTERANUAL EN EL CONJUNT DE L'ARXIPÈLAG

Al setembre, el sector del comerç a les Illes Balears tenia 87.517 treballadors en alta laboral a la **Seguretat Social** (67.547 en el règim general i 20.970 en el d'autònoms), la qual cosa representa,

respecte del mateix mes del 2017, un increment d'un 1,4 % en el total d'afiliats. Menorca perd afiliació (-1,6%) que suposa 103 treballadors menys. Mallorca i Pitiüses avancen un 1,6%. Considerant els valors absoluts, a Mallorca es donen d'alta 1.096 nous cotitzadors i a Pitiüses 192 (172 a Eivissa i 20 a Formentera). En el conjunt de l'arxipèlag, les activitats corresponents al comerç a l'engròs absorbeixen el 28,1 % dels nous afiliats i representen un augment d'un 1,7 % interanual. La venda i reparació de vehicles, amb el 16,1 % dels nous afiliats, és la branca en què l'afiliació creix més, amb una taxa anual d'un 2,2 %. Finalment, el comerç al detall concentra el 55,8 % restant i creix un 1,1 %.

Els resultats dels **indicadors de confiança empresarial** corresponents al quart trimestre d'enguany revelen que un 27,3 % dels gestors de les empreses del sector del comerç valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el tercer trimestre de 2018 i que el 15,5 % ho fan de manera desfavorable. El balanç de situació, és a dir, la diferència entre els dos percentatges, és positiu i se situa en 11,8 punts. Aquesta xifra és 3 punts percentuals millor que el balanç mitjà de tots els sectors, encara que està per sota el balanç del comerç d'un any enrere (22,8). Pel que fa a les expectatives per al trimestre actual –el quart–, el 27,3 % dels gestors del sector del comerç enquestats consideren que la marxa del negoci serà desfavorable, un percentatge similar a la valoració del conjunt de totes les branques (20,4 %). Per contra, només el 9,9 % dels empresaris preveu que la marxa del comerç serà favorable, per sota de les perspectives favorables de tots els sectors (12,8 %). El balanç d'expectatives resultant pel sector del comerç és el més negatiu (-17,4%) d'entre els sectors que també presenten saldos negatius (-7,6% de mitjana) llevat de la construcció (11,0%) quedant. Finalment, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del comerç baixa en termes interanuals un 4,8 %, 1,5 p.p. per sota de la taxa de la mitjana de tots els sectors econòmics.

4.2. Hostaleria

Taula 20. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernotacions	set	10.909.391	→	-1,2	gen-set	62.395.467	→	-0,1
Establiment hotel·ler	set	9.172.018	→	-0,8	gen-set	52.644.515	→	0,2
Apartament turístic	set	1.559.536	↘	-4,8	gen-set	8.683.197	↘	-4,0
Rural	set	177.837	↗	11,8	gen-set	1.067.755	↗	17,4
Viatgers	set	1.865.208	→	0,6	gen-set	10.731.697	→	1,0
Establiment hotel·ler	set	1.570.413	→	1,1	gen-set	9.091.656	→	1,3
Apartament turístic	set	247.466	↘	-4,6	gen-set	1.350.843	↘	-5,0
Rural	set	47.329	↗	17,4	gen-set	289.198	↗	26,9
Estada Mitjana	set	5,8	→	-1,8	gen-set	5,8	→	-1,2
Establiment hotel·ler	set	5,8	→	-1,8	gen-set	5,8	→	-1,1
Apartament turístic	set	6,3	→	-0,1	gen-set	6,4	→	1,1
Rural	set	3,8	↘	-8,8	gen-set	3,7	↘	-4,8

Font: Ibestat

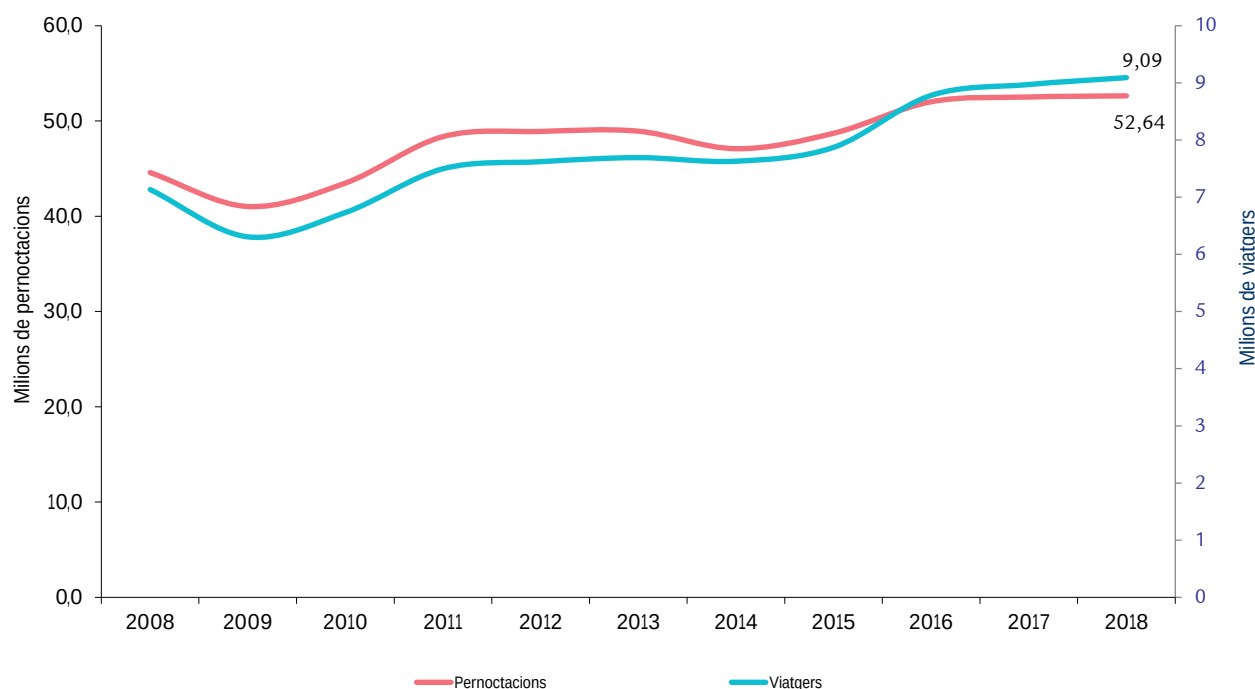
Al mes de setembre el nombre de pernoctacions dels turistes a les Illes Balears es manté (-1,2 %) respecte del setembre del 2017 i arriba a 10,9 milions. En xifres acumulades del gener al setembre, les nits facturades en els establiments turístics reglats es manté en una xifra similar a l'any anterior, i se situa en 62,4 milions de pernoctacions. El nombre de viatgers del mes de setembre augmenta un 0,6 % en relació amb el mateix mes de l'any 2017. En termes acumulats, la xifra arriba a 10,7 milions de viatgers, un 1,0 % més que durant el mateix període de l'any anterior. El sector de l'hostaleria continua amb unes dades de viatgers que, en general, consoliden el fort increment dels darrers anys.

Les **pernoctacions** en establiments hotelers fins al setembre del 2018 arriben a 52,6 milions. Això representa un 0,2 % més en termes interanuals, gràcies a l'augment d'un 7,9 % del mercat britànic i dels mercats francès (23,2%), noruec (31,9%), suec (10,2%) i italià (6,5%) que compensen la caiguda del turisme alemany (-9,7 %), principalment. Al mes de setembre, les Illes Balears tenen un percentatge d'ocupació de places ofertes d'un 83,0 %, una pèrdua d'1,6 punts respecte al mateix mes de l'any

2017, mentre que el conjunt d'Espanya ha perdut un punt i se situa en un 68,1% d'ocupació. Quant als apartaments turístics, el setembre, les pernoctacions presenten una disminució respecte a l'any 2017 (-4,0 % interanual). En aquest cas, són els britànics els qui disminueixen amb força (-13,1 %), juntament amb el mercat alemany i noruec, mentre les pernoctacions de francesos, suecs i italians repunten. Al mes de setembre les Illes Balears tenen un 64,3 % d'ocupació de places ofertes en apartaments turístics, 1,5 punts menys que al setembre de l'any 2017. Les dades per als allotjaments de turisme rural mostren un comportament molt positiu a les Illes Balears fins al setembre, un 17,4 % més, gràcies al creixement dels mercats alemany, que creix un 8,5 %; el francès, que augmenta un 62,8 %, i el mercat nacional, que s'incrementa un 17,7 %. A l'agost, el turisme rural balear aconsegueix un percentatge d'ocupació de places ofertes d'un 68,6 %, un guany d'1,1 punts respecte al mateix mes de l'any 2017.

LES PERNOCTACIONS ES CONSOLIDEN EN NIVELLS ALTS AMB 62,4 MILIONS DEL GENER AL SETEMBRE

Gràfic 9. Pernotacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-setembre

Font: Ibestat, elaboració pròpia

Els **viatgers** que pernoctaren a les Illes Balears del gener al setembre del 2018 augmenten per damunt de les pernoctacions i arriben a 10,7 milions, marcant una alça de l'1,0 %. Així, els qui escolliren un establiment hotelier augmenten un 1,3 % interanual, amb 9,1 milions de persones. El turisme britànic i francès mostren una evolució positiva i despunten un 4,9 % i un 26,4 % anual respectivament, mentre que el mercat alemany decreix un 7,9 %. No obstant això, els viatgers alemanys continuen sent el mercat més important i, amb més de 470 milers, suposen el 30,0 % del total. La progressió dels viatgers en apartaments turístics presenta una disminució respecte de l'any anterior (-5,0 %), a causa del comportament del retrocés de dos dels mercats principals, el britànic amb un -12,1% i l'alemany amb un -8,1%. Finalment, els clients de turisme rural, tot i que encara són minoria en el total de viatgers, són els que evolucionen de forma més favorable dins els nou primers mesos del 2018 i mostren una variació interanual d'un 26,9 %.

L'**estada mitjana** del gener al setembre de l'any en curs presenta un retall de l'1,2 % i es queda en 5,8 dies. En el cas dels hotels, cada viatger hi està 5,8 dies de mitjana, amb una reducció similar a l'indicada abans. Quant als apartaments turístics, l'estada arriba a 6,4 dies, xifra que creix un 1,1 %. El viatger que s'allotja a establiments de turisme rural escurça l'estada respecte a l'any anterior un 4,8 %, i opta per un nombre de nits inferior al dels allotjaments anteriors (3,7 dies).

El gràfic anterior reflecteix l'increment tant de les pernoctacions com dels viatgers en establiments hotelers, acumulat de gener a setembre, en els establiments hotelers des del 2008. Es pot observar el fort creixement de les dues sèries des del 2014 fins el 2018, d'un 11,8% per a les pernoctacions i d'un 19,2% per als viatgers. D'altra banda, des de l'any 2013, moment en què la sèrie de viatgers començà a comportar-se més positivament que la sèrie de pernoctacions, l'estada mitjana manté la tendència a la baixa.

Taula 21. Establiments turístics per illes

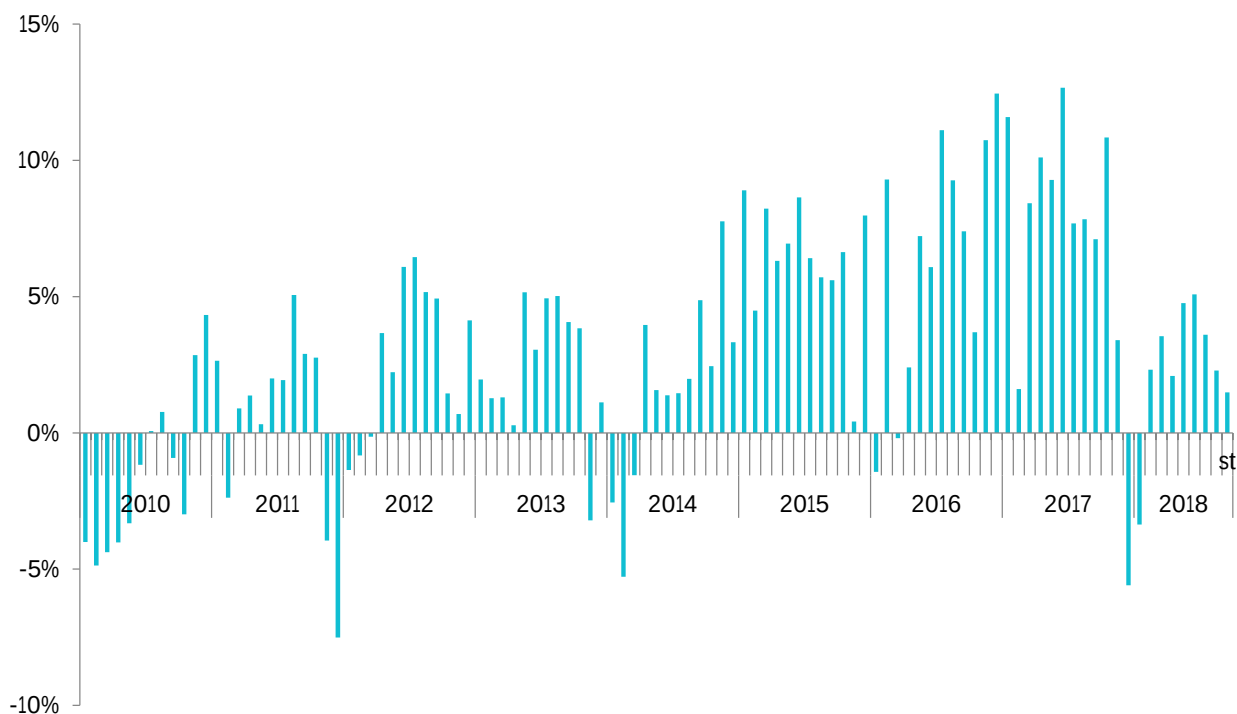
		Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)
Mallorca								
Pernoctacions								
Establiment hotel·ler	set	6.772.908	➔	-1,5	gen-set	40.198.754	➔	0,4
Apartament turístic	set	856.885	⬇	-3,8	gen-set	4.960.036	⬇	-5,6
Rural	set	145.895	⬆	11,3	gen-set	893.873	⬆	18,1
Viatgers								
Establiment hotel·ler	set	1.128.202	⬆	2,2	gen-set	6.749.430	⬆	2,6
Apartament turístic	set	120.971	⬇	-3,5	gen-set	717.076	⬇	-15,7
Rural	set	38.567	⬆	17,1	gen-set	241.149	⬆	29,0
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotel·ler	set	6,0	⬇	-3,7	gen-set	6,0	➔	-1,6
Apartament turístic	set	7,1	➔	-0,4	gen-set	6,9	⬆	12,0
Rural	set	3,8	⬇	-5,0	gen-set	3,7	⬇	-8,4
Menorca								
Pernoctacions								
Establiment hotel·ler	set	763.014	➔	0,4	gen-set	3.972.939	⬇	-3,7
Apartament turístic	set	294.218	⬇	-5,0	gen-set	1.559.475	⬇	-2,8
Viatgers								
Establiment hotel·ler	set	115.633	⬆	4,2	gen-set	639.740	⬆	-4,0
Apartament turístic	set	47.745	⬇	-8,9	gen-set	225.289	⬇	-13,2
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotel·ler	set	6,6	⬇	-3,6	gen-set	6,2	➔	0,3
Apartament turístic	set	6,2	➔	0,0	gen-set	6,9	⬆	12,0
Pitiüses								
Pernoctacions								
Establiment hotel·ler	set	1.636.096	➔	2,0	gen-set	8.452.683	➔	1,6
Apartament turístic	set	408.432	⬇	-6,6	gen-set	2.160.993	➔	0,0
Viatgers								
Establiment hotel·ler	set	326.577	⬇	-3,6	gen-set	1.695.244	➔	-1,4
Apartament turístic	set	78.750	⬇	-3,6	gen-set	407.958	⬇	-9,2
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotel·ler	set	5,0	⬆	5,9	gen-set	5,0	⬆	2,4
Apartament turístic	set	5,2	⬆	10,9	gen-set	5,3	⬆	10,1

Font: INE, lbestat i elaboració pròpia

En aquest paràgraf s'analitzaran les magnituds anteriors per a cadascuna de les illes de l'arxipèlag. El nombre de pernoctacions, en termes acumulats fins el setembre, presenta variacions positives a les Pitiüses (1,2 %), mentre que retrocedeixen les pernoctacions a Menorca (-3,4 %) i es mantenen a Mallorca. D'una banda, a **Mallorca** el nombre de nits facturades dels establiments hotelers es mantenen (0,4 %), mentre que els apartaments turístics presenten una disminució (-5,6 %), la qual contrasta amb l'augment als allotjaments rurals (18,1 %). Per origen, el turisme alemany cau un 9,9 % en les nits facturades en hotels i també el turisme espanyol (8,5%), mentre que augmenten les nits que els hotels facturem als viatgers britànics (13,2 %) i, sobretot, al mercat francès (38,2 %) i el suec i el noruec (1,4% i 36,7% respectivament). En apartaments, s'observa una baixada important de les pernoctacions dels britànics (-9,9 %), dels alemanys (-5,8%), noruecs (-31,3%) i danesos (-20,3%) a la vegada que el mercat suec augmenta un 11,5%. En aquesta illa, atès que el nombre de viatgers creix més que

les pernoctacions en els hotels, l'estada mitjana disminueix (-2,6 %). En els apartaments turístics, el nombre de viatgers decreix més que les pernoctacions en els hotels i l'estada mitjana augmenta un 12,0 %. El turisme rural presenta un creixement molt superior en viatgers que en pernoctacions, la qual cosa indica que l'estada mitjana es redueix (-8,4 %). A **Menorca** les pernoctacions hoteleres cauen en termes acumulats un 3,7 % mentre que els viatgers ho fan un 4,0 % respecte de l'any passat, la qual cosa fa que l'estada mitjana es mantengui. En els apartaments reglats el nombre de viatgers decreix amb més força (-13,2 %) que el nombre de pernoctacions (-2,8 %), cosa que fa que l'estada mitjana s'allargui fins a gairebé una setmana (12,0 %). A les **Pitiüses**, en els establiments hotelers les pernoctacions s'incrementen (1,6 %) mentre els viatgers cauen (-1,4 %), i en conseqüència l'estada mitjana repunta (2,4%). Quant als apartaments turístics, a Eivissa i Formentera baixa la xifra de viatgers i les pernoctacions es mantenen (-1,4 % i 0,0 % respectivament), i per tant l'estada mitjana puja un 10,1%.

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2010 a setembre 2018)

Font: INE

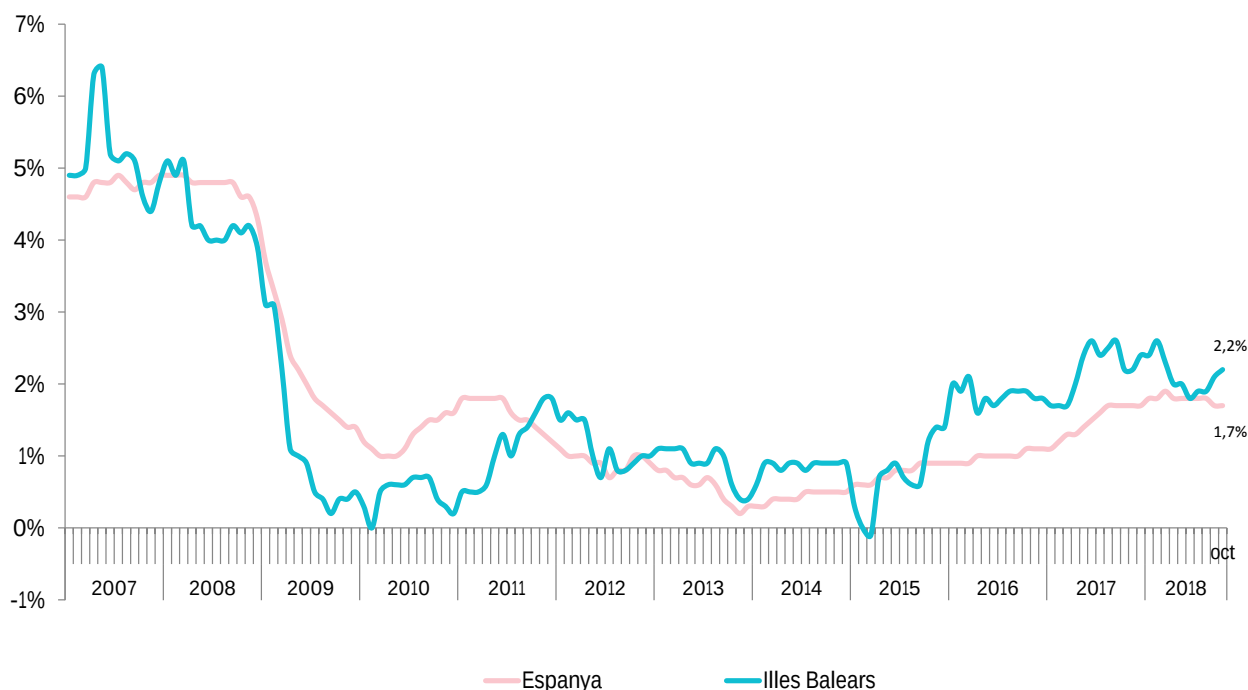
HAN CONTINUAT PUJANT ELS PREUS HOTELERS I ELS INGRESSOS PER HABITACIÓ DURANT AQUESTA TEMPORADA

Tal com es pot veure en el gràfic adjunt, els preus hotelers a les Illes Balears han continuat pujant durant aquesta temporada, si bé, amb menys intensitat que els tres darrers anys. Els increments interanuals han estat majoritàriament positius des de l'abril de l'any 2014. Des del 2011 els mesos que presenten taxes de variació negatives en els preus hotelers són de temporada baixa, mentre que els mesos on hi ha més ocupació presenten pujades de preus cada any. El lleuger augment del nombre de pernoctacions, juntament amb la pujada dels preus, ha estirat a l'alça la rendibilitat hotelera. Així, per habitació disponible (RevPAR), al setembre del 2018 s'incrementa un 2,1 % i queda en 92,2 euros. S'ha d'assenyalar que aquest indicador de rendibilitat

s'ha incrementat any rere any des del 2010. La tarifa mitjana diària o ADR augmenta un 3,5 % a les Illes Balears (arriba als 104 euros) al setembre de 2018 i aquesta temporada d'estiu assoleix els màxims de la sèrie (132,4 euros a l'agost). També presenta un increment constant de preus des de l'any 2010.

Quant als preus de l'oferta complementària, en el gràfic anterior s'observa l'evolució que ha seguit el subgrup de restauració i menjadors. Durant els mesos de l'any 2018 la variació interanual dels preus a les Illes Balears és de mitjana d'un 2,1 %, mentre que en el conjunt estatal queda en un 1,8 %. La variació dels preus de l'oferta complementària a l'arxipèlag balear des de l'octubre de l'any 2015 se situa constantment per sobre de la variació de preus de l'Estat, si bé, els mesos d'estiu d'enguany gairebé estan igualats ambdós valors.

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants

Segons les dades publicades per l'Ibestat, fins al setembre del 2018 arriben 14,5 milions de **turistes** a les Illes Balears, xifra que representa un 0,6 % més que durant els mateixos mesos de l'any 2017. Aquest augment és gràcies, sobretot, al comportament del mercat nacional (6,3 %), mentre que tant el mercat alemany com el mercat britànic presenten variacions negatives (-5,1 %

i -2,0 % respectivament). El turisme alemany representa el 27,3 % del total, mentre que el britànic significa el 22,8 %, i el turisme espanyol el 16,0 % dels visitants. Així mateix, s'ha de destacar el comportament dinàmic del turisme francès, que creix un 20,5 % i del belga (10,2 %).

Taula 22. Turistes internacionals arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	2.322.531	↗	2,5	gen-set	14.523.421	➡	0,6
Espanya	setembre	290.889	↗	13,5	gen-set	2.322.793	↗	6,3
Alemanya	setembre	677.103	➡	1,4	gen-set	3.958.027	⬇	-5,1
Regne Unit	setembre	538.939	⬇	-11,5	gen-set	3.310.527	⬇	-2,0
Mallorca	setembre	1.612.884	↗	4,7	gen-set	10.293.264	➡	1,4
Espanya	setembre	140.052	↗	19,5	gen-set	1.228.612	↗	9,4
Alemanya	setembre	612.998	↗	2,1	gen-set	3.641.797	⬇	-4,8
Regne Unit	setembre	327.796	⬇	-5,6	gen-set	2.095.726	➡	1,6
Menorca	setembre	219.456	➡	-1,4	gen-set	1.331.888	⬇	-2,3
Espanya	setembre	67.182	↗	12,9	gen-set	487.330	↗	7,1
Regne Unit	setembre	76.987	⬇	-19,4	gen-set	456.804	⬇	-11,4
Pitiüses	setembre	490.190	⬇	-2,6	gen-set	2.898.270	➡	-1,2
Espanya	setembre	83.654	↗	5,1	gen-set	606.852	➡	0,1
Regne Unit	setembre	134.157	⬇	-19,5	gen-set	757.997	⬇	-5,2
Alemanya	setembre	48.743	⬇	-8,1	gen-set	247.565	⬇	-9,3

Font: Ibestat

Les taxes acumulades del gener al setembre dels turistes arribats creixen un 1,4% a Mallorca, i la xifra de turistes supera els 10,3 milions. En aquesta illa cal destacar el creixement del turisme nacional, amb un 9,4 % d'increment interanual. Malgrat això, en valors absoluts, el turisme alemany és el més important, amb 1,2 milions de turistes (el 35,4 % del total) tot i que disminueix un -4,8 %. A Menorca l'arribada de turistes decreix (-2,3 %),

però arriba a 1,3 milions de turistes. En aquesta illa sobresurt la caiguda del turisme d'origen britànic, amb una taxa del -11,4 %, que en representa un poc més d'un terç del total i deixa el mercat nacional com a principal mercat emissor. Les Pitiüses en nombre de turistes retrocedeixen un 1,2%, els espanyols es mantenen i els alemanys i britànics disminueixen (9,3 % i 5,2 % respectivament).

4.3. Transport i comunicacions

Taula 23. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i emmagatzematge	octubre	24.366	→	0,9
Mallorca	octubre	19.502	→	-1,6
Menorca	octubre	1.175	↗	8,8
Pitiüses	octubre	3.586	↗	14,5
Informació i comunicació	octubre	8.527	↗	6,9
Mallorca	octubre	7.693	↗	6,9
Menorca	octubre	317	↗	7,1
Pitiüses	octubre	489	↗	7,5

Font: Ibestat (TGSS)

Fins a l'octubre del 2018 el nombre d'**afiliats** en la branca de transport i emmagatzematge augmenta un 3,8 % interanual per al conjunt de les Illes Balears, cosa que reflecteix l'increment d'activitat en aquesta branca a l'arxipèlag balear. L'afiliació s'incrementa a Menorca (3,9 %) i a les Pitiüses (13,9 %), mentre que a Mallorca ho fa d'una manera més reduïda (1,9%). D'altra banda, la xifra de treballadors del sector d'informació i comunicacions també creix (un 6,9 %) respecte de l'acumulat del gener a l'octubre de l'any anterior. L'augment en el nombre de treballadors en aquest cas es dona sobretot gràcies a Mallorca (7,5 %), mentre que a Menorca també presenta un lleuger augment (3,9 %) i a les Pitiüses no hi ha variacions significatives (-1,0 %).

Els **passatgers** arribats entre el gener i l'octubre d'enguany a les Illes Balears per via aèria augmenten un 2,7 % en comparació amb el mateix període de l'any passat, cosa que indica que es tornarà a superar un nou rècord històric gràcies a l'evolució

del mercat domèstic i l'alemany amb importants increments de passatgers procedents d'Àustria i de França. Així, durant els primers 10 mesos de l'any 2018 n'arriben 19,0 milions als aeroports de les Illes Balears, i continua la tendència a l'alça d'anys anteriors. Entre els principals mercats emissors destaca el domèstic, amb un fort increment (un 10,1 %) i el mercat alemany, que també augmenta (3,2 %), cadascun d'ells representen un 27% del total de passatgers. El mercat britànic, que representa un 22% del total, disminueix gairebé un cinc per cent. Es dona un increment d'altres mercats, així, creix amb força el nombre de passatgers d'origens com França (9,3 %) i d'Àustria (27,7%) i també encara que amb menys intensitat els procedents d'Itàlia (2,0 %). Del total de passatgers que aterren als aeroports de les Illes Balears durant els deu primers mesos de l'any 2018, el 72,6 % són estrangers i superen els 14 milions i s'incrementen un 6%. D'altra banda, s'ha de comentar que els passatgers arribats, durant aquest període, procedents d'un dels tres mercats principals (Espanya, Alemanya i Regne unit) representen el 75,7 % del passatge total.

Taula 24. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

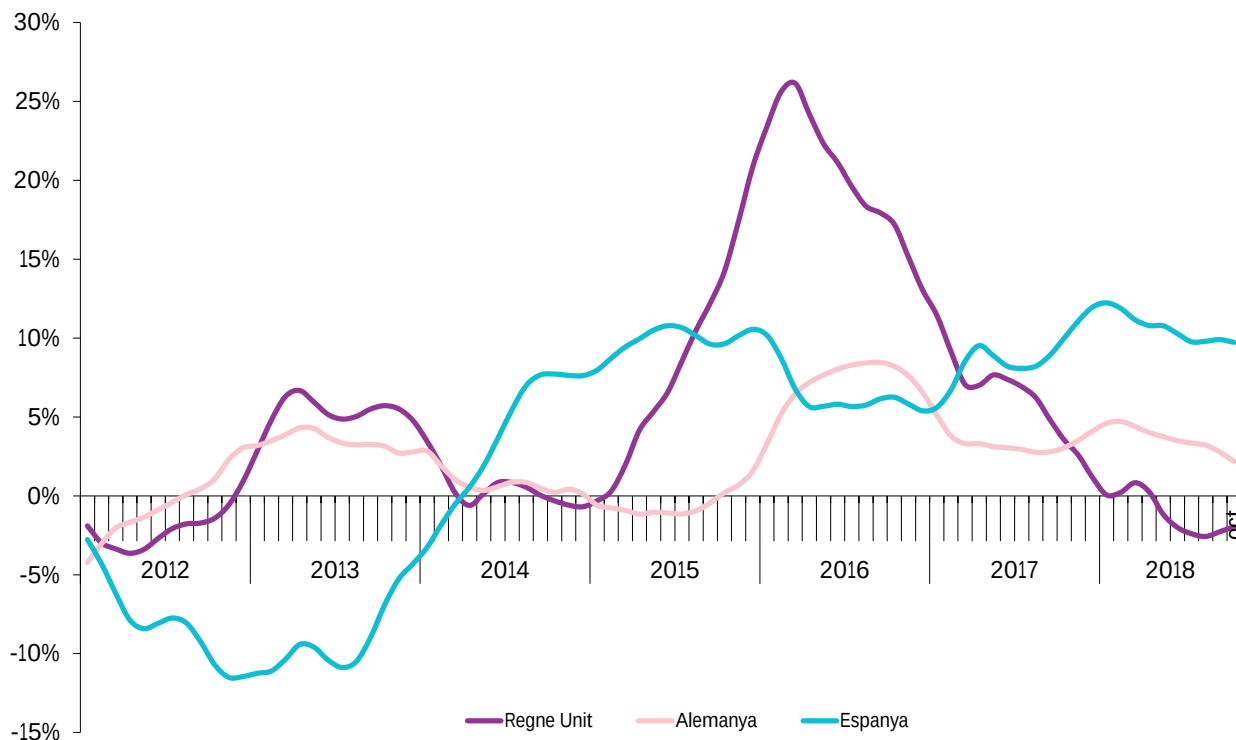
	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-octubre	19.027.594	↗	2,7
Espanya	gener-octubre	5.216.725	↗	10,1
Alemanya	gener-octubre	5.034.141	↗	3,2
Regne Unit	gener-octubre	4.150.085	↘	-4,8
Itàlia	gener-octubre	776.694	↗	2,0
Suïssa	gener-octubre	575.536	↘	-11,5
França	gener-octubre	610.225	↗	9,3
Mallorca	gener-octubre	13.549.084	↗	3,2
Espanya	gener-octubre	2.978.776	↗	10,4
Alemanya	gener-octubre	4.642.096	↗	3,7
Regne Unit	gener-octubre	2.653.897	↗	-4,3
Itàlia	gener-octubre	223.523	↗	10,1
Suïssa	gener-octubre	481.326	↗	-11,8
França	gener-octubre	420.252	↗	18,0
Menorca	gener-octubre	1.633.332	→	-0,3
Espanya	gener-octubre	779.455	↗	10,2
Alemanya	gener-octubre	73.159	→	1,3
Regne Unit	gener-octubre	520.770	↘	-11,2
Itàlia	gener-octubre	102.423	↘	-7,1
Suïssa	gener-octubre	18.401	↗	24,0
França	gener-octubre	54.642	↘	-14,5
Eivissa	gener-octubre	3.845.178	↗	2,1
Espanya	gener-octubre	1.458.494	↗	9,4
Alemanya	gener-octubre	318.886	↘	-2,8
Regne Unit	gener-octubre	975.418	↘	-2,2
Itàlia	gener-octubre	450.748	→	0,6
Suïssa	gener-octubre	75.809	↘	-16,0
Països Baixos	gener-octubre	282.202	↗	2,4

Font: Ibestat (AENA)

FINS A L'OCTUBRE HAN ARRIBAT 19 MILIONS DE PASSATGERS, UN 2,7% MÉS INTERANUAL

Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el passatge creix a tots els aeroports menys a Menorca que es manté. El nombre de passatgers arribats a Mallorca fins l'octubre se situa en 13,6 milions. El passatge augmenta un 3,2 % en aquesta illa gràcies, sobretot, al bon comportament del mercat nacional (10,4 %). A Mallorca el passatge alemany continua en augment i repunta un 3,7%. Així mateix, altres països d'origen mostren variacions relatives elevades, com ara França, Àustria o Itàlia que tenen un increment d'un 18,0 %, un 31,2 % i un 10,1%, respectivament. El nombre total de passatgers arribats a l'aeroport de Maó no presenta variacions interanuals significatives (-0,3 %)

fins a l'octubre. A Menorca puja el passatge nacional (10,2 %) i l'alemany (1,3 %), mentre que cauen el passatge britànic (-11,2 %) i l'italià (-7,1%). Aquests quatre mercats representen més del 90 % del total del passatge. Dels mercats no principals sobresurt el suís (24,0 %). Finalment, el volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa s'incrementa un 2,1 % interanual durant els 10 primers mesos de l'any. Com a les altres illes, aquest creixement està motivat pel bon comportament del mercat nacional (9,4 %). El mercat italià es manté amb un 0,6% de creixement mentre que el britànic i l'italià cauen més d'un 2% ambdós i el suís decreix fins un 16,0%. Alhora, el passatge d'altres mercats també creix per consolidar l'increment de passatgers que arriben a aquesta illa. Entre ells destaquen el passatge procedent dels Països Baixos (2,4 %) i Portugal (40,3 %).

Font: AENA, elaboració pròpia

Segons dades de Turespaña (Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme), els aeroports de les Illes Balears reben cada vegada més entrades de passatgers en companyies aèries de baix cost. Així, fins l'octubre del 2018 aquestes companyies transportaren gairebé 7,8 milions de passatgers, la qual cosa representa un augment d'un 13,9 % respecte de les xifres del mateix període de l'any 2017. Els increments de passatgers que viatgen en companyies de baix cost no s'explica només per l'increment general de passatgers, sinó també per la reducció dels passatgers que viatgen amb companyies tradicionals. Així les coses, els viatgers arribats a les Illes Balears en companyies aèries tradicionals entre el gener i l'octubre del 2018 arriben a 6 milions i han disminuït respecte de l'any passat un 13,5 %.

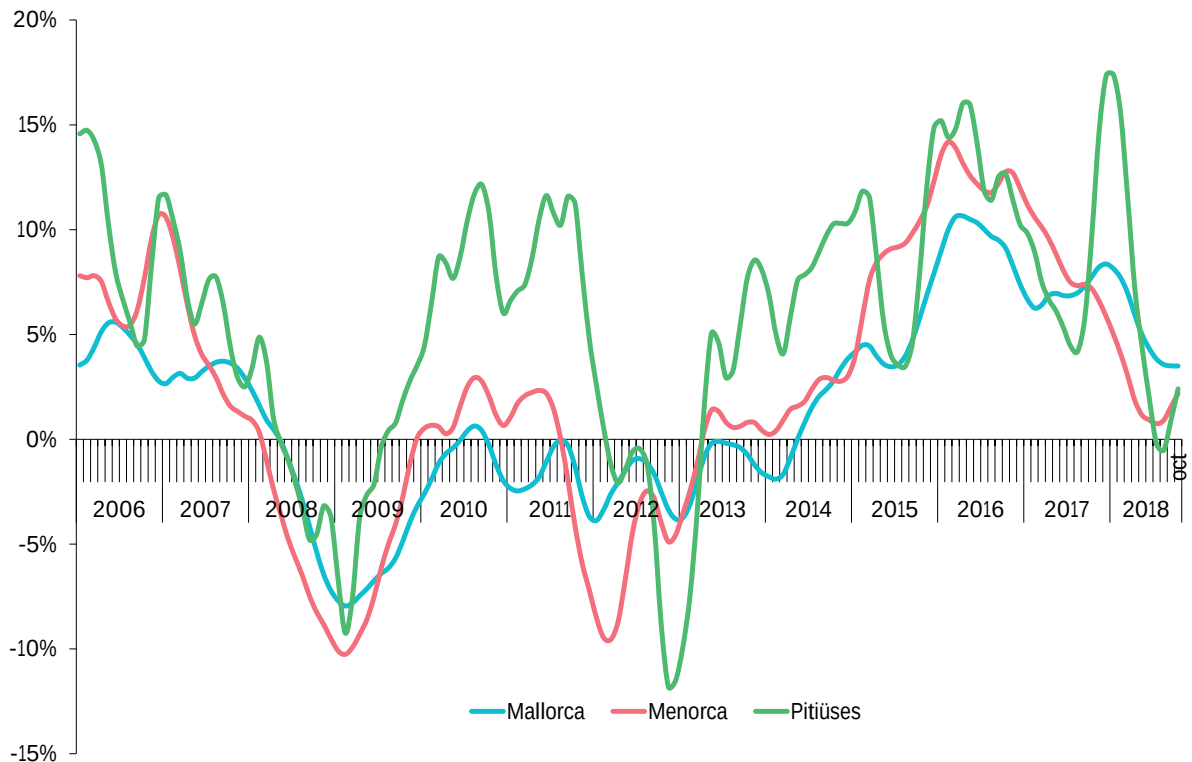
De conformitat amb les dades publicades per l'INE, els viatgers del transport metropolità de Palma se xifren en 641 milers durant el primers nou mesos de l'any en curs, un 22,3 % superior a la dada del mateix període de l'any passat. Alhora, els usuaris del transport en autobús de Palma, que sumen 31,5 milions, s'incrementen en un 1,2 % interanual.

CONTINUA INCREMENTANT EL TRÀNSIT MARÍTIM DE PASSATGERS EN LÍNIA REGULAR I EN CREUERS

El trànsit marítim de passatgers en línia regular a les Illes Balears,

segons l'Autoritat Portuària de Balears, segueix augmentant el 2018 (un 7,8% interanual fins el setembre). L'evolució de passatgers per via marítima en línia regular, el mes de setembre en termes interanuals, no té lloc en el mateix sentit ni amb la mateixa intensitat a totes les illes. Destaca el creixement a Mallorca, amb una taxa de variació del 15,0 % i el d'Eivissa que encara presenta un increment més elevat (19,2 %), mentre que Formentera creix un 2,1%. Menorca, segons l'Autoritat Portuària, es la única illa on decreixen els passatgers en línia regular (-10,0 %). S'ha de tenir en compte que, en aquesta illa, només es tenen dades actualitzades del Port de Maó. El Port de Ciutadella està assolint any rere any més volum de passatgers; el juny assoleix els 179 milers en termes acumulats (3,8% més interanual), dada que supera els de Maó que en el mateix període són 26 milers. D'altra banda, el trànsit de passatgers en creuers turístics a les Illes Balears, després d'un any 2017 de rècord, continua amb una tendència a l'alça (un 14,8 % més) fins el setembre del 2018 que se situa en gairebé dos milions de creueristes. El mes de setembre els creueristes assoleixen un increment interanual del 13%, que s'explica pel fort augment dels creueristes del Port de Palma, que, a més, concentra el 80 % del total de creueristes que han arribat a les Illes Balears durant els nou primers mesos de l'any. Per illes, destaca Mallorca (amb els ports de Palma i el d'Alcúdia) amb un increment de creueristes del 20,0 %, mentre el Port de Maó i els de Pitiüses decreixen devers un 12,0 % cadascun.

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia

Fins al setembre d'enguany, el transport marítim de **mercaderies** presenta una alça del 4,4 % respecte l'any anterior per arribar als 10,1 milions de tones. Aquest és un indicador que es troba molt correlacionat amb l'activitat econòmica de l'arxipèlag en general. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima el mes de setembre mostren un signe positiu a Mallorca (2,3 %) i a Menorca en el port de Maó (7,7 %), mentre que prenen el signe contrari a Eivissa i Formentera (-0,1 % en ambdós casos). Per a Menorca s'ha d'indicar que el Port de Ciutadella ha guanyat importància dins del transport de mercaderies segons les dades

de Ports de les Illes Balears.

LES MERCADERIES TRANSPORTADES CONTINUEN AUGMENTANT , PER VIA MARÍTIMA FINS AL SETEMBRE PASSEN ELS 10 MILIONS DE TONES

El transport de mercaderies per via aèria, el mes de setembre, decreix un -6,7 % interanual, per arribar a les 871 mil tones. La causa és la caiguda del transport de mercaderies a Menorca i Eivissa, -48,1 % i -4,9 % respectivament.

Taula 25. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línia regular	setembre	848.653	↗	6,0
Creuers turístics	setembre	331.031	↗	13,0
Mallorca				
Línia regular	setembre	175.414	↗	15,0
Creuers turístics	setembre	264.004	↗	20,0
Menorca				
Línia regular	setembre	15.691	↘	-10,0
Creuers turístics	setembre	18.210	↘	-12,0
Pitiüses				
Línia regular (excepte de Formentera a Eivissa)	setembre	92.811	↗	19,2
Línia regular Formentera	setembre	564.737	↗	2,1
Creuers turístics	setembre	48.817	↘	-12,8

Font: Ibestat.

Inclou embarcaments, desembarques i en trànsit.

Taula 26. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	setembre	1.392.158	➡	1,8
Aeri	setembre	1.143.838	⬇️	-6,7
Mallorca				
Marítim	setembre	1.057.398	↗️	2,3
Aeri	setembre	871.194	↗️	3,6
Menorca				
Marítim (port de Maó)	setembre	64.332	↗️	7,7
Aeri	setembre	112.644	⬇️	-48,1
Pitiüses				
Marítim Eivissa	setembre	246.244	➡	-1,0
Marítim Formentera	setembre	24.184	➡	-1,0
Aeri Eivissa	setembre	160.000	⬇️	-4,9

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia

4.4. Mediació financera

Taula 27. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^t_{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	agost	1.284	↘	-4,0
Mallorca	agost	1.056	→	0,9
Menorca	agost	102	↘	-7,1
Pitiüses	agost	126	↘	-13,7
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	302,1	↗	19,0
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	24.958	↗	5,3
Crèdits (milions d'€)	2n trim	29.008	↘	-4,6
Nombre d'oficines d'entitats financeres	2n trim	781	↘	-4,0
Afiliats a la SS activitat mediació financera ¹	setembre	6.977	→	-1,5
Mallorca ¹	setembre	6.486	→	-1,9
Menorca ¹	setembre	183	↗	11,3
Pitiüses ¹	setembre	297	→	-0,3

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia

¹ Taxa de variació interanual

El procés de reestructuració que està sofrint el sector bancari està provocant que el **nombre d'oficines bancàries** continuï a la baixa i en el segon trimestre del 2018 suma 781 oficines en el conjunt de les Illes Balears, 48 menys que un any ençà (829 oficines), i manté la tendència en negatiu. A Espanya l'evolució continua també a la baixa amb 1.108 oficines menys que un any abans, sumant un total de 26.866 oficines. El tancament d'oficines es relaciona amb una variació del nombre d'**afiliats a la Seguretat Social** a les activitats financeres i d'assegurances, el qual malgrat que presenti una dada superior a la del darrer butlletí continua mostrant una tendència negativa, registrant descensos al conjunt balear respecta les dades de fa un any. Al setembre d'enguany el nombre d'afiliats arriba a 6.977 persones, un -2,1 % de variació interanual. Per illes, l'afiliació només creix a Menorca (11,6 %), on es concentren el 2,6 % del total d'afiliats, mentre que es redueix a Mallorca (-2,5 %) representant el 92,7 % del total d'afiliats, a Eivissa (0,36 %) representant el 4 % dels afiliats i Formentera (-5,56 %) representant el 0,16 % dels afiliats.

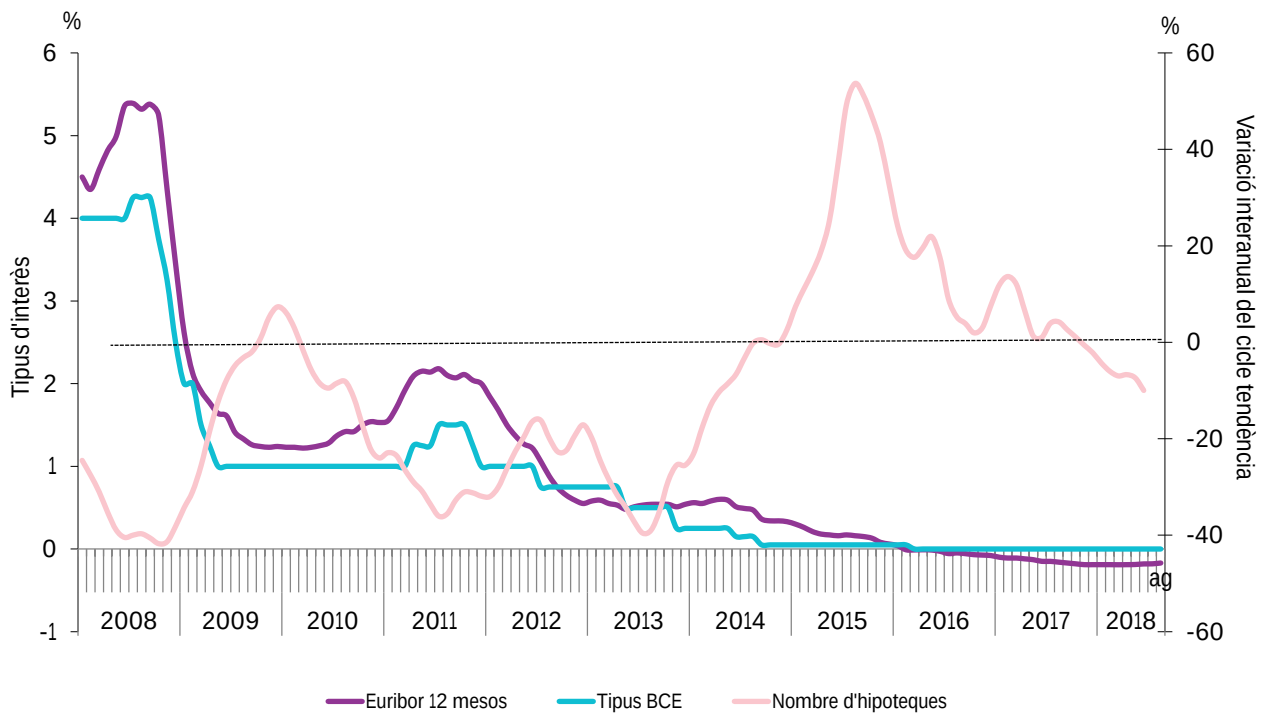
L'EURÍBOR A 12 MESOS INICIA UN PROCÉS DE RECUPERACIÓ FINS A UN -0,17 % AL MES DE SETEMBRE D'ENGUANY

El BCE manté el **tipus d'interès oficial** de la zona euro en el 0 % fixat des del març del 2016, quan el davallà des del 0,05 % per garantir unes condicions financeres favorables i intentar relançar l'economia. Pel que fa al creixement de la zona euro, en el segon trimestre del 2018 el PIB se situa en 2,2 % de variació interanual, uns 0,4 p.p. més que l'anterior trimestre. En l'àmbit hipotecari, malgrat les oscil·lacions mensuals, s'observa especialment en les dades acumulades s'observa una tendència negativa en el **nombre d'hipoteques** constituïdes a les Illes Balears, concretament de l'anàlisi de les dades de tendència es desprèn que a partir dels primers mesos de l'any 2018 el número d'hipoteques constituïdes ha començat a reduir-se suaument mes a mes, aquest fet podria trobar-se relacionat a una reducció en la confiança dels consumidors per la inversió en habitatge o a un augment dels requisits establerts per les entitats financeres per concedir hipoteques.

En el segon trimestre d'enguany, els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear sumen 24.958 milions d'euros i representen un augment d'un 5,8 % en relació amb el trimestre anterior, encara que, en termes interanuals, suposen una davallada d'un 5,3 %. Els dipòsits a les Illes Balears, que es divideixen entre els de les administracions públiques (en aquest trimestre, un 4,1 % del total) i els del sector privat (el 95,9 % restant), representen un 2,0 % sobre el total de dipòsits en l'àmbit estatal. Els dipòsits

de les administracions públiques (1.023 milions d'euros) experimenten una reducció interanual del 5,2 %. Altrament, els dipòsits del sector privat, que sumen 23.934 milions d'euros, augmenten un 5,8 % en comparació amb el mateix trimestre de l'any passat. L'evolució dels dipòsits a Espanya mostra en el segon trimestre de l'any un lleuger augment en relació amb el segon trimestre del 2017 (0,15 %) arribant a una quantia de 1.235.245 milions d'euros.

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euribor, INE, elaboració pròpia

Pel que fa al **crèdit** concedit a les Illes Balears continua la seva tendència a la baixa, i en el segon trimestre del 2018 disminueix un -7,8 % en termes interanuals. El volum total del crèdit arriba a 29.008 milions d'euros, el 96,4 % del qual correspon a altres sectors residents (-5,2 % de decrement interanual) i el 3,6 % restant correspon a les administracions públiques (-46,8 %). En relació amb el crèdit total nacional, el concedit a les Illes Balears representa aquest trimestre un 2,3 %. Del crèdit total privat concedit a Espanya, la major part també es destina al finançament dels altres sectors (93,9 %) i la resta a finançar les administracions públiques (6,1 %).

Al mes d'agost, el nombre d'**hipoteques**, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag presenta un increment interanual significatiu d'un 4,3 % i suma un total de 1.284, que es divideixen en 1.244 hipoteques damunt finques urbanes (un 96,9 respecte el total d'hipoteques) i 40 damunt finques rústiques (un 3,1 respecte el total d'hipoteques). Per la seva part,

l'import hipotecat creix de manera molt destacable, un 39,1 %, i arriba als 302 milions d'euros. Aquest mes, doncs, l'import mitjà de les hipoteques s'acosta als 235,3 milers d'euros. Quant als habitatges, a l'agost se subscriuen 845 hipoteques (una reducció d'un 4,9 % interanual) per un import de 167,2 milions d'euros (un 12,9 % interanual) que suposa un import mitjà per hipoteca de 197,9 milers d'euros.

LA RÀTIO DE MOROSITAT DEL SEGON TRIMESTRE DEL 2018 ÉS DOS PUNT PERCENTUAL INFERIOR AL MATEIXA TRIMESTRE DE L'ANY PASSAT

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres elevades, encara que es redueix gradualment des de l'inici del 2014. Així, en el segon trimestre del 2018 la **ràtio de morositat** del sector privat és d'un 6,4 % per al conjunt d'Espanya, dos punts menys que el percentatge del primer trimestre del 2017 (8,4 %).

4.5 Altres serveis

Taula 28. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	39.294	↗	3,7
Altres serveis socials	setembre	30.075	↗	2,5
Administració pública	setembre	21.078	↗	3,8
Educació	setembre	22.232	↗	5,6
Serveis de la llar	setembre	11.585	↘	-4,7
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	33.508	↗	3,6
Altres serveis socials	setembre	22.805	→	1,2
Administració pública	setembre	17.084	↗	3,4
Educació	setembre	20.267	↗	6,3
Serveis de la llar	setembre	9.196	↘	-4,0
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	2.159	↘	-2,1
Altres serveis socials	setembre	1.964	→	1,6
Administració pública	setembre	2.149	↗	3,3
Educació	setembre	730	↗	7,1
Serveis de la llar	setembre	643	↘	-12,6
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	3.577	↗	5,0
Altres serveis socials	setembre	5.157	→	0,7
Administració pública	setembre	1.845	→	1,7
Educació	setembre	1.200	↗	4,9
Serveis de la llar	setembre	1.744	↘	-5,3

Font: TGSS

Segons les dades publicades per l'Institut referents als indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS), en el mes d'agost del 2018, tant l'índex de la xifra de negoci com l'índex d'ocupació per als serveis empresarials presenten en termes globals resultats positius en comparació amb els del mateix mes del 2017. Per una banda, la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears augmenta un 6,1 % en activitats professionals, científiques i tècniques, i en canvi pateix una davallada d'un -7,5 % en activitats administratives i serveis auxiliars. Per l'altra, l'índex d'ocupació, també presenta resultats positius, concretament en la primera activitat experimenta una variació interanual positiva del 7,9 %, i del 0,7 % en el cas de la segona.

En el **mercat immobiliari**, el nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social augmenta en relació amb l'any anterior. Així, al mes de setembre hi ha 1.520 centres de treball (comptes de cotització) inclosos en les activitats immobiliàries

a les Illes Balears, 79 més que al mateix mes del 2017. Aquest augment és generalitzat a totes les Illes: a Mallorca un 5,9 %, a Menorca un 3,9 %, a Eivissa un 3,6 %, i a Formentera un 16,7 %. Pel que fa a l'afiliació, al setembre hi ha 5.607 persones afiliades a aquesta activitat, un 6,9 % més que un any enrere. L'augment és generalitzat a totes les illes, llevat de Formentera on disminueix en un 11,48 % interanual.

Al mes de setembre del 2018 hi ha 39.294 persones afiliades en **activitats sanitàries i serveis socials** a les Illes Balears, cosa que representa un increment interanual del 3,4 %. Aquesta tendència de creixement es consolida, atès que augmenta de forma ininterrompuda des del 2013. Totes les illes, a excepció de Menorca, presenten increments significatius dels ocupats en aquesta activitat respecte de l'any anterior: la variació interanual a Menorca és d'un -1,8 %, un 3,5 % a Mallorca, un 4,8 % a Eivissa i un 11,5 % a Formentera. Quant a la proporció d'afiliats Mallorca concentra un 85 % del seu nombre total.

Segons les dades publicades per l'IB-Salut, el nombre de pacients pendents d'una primera visita al mes de setembre de 2018 a les Illes Balears és de 38.035; en el mateix mes de l'any passat hi havia 37.202, per aquest motiu la variació interanual és del 2,2 %. Si només es considera el nombre de pacients pendents d'una primera visita amb un període de demora superior a 60 dies, hi ha 5.337 al mes de setembre per 5.357 al mateix mes de l'any 2017: això suposa una reducció del -0,4 %. La demora mitjana en número de dies ha passat en el darrer any de 33 dies a 31,49 dies: aquestes dades, en termes d'evolució interanual, suposen una reducció del -4,6 %. Quant al nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica programada no urgent al mes de setembre hi havia registrats a les Illes Balears un total de 13.655, la qual cosa suposa una evolució interanual del 7,6 %. En el cas de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica amb un període de demora superior a 180 dies també ha hagut un increment en el darrer any del 2,7 %. Finalment, la demora mitjana d'una intervenció quirúrgica és de 84,18 dies, que suposa un increment de 4,26 dies respecte a la dada existent a l'any anterior.

AL MES DE SETEMBRE LA DEMORA MITJANA EN NÚMERO DE DIES D'UNA PRIMERA VISITA ÉS DE 31,49

Al setembre del 2018 hi ha 30.075 persones afiliades en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis** a les

Illes Balears, amb una taxa de variació positiva per al conjunt balear d'un 2,5 %. Per illes, el nombre d'afiliats en aquesta branca d'activitat creix a Mallorca (2,7 %), a Menorca (4,6 %), i a Eivissa (4,6 %), i decreix en el cas de Formentera (-16,4 %).

Al setembre del 2018 hi ha 22.232 persones afiliades en el sector de l'**educació** a les Illes Balears, amb una variació interanual positiva d'un 5,6 %. L'afiliació augmenta a totes les illes respecte a l'any anterior, més en el cas de Menorca (5,8 %), seguida de Mallorca (5,6 %), Formentera (5,6 %) i Eivissa (4,9 %), encara que és a l'illa de Mallorca on es concentren el 91,2 % dels ocupats.

Al setembre del 2018 hi ha 21.078 persones que treballen a l'**administració pública** (serveis generals i defensa), un 3,8 % més que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. L'afiliació augmenta a totes les illes, més en el cas de Formentera (6,8 %), seguida de Mallorca (4,2 %), Menorca (3,1 %), i finalment en menor proporció Eivissa (0,7 %), encara que el 81,1 % de l'afiliació es concentra a l'illa de Mallorca.

Finalment, pel que fa a l'afiliació dels **serveis de la llar**, al setembre del 2018 se situa en 11.585 persones en el conjunt de les Illes Balears, un 4,7 % menys que al maig de l'any passat. La variació interanual es frena a totes les illes amb una disminució més significativa en el cas de Formentera (-17,86 %) i Menorca (-11,7 %).

5 Activitat empresarial

Taula 29. Empreses de les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
NOMBRE D'EMPRESSES (DIRCE)	2018	96.638	↗	3,8
Sense assalariats	2018	53.315	↗	3,9
1 a 9	2018	38.906	↗	3,2
Més de 10	2018	4.417	↗	8,9
DEMOGRAFIA EMPRESARIAL (TGSS) *				
ILLES BALEARS	3r trimestre	45.474	↗	2,6
Altes	3r trimestre	1.809	↘	-10,4
Baixes	3r trimestre	2.451	↗	4,5
MALLORCA	3r trimestre	31.400	↗	2,5
Altes	3r trimestre	4.177	↘	-10,3
Baixes	3r trimestre	1.419	↗	7,5
MENORCA	3r trimestre	3.838	→	0,8
Altes	3r trimestre	120	↘	-8,4
Baixes	3r trimestre	229	↗	4,1
EIVISSA	3r trimestre	7.461	↗	3,4
Altes	3r trimestre	290	↘	-16,9
Baixes	3r trimestre	435	↘	-5,8
FORMENTERA	3r trimestre	756	↗	4,0
Altes	3r trimestre	19	→	18,8
Baixes	3r trimestre	51	↘	-5,6

Font: INE, MEYSS i lbestat

* Total d'empreses a final del període

Les empreses registrades a les Illes Balears sumen un total de 96.638 a l'1 de gener del 2018 i representen un total de 88,8 empreses per cada mil habitants, segons el Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE. La creació d'empreses augmenta per quart any consecutiu en termes interanuals (3,8 %), amb 3.571 empreses més que ara fa un any. Al conjunt d'Espanya també creixen, tot i que amb un increment més suau que a Balears (+1,7 %). La xifra a les Illes suposa un màxim històric a la sèrie temporal, iniciada al 1999. En canvi, a nivell estatal el nombre d'empreses del 2018 se situa per davall del nivell del 2009.

Per tram d'assalariats, el nombre d'empreses de les Illes Balears puja a tots els estrats. Les empreses que no tenen assalariats, que representen més de la meitat del total (un 55,2%), s'incrementen un 3,9% en el 2018 respecte de l'any anterior. Les empreses entre 1 i 9 assalariats, que sumen 38.906 empreses, augmenten a un ritme del 3,2%. Tot i que aquestes ràtios siguin elevades, els increments més destacats es donen a les empreses més grans. Així, el nombre d'empreses d'entre 10 i 99 assalariats puja un 9,0% respecte del 2017 i arriben a superar les 4.000 empreses, fet que no succeïa d'ençà el 2010. Finalment, les empreses amb 100 o més treballadors (332 en el 2018) s'incrementen un 8,1% en termes interanuals.

A les Balears, el sector empresarial es caracteritza pel predomini de les empreses petites, les conegudes com a micropimes. A 1 de gener del 2018, el conjunt d'empreses amb nou o menys treballadors representa el 95,4 % del teixit empresarial illenc. De fet, les que no compten amb cap assalariat són el 55,2 %, és a dir, més de la meitat. A Espanya les empreses amb menys de 9 treballadors també són el 95,4 % el 2018.

Segons la demografia de les empreses inscrites a la Seguretat Social que presenta l'IBESTAT, el nombre total d'empreses de les Illes el tercer trimestre del 2018 és de 45.474, un 2,6 % més que en el mateix període del 2017. L'evolució d'aquest indicador és positiva, ja que encadena variacions positives d'ençà el tercer trimestre del 2014. La distribució de les empreses per illa està encapçalada per Mallorca, amb 31.400 empreses, seguida per Eivissa (7.461), Menorca (3.838) i Formentera (756 empreses). En termes interanuals, totes elles mostren increments del nombre de negocis creats. Destaca el creixement de les Pitiuses, tant Eivissa (3,4 %) com Formentera (4,0 %); però Mallorca (2,5 %) i Menorca (0,8 %) també incrementen el nombre d'empreses al final del període.

Continuant amb aquestes dades, en el tercer trimestre del 2018 s'han obert 1.809 negocis, mentre que n'han tancat 2.451, de manera que les baixes superen les altes. Això vol dir que entre el juliol i el setembre del 2018 de cada 4 empreses existents se n'ha constituït una, mentre les altres tres han cessat l'activitat. La distribució sectorial d'altres i baixes reproduceix l'estructura econòmica de les Illes amb un major pes dels serveis, seguits de la construcció, la indústria i l'agricultura. Dels 1.809 negocis iniciats, 1.315 corresponen al sector dels serveis, 363 a la construcció, 75 a la indústria i 56 a l'agricultura. Quant a la diferència entre altes i baixes del tercer trimestre, totes les activitats perden més empreses de les que es creen. Dins dels serveis, la pèrdua d'empreses (135 menys) s'ha concentrat principalment al comerç (el 36,2 %), seguida per l'hostaleria (34,0 %) i per la resta de serveis (29,8 %).

Pel que fa a la variació relativa respecte d'un any enrere, s'observa una caiguda de les altes (-10,4 %), així com un augment de les baixes (4,5 %). Per sectors només creixen les altes a l'agricultura (3,7 %), mentre que es perd dinamisme empresarial als serveis (-12,9 %), a la indústria (-11,8 %) i a la construcció (-2,4 %). Quant a les baixes creixen a totes les activitats, especialment a l'agricultura i a la indústria, seguides per la construcció i els serveis. La ràtio entre altes i baixes del tercer trimestre del 2018, a tots ells, és inferior a 1. Per tant, es comptabilitzen més empreses que deixen l'activitat de les que la comencen. Les ratios més baixes es

donen a la indústria (0,52) i a la construcció (0,67).

LA CONSTITUCIÓ DE SOCIETATS MERCANTILS A LES ILLES BALEARS AUGMENTA UN 5,7 % EN EL MES D'AGOST DEL 2018

A continuació es comenta el dinamisme empresarial a Balears, mesurat com el nombre de societats mercantils constituïdes. Segons dades de l'IBESTAT, el nombre de societats mercantils constituïdes a les Illes el mes d'agost del 2018 és de 221, un 5,7 % més que en el mateix període de l'any passat. En termes acumulats, i de gener a agost, el nombre de societats mercantils constituïdes disminueix un -5,4 % en comparació amb el mateix període de l'any anterior. D'aquestes, el 99,8 % són societats limitades (136 menys que un any enrere) i només 5 es constitueixen com a societat anònima (1 menys que el 2017). En el conjunt d'Espanya, i al mes d'agost, les societats mercantils experimenten un descens (-0,7 %), tant per la reducció de les societats limitades (-0,6 %), que són la majoria, com per la disminució de les societats anònimes (-25,9 %). Pel que fa al capital subscrit també ha crescut de manera destacable de gener a agost del 2018. Així, a les Balears suma 195,1 milions d'euros, un 51,1 % més que en el mateix període de l'any 2017. En relació al nombre de dissolucions i de gener a agost del 2018 (702) augmenten un 16,8 % respecte al mateix període de l'any anterior. D'aquestes dissolucions, 637 són de caràcter voluntari. En el mes d'agost es dissolen 58 empreses, el que suposa una variació interanual del -3,3 %, al contrari de l'augment de dissolucions registrat a l'àmbit nacional (10,1 %).

Com a indicador avançat de les baixes en la demografia empresarial es pot emprar el nombre de deutors en concurs de creditors. A les Illes Balears n'hi ha 67 en els primers sis mesos del 2018, la mateixa xifra que en el mateix període del 2017, segons dades de l'INE. D'aquests, 41 s'han donat en el segon trimestre del 2018 i representen un 32,3 % més que ara fa un any. Els concursos en l'àmbit nacional també mostren un increment interanual (10,5 %). Dels processos concursals a les Illes Balears d'abril a juny, 34 corresponen a empreses (3 més que un any enrere), la majoria de responsabilitat limitada, i la resta són persones físiques sense activitat empresarial. Entre les empreses concursades una cinquena part es dediquen a la construcció, seguides de les centrades en el comerç (11,8 %) i l'hostaleria (8,8 %). Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació de fins a dos milions d'euros (25 empreses) són les més damnificades (representen tres quartes parts del total). Per volum de treballadors, el 17,6 % de les empreses concursades són sense assalariats (3 menys que en el segon trimestre del 2017) i gairebé dues cinques parts (el 38,2 %) tenen entre un i cinc assalariats (1 més que un any enrere).

IV. DEMANDA

1 Preus de consum

Tabla 30. Evolució de l'IPC octubre 2018 (Base 2016)

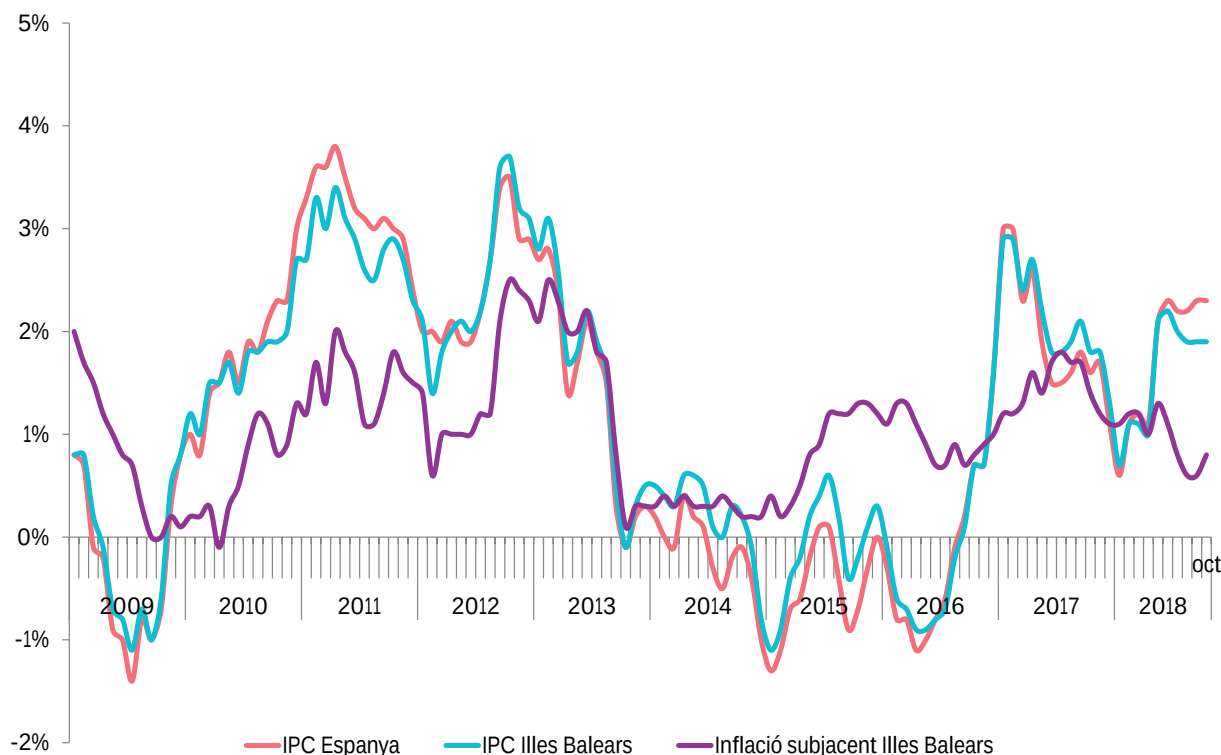
Illes Balears	Evolució anual		Evolució mensual	
	Variació interanual	Influència	Variació mensual	Repercussió mensual
Índex general	2,1	-	1,1	-
Aliments i begudes no alcohòliques	1,6	0,091	0,9	0,149
Begudes alcohòliques i tabac	2,0	0,006	0,3	0,007
Vestit i calçat	1,2	0,023	4,1	0,260
Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles	2,9	0,171	1,7	0,211
Mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar	0,4	-0,010	0,1	0,006
Sanitat	0,7	-0,004	-0,0	-0,001
Transport	4,4	0,586	2,1	0,365
Comunicacions	2,8	-0,018	0,1	0,004
Oci i cultura	-0,2	0,101	-0,5	-0,031
Ensenyament	1,3	-0,002	0,0	0,000
Restaurants i hotels	2,2	0,042	1,2	0,133
Altres béns i serveis	1,3	0,007	0,1	0,015
Inflació subjacent	1,3	-	0,6	-

Font: INE

A l'octubre, la inflació interanual se situa a les Illes en un 1,9 %, igual a la variació del mes de setembre. En el conjunt de l'Estat, la inflació també repeteix valor i se situa en un 2,3 % interanual. Respecte del mes de setembre, la taxa mensual s'accelera tant a les Illes Balears (0,4 %) com a Espanya (1,0 %). En el primer cas s'accelera cinc dècimes i en el segon, set.

LA TAXA INTERANUAL NO VARIA RESPECTE A SETEMBRE I ES MANTÉ EN UN 1,9 % A LES ILLES BALEARS

El fet que la taxa interanual de l'IPC coincideixi entre el mes d'octubre i el mes anterior, implica que les influències dels diferents grups COICOP es compensen entre elles. Per una part, el grup del transport passa d'una variació interanual del 2,4 % al 3,7 %, i presenta la influència positiva més remarcable (0,21 p.p. sobre el total). Per l'altre, es troba el grup de les despeses relacionades amb l'habitatge (aigua, electricitat, gas, etc.) que s'han frenat fins a un 3,6 % a l'octubre, mentre que en el mes de setembre augmentaven un 5,6 %. Aquest alentiment influeix en el canvi de taxa anual en -0,24 p.p.

Quant a la resta de grups de consum, exceptuant les pujades interanuals que ja s'han comentat de transport (3,7 %) i de despeses de l'habitatge (3,6 %), destaca l'increment de les comunicacions (2,5 %). En aquest mes, sols dos grups presenten descensos: mobles i articles de la llar (-0,1 %) i el grup d'oci i cultura (-0,5 %).

Prenent com a referència el nivell de preus de desembre de l'any passat, l'IPC a les Illes ha augmentat un 1,3 %. A mesura que s'acosta el final d'any, aquesta taxa s'aproxima a la variació anual comentada en el paràgraf anterior. Així les coses, la repercussió més elevada també es correspon al grup de transport (repercuteix 0,495 p.p.), i en segon lloc el grup de restaurants i hotels (0,351 p.p.). En canvi, el grup de vestit i calçat mostra la repercussió acumulada més negativa i estira a la baixa gairebé quatre dècimes (-0,373 p.p.). La variació acumulada des de final

del 2017 és d'un 1,8 % en el conjunt d'Espanya.

L'evolució més recent dels preus es pot veure a la variació mensual, tot i que aquesta xifra pot estar afectada pels efectes estacionals. Com ja s'ha comentat, la taxa mensual de l'IPC se situa en el 0,4 %. Contràriament a les repercussions acumulades des del desembre, en aquesta ocasió el grup del vestit i calçat presenta una forta pujada respecte del setembre (un 7,5 %) i implica una repercussió de 0,442 p.p. A l'altre extrem es troba el grup de restaurants i hotels, que en el darrer mes té una reducció en el nivell de preus d'un -2,3 %, la qual repercuteix en la taxa global un -0,252 p.p.

La inflació subjacent repunta lleugerament tant a les Illes Balears com a Espanya i passa a tenir uns valors de 0,8 % i 1,0 %, respectivament.

2 Consum

2.1 Consum intern

Taula 31. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		% var. Interanual ¹	
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	75.087	➔	0,1
Matriculació de turismes	setembre	2.217	⬇	-13,1
Índex de vendes al detall ²	setembre	117,78	➔	0,9
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	56.322	⬇	-2,3
Matriculació de turismes ¹	setembre	1.572	⬇	-17,6
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	5.812	↗	2,3
Matriculació de turismes ^{1,3}	setembre	72	⬇	-32,1
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	12.954	➔	-0,5
Matriculació de turismes ^{1,3}	setembre	259	➔	-1,9

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia

¹ La variació és de la cicle-tendència Ttt-12 (%), excepte en la matriculació de turismes

² Preus constants any 2015 (índex 2015=100)

³ No s'inclouen els destinats a lloguer

La **matriculació** de vehicles cau de forma significativa en el mes de setembre en comparació amb l'any anterior, tant en el conjunt de l'Estat com a les Balears. A les Illes al mes de setembre es matriculen 2.217 turismes, inclosos els que es destinen al lloguer, que representen un descens respecte del setembre de 2017 d'un 13,1 %. A Espanya, amb 76.936 turismes matriculats, el descens és encara més accentuat (-16,5 %). Tanmateix, considerant el període de gener a setembre, el nombre de turismes matriculats a les Illes Balears (49.165 vehicles) s'incrementa un 15,2 % interanual, així com els matriculats en el conjunt de l'Estat (1.128.082 vehicles) un 10,6 %. La desagregació de les dades acumulades fins al setembre per illes mostra diferències entre elles. Formentera és l'única que presenta un valor negatiu, amb un decreixement de les matriculacions de turismes d'un 18,9 %. Eivissa incrementa les matriculacions un 11,4 %; Menorca un 4,6 % i, finalment, Mallorca, un 2,9 %. De fet, l'augment més accentuat es dona entre els vehicles de lloguer, que experimenten

un increment del 21,8 % respecte al període acumulat de nou mesos de l'any 2017.

Com ja s'ha apuntat a l'apartat corresponent, les vendes de les empreses de **comerç al detall** perden força i, al setembre, el darrer mes amb dades disponibles, la taxa de variació interanual de l'índex general de la xifra de negoci presenta un descens d'un -1,6 %.

D'altra banda, si bé el mes d'agost ha estat significativament càlid a les illes s'ha donat una baixada del **consum d'energia elèctrica** (un -0,4 % en termes interanuals). El consum augmenta a les Pitiüses un 3,5 %, mentre que registra davallades significatives tant a Menorca (-1,8 %) com a Mallorca (-1,2 %).

Al mes de setembre del 2018, augmenta respecte d'ara fa un any

un 0,8 % la demanda total de **productes petrolífers** en el conjunt de l'arxipèlag (inclou les benzines, els gasoils i el fueloil BIA), unes 91,0 mil tones. En canvi, si només es tenen en compte els carburants per a automoció, que aquest mes equivalen al 67,6 % del total, s'observa una davallada d'un 2,8 % interanual (61,5 milers de tones), atribuïble al menor consum de gasoil del tipus A (-5,8 %), atès que creix el consum de benzina de 95 octans (2,5 %) i sobretot de la benzina de 98 octans (7,8 %). Les dades acumulades durant els primers nou mesos (750,0 milers de tones) reflecteixen, respecte de les del 2017, un augment de l'1,7 %, principalment per la forta pujada del consum de fueloil BIA (27,3 %). La resta de carburants, exceptuant el gasoil de tipus A (-4,6 %), també incrementen les seves xifres en termes interanuals. Destaquen els augments del gasoil B (7,7 %) i de la benzina de 98 octans (2,9 %).

Al conjunt de l'Estat, al setembre del 2018 el consum total de productes petrolífers (2.856 milers de tones) cau un 2,0 % respecte del setembre del 2017. Cau el consum de tots els tipus

de carburants, tret de la benzina de 95 octans (3,8 %), i sobretot el gasoil de tipus C (-12,3 %) i el de tipus B (-5,6 %). En canvi, considerant la demanda acumulada dels nou primers mesos de 2018, el consum total augmenta un 2,0 % interanual. Els carburants per a automoció, que representen gairebé el 78,4 % del total consumit a l'Estat, arriben a 21,4 milions de tones, la qual cosa significa un increment interanual d'un 2,1 %.

Altrament, durant el mes de setembre, el consum de carburant d'automoció a les Illes Balears expressat en unitats de volum arriba a 75.087 quilolitres, un 2,1 % menys que al setembre del 2017. Totes les illes experimenten descensos, tret de Menorca (1,1 %) i de manera més accentuada a Mallorca (-2,4 %), seguit de les Pitiüses (-2,2 %). Finalment, el consum acumulat dels primers nou mesos de l'any en el conjunt de l'arxipèlag augmenta un 0,4 % interanual. Destaca la pujada registrada a Menorca (5,8 %), mentre que el consum de carburant d'automoció cau a les Pitiüses (-1,0 %).

2.2 Consum de no residents

Taula 32. Enquesta de despesa turística (EGATUR)

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears								
Despesa total (milions d'€)	juliol	3.120,6	➡	-1,6	gen-jul	8.991,4	➡	1,2
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.097,3	➡	-0,3	gen-jul	953,6	➡	0,5
Despesa mitjana diària (€)	juliol	163,4	↗	9,2	gen-jul	150,6	↗	7,2
Mallorca								
Despesa total (milions d'€)	juliol	2.151,6	➡	1,1	gen-jul	6.637,0	↗	2,5
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.114,7	➡	0,8	gen-jul	970,2	➡	1,4
Despesa mitjana diària (€)	juliol	161,2	↗	12,9	gen-jul	149,3	↗	8,5
Menorca								
Despesa total (milions d'€)	juliol	330,4	➡	1,1	gen-jul	728,7	➡	1,5
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.035,8	↗	4,6	gen-jul	924,5	↗	4,3
Despesa mitjana diària (€)	juliol	137,2	↗	8,0	gen-jul	132,3	↗	7,2
Pitiüses								
Despesa total (milions d'€)	juliol	638,6	⬇	-10,8	gen-jul	1.625,7	⬇	-4,1
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.074,1	⬇	-5,9	gen-jul	903,1	⬇	-4,2
Despesa mitjana diària (€)	juliol	190,7	➡	-1,0	gen-jul	166,8	↗	2,4

Font: Ibestat

Fins el juliol de l'any en curs, la **despesa total efectuada pels turistes** a les Illes Balears continuà la bona tendència de l'any anterior i augmentà en termes interanuals un 1,2 % fins arribar als 8.991 milions d'euros. El mercat nacional incrementa notablement la seva despesa (7,6 %), per arribar als 830,3 milions d'euros, mentre que també el turisme estranger incrementa la despesa a les Illes (0,6 %). El turisme alemany realitzà el major desembors fins el maig d'enguany (2.629,3 M€), tot i que presenta un descens (-5,1 %) respecte al mateix període de l'any anterior. En segon lloc, per volum nominal, se situa el mercat britànic, amb 2.024,2 M€ i un augment del 2,0 %. Per illes, destaca Mallorca, atès que a l'illa major es fa més del 74 % del total de la despesa dels turistes, a més que és l'illa on més s'incrementa l'import total (2,5 %) en comparació amb l'1,5 % de Menorca o el retrocés del 4,1 % de les Pitiüses.

DEL GENER AL JULIOL DE L'ANY 2018 LA DESPESA TURÍSTICA A LES ILLES BALEARS AUGMENTA UN 1,2 %

Quant a la **despesa mitjana diària i a la despesa mitjana per persona**, també es registren increments en l'acumulat del gener

al juliol, tot i que es produeixen a diferents ritmes. Així, mentre la despesa mitjana per persona creix un 0,5 % i arriba a 953,6 €, la despesa mitjana diària registra un increment d'un 7,2 %, per arribar als 150,6 €. Aquesta diferència en el comportament de les dues dades s'explica perquè la duració mitjana de les estades dels turistes estrangers es redueix un 3,7 % en comparació amb els mateixos mesos de l'any 2017. La despesa mitjana per persona dels turistes espanyols creix a un ritme inferior a la dels turistes estrangers (un 4,7 % i un 8,1 %, respectivament), a l'igual que la despesa mitjana domèstica (530,7 €) que també està enfora respecte a la que fan els forans (1.037,7 €). Dels dos mercats principals destaca la despesa per persona dels alemanys (992,7 €), que han gastat 25,5 € més per persona que els turistes britànics en els primers set mesos de l'any. En relació amb aquestes dades també destaca l'illa de Mallorca, on la despesa mitjana per persona (970,2 €) és més alta que a la resta de l'arxipèlag i amb una despesa mitjana diària de 149,3 €. Les Pitiüses mostren una despesa de 903,1 €, la més baixa per illes, però amb la despesa persona i dia més alta (166,8 €). Pel que fa a Menorca, la despesa per persona és de 924,5 € i la despesa per persona i dia és de 132,3 €.

Parant atenció a la **partida de despesa**, la despesa en paquet turístic és la més elevada a les Illes Balears (més del 30% del total) i supera els 2.700 milions d'euros. En comparació al 2017, l'increment és proporcional a la resta de partides (1,1%). En segon lloc, amb un import total de 1.552 milions es troba la despesa en manutenció, la qual pràcticament manté el nivell del 2017 i s'incrementa mig punt percentual. La despesa en allotjament, el 16,7% de la despesa realitzada pels turistes que visiten les Illes Balears fins al juliol, presenta un increment important en termes interanuals, ja que es troba un 6,7% per damunt del nivell de l'any anterior. La despesa en transport entre origen i destí, uns 1.232 milions d'euros, també augmenta per sobre de la mitjana (un 2,1% en termes interanuals). La despesa en activitats i la resta de la despesa mostra unes caigudes del -1,2% i del -4,6% i queden en 1.200 M€ i 793 M€ respectivament. Quant a la desagregació per illes, destaca a les Pitiüses que la despesa en paquet turístic representi sols el 22%, malgrat hagi pujat un 25,4% respecte del 2017. A més, és la única partida que presenta una variació positiva respecte de l'any anterior. A Menorca, la partida de despesa dedicada al transport és la que presenta un pes menor (el 10,2%) i a més es redueix gairebé un 4%. En aquesta illa destaca la pujada de la despesa en allotjament, la qual s'incrementa un 15,7%. A Mallorca son ressenyables les pujades en les partides de transport (11,6%) i allotjament (8,4%), que en aquesta illa representen entre ambdues quasi el 30% del total.

La despesa turística **per tipus d'allotjament** se concentra en més de dos terços a hotels i similars i entre gener i juliol del 2018 suma 6.153,3 M€. Respecte dels mateixos mesos del 2017, aquesta partida s'incrementa un 4,8 %. Els altres allotjaments de mercat diferents als hotels i similars representen gairebé el 20% de la despesa turística total de les Illes Balears. La variació interanual en aquest cas és d'un -9,1%, però aquests tipus d'allotjament presenten la despesa per persona (1.178,50 €) i la despesa mitjana diària (170 €) més altes. El restant 12,3% de la despesa es correspon als allotjaments que no són de mercat (1.110,25 milions d'euros) i el nivell total és molt semblant al que s'assolí en els primers set mesos del 2017. Tant la despesa per persona (594,37 €) com la despesa diària (90,06 €) són significativament inferiors a les dels allotjaments de mercat. L'evolució de la despesa per tipus d'allotjament i illa presenta un comportament dispar. Per una part, a Mallorca, s'incrementa la despesa dels turistes allotjats a hotels i similars (un 9,0%) i la dels allotjaments de no mercat (5,6%). En canvi, en aquesta illa cau la despesa en altres allotjaments de mercat (un -19,1%). Quant a Menorca i a les Pitiüses, precisament s'incrementa amb força la despesa en aquests tipus d'allotjament (un 18,3% i un 15,8% respectivament). En canvi, la despesa realitzada pels turistes que escolliren un hotel i la dels que s'allotjaren a un establiment de no mercat minva en ambdues illes respecte dels mateixos mesos del 2017.

3 Inversió

Taula 33. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^t_{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	setembre	189	↘	-5,2
Augment net de capital (milers d'€) ¹	setembre	25.454	↗	14,2
Centres de treball inscrits a la SS (règim general)	setembre	48.233	→	1,8
Mallorca	setembre	35.246	→	1,5
Menorca	setembre	4.134	→	0,6
Eivissa	setembre	8.065	↗	2,8
Formentera	setembre	785	↗	4,5
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	302	↗	19,0
Mallorca	agost	204	↗	15,41
Menorca	agost	12	→	-0,1
Pitiüses	agost	87	↗	30,4
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	24.958	↗	5,3
Crèdits (milions d'€)	2n trim	28.863	↘	-4,6
Matriculació de vehicles de càrrega ^{2,3}	setembre	290	↘	-4,2
Matriculació de vehicles per a lloguer ³	setembre	263	↘	-17
Inversió estrangera (milions d'€)	2n trim	28	↘	-5,7

Font: BE, DGT, INE, MINCOTUR, Ibestat i elaboració pròpia

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital

² Camions, furgonetes, remolcs i tractors industrials. La dada correspon a la taxa de variació de la sèrie original

³ La dada correspon a la taxa de variació interanual de la sèrie original

Al mes d'agost, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears arribà a 221, totes elles societats de responsabilitat limitada, xifra que representen un 5,7 % més que les constituïdes el mateix mes de l'any 2017. El capital subscrit és de 16,9 milions d'euros i representa un increment de gairebé un 31,1 % interanual. D'altra banda, el nombre de societats dissoltes (58) es redueix un 3,3 %. A Espanya es constitueixen 5.871 societats (un -0,66 % més) i se'n dissolen 1.352 (10,1 %). Al llarg dels primers vuit mesos de l'any es creen en total a les Illes Balears 2.397 societats, un 5,4 % menys que les constituïdes en el mateix període de 2017. En canvi, el nombre acumulat de societats dissoltes en aquest període (702) augmenta de manera significativa (16,8 %), de manera que el saldo resultant —diferència entre les creades i les dissoltes— és de 1695 societats, un 12,3 % inferior al del mateix període de l'any passat. No obstant això, entre gener i agost, el capital net —la diferència entre, d'una banda, el capital subscrit per les noves societats més les ampliacions de les existents i, de l'altra, les reduccions de capital de societats ja creades— s'incrementa en termes interanuals un 32,9 % i arriba a 945,9 milions d'euros.

EN ELS PRIMERS VUIT MESOS DE L'ANY EL SALDO ENTRE SOCIETATS CONSTITUÏDES I DISSOLTES ÉS DE 1695 ENTITATS

Al setembre del 2018 hi ha a les Illes Balears 48.233 **centres de treball** inscrits en el règim general de la Seguretat Social. En relació amb el mateix mes de l'any passat la xifra representa un augment de comptes de cotització d'un 1,7 % per al total de l'arxipèlag. Per illes i en termes percentuals destaca Formentera, amb un increment d'un 5,4 %; a continuació, amb increments més moderats, es troben Mallorca (1,4 %) i Eivissa (2,9 %). Menorca registra una taxa interanual més baixa, amb un 0,5 %. Per sectors i en termes absoluts, hem de destacar els increments de comptes de cotització que s'observen en la construcció (378), i en el transport i emmagatzematge i activitat administrativa i serveis auxiliars, ambdós amb 148 i 86 noves inscripcions a la Seguretat Social. En termes relatius cal destacar els increments de les activitats d'organitzacions i organismes extraterritorials (9,1 %), construcció (6,7 %) i el subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat (6,5 %).

Les dades provisionals de constitució total d'hipoteques corresponents al mes d'agost mostren un increment, tant en el nombre de contractes, el qual ha passat respecte l'any passat de 1.231 a 1.284 hipoteques (4,3 %), com en el seu import de 217.108 a 302.094 milers d'euros (39,1 %). Al mes d'agost el nombre d'hipoteques, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag suma un total de 1.284 per un valor total de 302,1 en milions d'euros. Així, l'import mitjà de les hipoteques és de 235,3 milers d'euros, un 33,4 % per sobre de l'import mitjà d'un any enrere. El 65,8 % de les hipoteques d'aquest mes se subscriuen sobre habitatges: en total 845 contractes, per un import de 167,2 milions d'euros i amb increments d'un -4,9 % i d'un 12,9 %, respectivament. L'import mitjà contractat és de 197,9 milers d'euros i representa una pujada interanual d'un 18,8 %.

L'IMPORT MITJÀ DE LES HIPOTEQUES CONSTITUÏDES PER L'ADQUISICIÓ D'HABITATGES HA AUGMENTAT EN EL DARRER ANY UN 18,8 %

Tenint en compte els resultats acumulats en els primers vuit mesos de l'any, la variació del nombre d'hipoteques ha estat pràcticament nul·la (10.321) respecte del 2017 (10.329). Durant aquests mesos es contracta un import de gairebé 2.363,0 milions d'euros, que suposa un augment interanual del 21,5 %. L'import mitjà de les hipoteques augmenta considerablement, passant de 188,2 milers d'euros (2017) a 229,0 milers d'euros (2018), la qual cosa suposa una variació del 21,6 %. La variació interanual en aquests vuit mesos presenta valors positius a Menorca (9,4 %) i Mallorca (1,8 %); en canvi, a les Pitiüses és de caràcter negatiu (-14,2 %). Si prenem en consideració el nombre d'hipoteques per illa respecte el total, Mallorca concentra poc més de les tres quartes parts del total (76,1 %) respecte les Pitiüses (13,8 %) i Menorca (9,9 %). Pel que fa a l'import subscrit, totes les illes registren pujades considerables, especialment les Pitiüses (52,1 %), Mallorca (14,0 %) i Menorca (8,4 %). D'altra banda, tant el nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges com l'import registrat s'intensifiquen significativament els darrers mesos. En el conjunt de la comunitat autònoma es contracten 7.246 hipoteques sobre habitatges (un 2,2 % més que l'any anterior) per un import de 1.278,9 milions d'euros (18,1 %). Per illes, i en termes percentuals, és destacable el creixement d'un 8,3 % a Mallorca i la reducció del 26,4 % a les Pitiüses, mentre Menorca experimenta un creixement del 7,0 %. Mallorca presenta la major variació en el valor de l'import mitjà contractat (22,8 %), amb un valor de 178,5 milers d'euros.

D'acord amb les dades publicades pel Banc d'Espanya, durant el segon trimestre del 2018 el volum de **crèdit** viu a les Illes Balears —considerant conjuntament el de les administracions públiques, el de les empreses i el de les llars— augmenta, en aquest trimestre romp la tendència que es venia encadenant els trimestres passats i sembla que ens podem trobar davant

un canvi de cicle. En relació amb el trimestre precedent, creix un 0,5 % (un -7,8 % en termes interanuals). En aquest trimestre, el volum arriba a 29.007,8 milions d'euros. El nivell d'endeutament de les administracions públiques amb les entitats de crèdit (1.031,0 milions) ha minvat un -46,8 % respecte del segon trimestre del 2017 i es tracta de la caiguda interanual més forta de tota la sèrie disponible, superant els trimestres anteriors que ja havien marcat màxims. Així les coses, el crèdit al sector públic continua reduint el seu pes i representa aquest trimestre el 3,6 % del crèdit total concedit a les Illes Balears, en el trimestre anterior suposava un 4,3 % i en el segon trimestre de l'any 2017 un 6,2 %. Aquesta proporció és significativament inferior a la que es manté en el conjunt de l'Estat, on representa el 5,8 % del finançament total. A les Illes Balears el 96,4 % restant, 27.976,8 milions d'euros, correspon a crèdits concedits al sector privat, els quals augmenten en termes intertrimestrals un 1,3 % i en canvi es redueixen en termes interanuals un 5,2 %. En el conjunt de l'Estat el volum dels crèdits concedits continua també clarament a la baixa, si bé a un ritme menys intens que a les Illes. Així, la dada referida al trimestre que examinem comptabilitza 1,25 bilions d'euros en préstecs concedits al sector públic i al sector privat, amb una augment intertrimestral d'un 0,4 % i d'un -3,6 % en termes interanuals. En el cas espanyol, tanmateix, el volum del crèdit a les administracions públiques (75.745 milions) puja en relació amb el trimestre precedent un 1,8 %. En canvi, l'import del crèdit concedit al sector privat a Espanya és d'1,17 bilions d'euros i representa, respecte del segon trimestre de l'any passat, una davallada d'un 2,9 %.

EN EL SEGON TRIMESTRE DEL 2018 EL NIVELL D'ENDEUTAMENT DEL SECTOR PÚBLIC SE SITUA EN UN 3,6 %

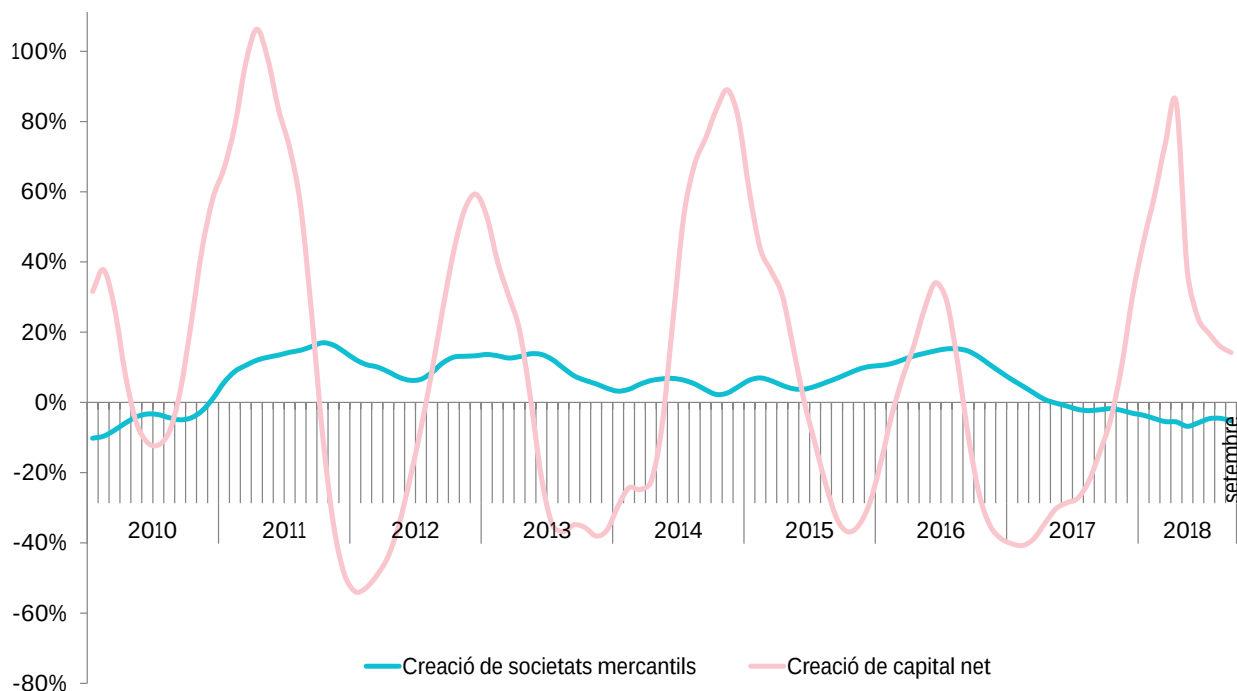
En el conjunt de l'Estat espanyol, seguint amb l'anàlisi del segon trimestre, el percentatge del finançament destinat a activitats productives (el 45,4 % del total del crèdit) augmenta lleugerament, en concret 0,4 punts percentuals respecte al trimestre precedent. L'import total és de 557,8 mil milions d'euros, xifra que suposa una reducció d'un 1,1 % en relació amb el primer trimestre del 2018 i d'un 5,9 % en termes interanuals. El comportament sectorial és desigual. Únicament les activitats econòmiques que formen part del sector primari registren una pujada d'un 0,9 % intertrimestral. La resta dels sectors econòmics segueixen amb la tendència de la reducció del crèdit, especialment el sector de la construcció (un -7,0 % en comparació amb el trimestre precedent) i la resta de sectors principals sofreixen caigudes, reduïdes en el sector serveis (-0,82 %) i en el sector secundari (-0,87 %). El crèdit destinat a finançar els serveis és el de major pes, amb un 72,2 % del total concedit. Totes les activitats integrades en aquest sector, amb excepció de comerç i reparació (1,29 %) presenten caigudes, destacant les activitats d'intermediació financera (-3,1 %) i les de transport i comunicació (-1,1 %).

L'evolució dels **dipòsits** en entitats de dipòsit a les Illes Balears ha seguit, en línies generals i com hem anat exposant en publicacions anteriors, una trajectòria oposada a la dels crèdits. Concretament experimenten una tendència ascendent i en el segon trimestre de 2018 arriben a una quantitat de 24.957 milers d'euros; això suposa un creixement d'un 5,8 % en relació amb el primer trimestre del 2018, i en termes interanuals un 5,3 %. Els dipòsits de les administracions públiques, que equivalen al 4,1 % del total, baixen un 21,7 % intertrimestral i els d'altres sectors residents ho fan un 7,5 %. A Espanya l'import total arriba a 1,24 bilions d'euros i la taxa de variació intertrimestral se situa en un 3,2 %. Finalment, l'evolució de la ràtio o proporció entre crèdits i dipòsits reflecteix la poca variació de l'import dels crèdits i l'augment dels

dipòsits, fet que provoca que davalli un 116,2 %.

Pel que fa als **vehicles de càrrega**, durant el mes de setembre les matriculacions (290 vehicles) minven un 31,0 % interanual. No obstant això, tenint en compte el total acumulat al llarg dels nou primers mesos del 2018, la matriculació de camions, furgonetes, tractors i altres vehicles de càrrega arriba a 5.376 vehicles, la qual cosa representa un increment del 5,8 % en relació amb les matriculacions del mateix període del 2017. Finalment les matriculacions de vehicles destinats a lloguer han arribat a les 263 unitats al mes de setembre, la qual cosa suposa una reducció del 1,13 % respecte al mateix mes de l'any anterior.

Gràfic 16. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: INE, elaboració pròpia

4 Sector exterior

Sector exterior

Taula 34. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors ¹ (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Calçat	gener-juliol	54.569,0	↘	-3,90
Alemanya	gener-juliol	9.889,3	↘	-7,20
Itàlia	gener-juliol	7.310,1	→	0,00
França	gener-juliol	6.185,4	↘	-17,70
Xina	gener-juliol	5.170,8	→	0,60
Perfumeria i cosmètics	gener-juliol	19.686,7	→	0,10
Hong Kong	gener-juliol	5.116,8	↗	7,70
Regne Unit	gener-juliol	3.171,9	↗	87,90
Països no determinats	gener-juliol	2.133,2	↘	-25,70
Països Baixos	gener-juliol	1.971,2	↗	18,00
Pell i cuir	gener-juliol	206,7	↗	41,70
Itàlia	gener-juliol	165,3	↗	20.222,70
Portugal	gener-juliol	18,7	↘	-65,50
Xina	gener-juliol	13,5	↘	-55,10
Albània	gener-juliol	3,9	↗	142,00
Joieria i bijuteria	gener-juliol	2.556,4	→	0,20
Hong Kong	gener-juliol	767,3	↘	-7,50
Portugal	gener-juliol	353,5	↗	54,50
Estats Units	gener-juliol	345,6	↘	-36,80
Japó	gener-juliol	292,9	↗	274,90
Mobles	gener-juliol	18.875,6	↗	52,00
Jamaica	gener-juliol	6.717,3	↗	3.279,30
Mèxic	gener-juliol	6.465,9	↗	194,10
Cap Verd	gener-juliol	2.682,9	↗	117.417,50
República Dominicana	gener-juliol	2.081,3	↘	-74,90
Total exportacions indústria manufacturera²	gener-juliol	906.223,3	→	-0,50
Total exportacions²	gener-juliol	1.077.884,1	↗	3,50

Font: ICEX, elaboració pròpia

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

Balança comercial

L'activitat comercial amb l'exterior manté el dinamisme a les vendes però, especialment, a les compres. Al mes de juliol, el darrer mes amb dades disponibles, el valor total de les **exportacions** (242,3 M€) augmenta un 16,6 % en termes interanuals. Les importacions creixen aquest mes gairebé un 118,0 % i la facturació arriba als 286,8 milions. El saldo del mes és, per tant, negatiu (-44,5 M€) i la taxa de cobertura és del 84,5 %.

Comparant les dades acumulades del gener al juliol del 2018 amb les del 2017, les exportacions augmenten un 3,5 % i la facturació arriba a 1.077,9 milions d'euros. El creixement de les importacions (1.189,5 M€) és una mica més alt, ja que pugen un 17,1 %. Com a conseqüència d'això, s'incrementa considerablement el saldo comercial negatiu i la taxa de cobertura del període queda en el 90,6 %, la qual cosa implica 11,9 punts percentuals menys que la del mateix període de l'any passat.

LA TAXA DE COBERTURA DELS PRIMERS SET MESOS DEL 2018 QUEDA EN EL 90,6 %

El valor facturat pels productes de la indústria manufacturera durant els mesos de gener a juliol (906,2 M€) disminueix lleugerament (-0,5 %) i representa el 84,1 % del total exportat al llarg del període examinat. Un dels trets destacables quant a la tipologia dels productes que exporten les Illes entre els mesos de gener i juliol del 2018 és el fort creixement de les matèries primeres i semimanufactures de plàstic, la facturació de les quals sobrepassa en el període considerat els 296 milions i és, amb diferència, la principal partida exportadora. A més, si hi agreguem altres productes —química orgànica, combustibles, lubricants, etc.— el volum de facturació de la indústria química suma 494,5 milions i equival al 45,9 % del total exportat en els primers set mesos de l'any. Les partides d'aviuallament de bucs i aeronaus, així com la venda de cotxes, facturen al voltant de 148,3 milions i 88,9 milions, respectivament. En general, la resta de sectors manufacturers més tradicionals (veure taula adjunta) presenten increments significatius, especialment els mobles (amb un creixement per sobre del 52,0 %) i els articles de pell i cuir (41,7 %). D'altra banda, seguint la classificació d'activitats CNAE, també s'observa un bon comportament del valor facturat en productes i articles de la indústria de l'alimentació (81,5 %), en la fabricació de sabons i altres articles de neteja (64,3 %), en la construcció d'embarcacions d'esbarjo (17,9 %), o en la fabricació d'altres mobles (35,9 %). Al mateix temps, altres manufactures tradicionals presenten taxes de variació properes a zero, entre les

quals destaquen, en termes percentuals, els articles de joieria i bijuteria (0,2 %) i els productes de perfumeria i cosmètica (0,1 %). Al contrari, uns sectors tradicionals a les Illes com són, per una banda, el del calçat, el qual suma un 5,1 % del valor exportat en el període analitzat amb una facturació de 54,6 milions, que experimenta un descens interanual del 4,0%; per l'altra, també disminueix la venda de vins (-10,5 %).

Els països pertanyents a la Unió Europea constitueixen el mercat principal de les manufactures de les Illes Balears. En el període que examinem, l'acumulat entre gener i juliol del 2018, ocupen la primera posició del rànquing els Països Baixos, amb una facturació al voltant dels 200 milions d'euros i un fortíssim increment interanual d'un 102,3 %. A continuació Alemanya (180,2 M€ i un 18,2 % d'increment), seguida de França (133,7 M€) i d'Itàlia (85,9 M€). La següent zona no europea és Amèrica central i el Carib, amb una facturació conjunta de 47,8 milions i un increment percentual d'un 29,0 %.

A banda de la facturació de la indústria manufacturera comentada abans, la següent partida exportadora en volum de facturació correspon a l'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca amb 22,1 M€ i un creixement, respecte del mateix període del 2017, d'un 18,0 %. Quant als principals productes destinats a l'exportació s'observa que, pel que fa a la patata, mentre que l'exportació en volum cau (-4,8 %), n'augmenta en valor monetari (15,0 %). Entre els principals països compradors d'aquest tubèrcul es disparen les vendes principalment al Regne Unit (27,6 %) i també important és l'increment de vendes a Dinamarca (8,9 %). Aquests augments es donen a més en valor monetari, tant al Regne Unit (49,4 %) com a Dinamarca (6,6 %), tot i que en aquest segon cas en menor proporció. Quant a la goma de garrofi, en els primers set mesos del 2018 continua la tendència positiva en què acabà el 2017 i es dona un increment de les exportacions d'aquest producte més destacat en valor monetari (90,7 %) que en volum (7,7 %). Les vendes internacionals d'aquest producte, del qual les Illes Balears són un exportador amb pes mundial, augmenten en general i despunta sobretot en el cas de Dinamarca, tant en volum (43,6 %) com en valor monetari (132,2 %). També és destacable l'augment de vendes cap als Països Baixos (38,0 %) i al mateix temps l'increment també en valor monetari (166,7 %). Per altra banda, disminueix la quantitat exportada cap a altres països dels vins i el licors, un -3,6 %, entre el gener i el juliol del 2018 en comparació amb els mateixos mesos del 2017. El mercat exterior per al vi i el licor també es manté en negatiu pels principals països compradors quant a valor monetari (-6,6 %), exceptuant Xipre on creix l'import facturat (11,4 %).

Taula 35. Exportacions productes agraris

Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener-juliol	15.908	7.833	↘	-4,8	↗	15,0
Regne Unit	gener-juliol	6.556	3.519	↗	27,6	↗	49,4
Polònia	gener-juliol	4.471	1.771	↘	-14,2	↗	10,7
Goma de garrofi	gener-juliol	923	12.222	↗	7,7	↗	90,7
Dinamarca	gener-juliol	293	3.798	↗	43,6	↗	132,2
Estats Units	gener-juliol	263	3.691	↗	27,3	↗	121,9
Vins i licors	gener-juliol	1.012	6.840	↘	-3,6	↘	-6,6
Alemanya	gener-juliol	534	2.730	↗	5,2	↘	-3,7
Suïssa	gener-juliol	155	1.584	↘	-10,9	↘	-8,7

Font: Ibestat

Les exportacions del conjunt de l'Estat fins el juliol d'enguany guanyen un 3,8 % interanual i les importacions un 6,2 %. Així doncs, augmenta el dèficit de la balança comercial, on el saldo negatiu creix un 35,2 %, fet que es reflecteix en la taxa de cobertura, que cedeix 2,0 punts percentuals en relació al mateix període del 2017, quedant en el 90,5 %.

Inversions exteriors

La **inversió estrangera** a les Illes Balears creix en el segon trimestre de l'any. Entre l'abril i el juny del 2018, el volum de la inversió realitzada (28,4 milions d'euros) augmenta més d'un 45,0 % en relació a la del trimestre precedent (19,5 M€). Tot i això, en termes interanuals, representa una davallada molt intensa (-85,6 %). D'acord amb les estadístiques d'inversió estrangera que publica el Ministeri d'Economia i Empresa, el gruix de la inversió (59,6 %), com ja hem observat en altres ocasions, es destina a activitats immobiliàries, concretament a la compravenda d'immobles i, en menor mesura, al lloguer de béns immobiliaris.

EL 59,6 % DE LA INVERSIÓ ESTRANGERA ES CONCENTRA EN EL SECTOR IMMOBILIARI

El segon sector destinatari de la inversió, amb un 21,8 % del total, correspon a activitats esportives, recreatives i d'entreteniment. La

inversió en la resta de sectors és pràcticament irrellevant.

Com en altres ocasions, la major part del capital estranger prové d'operacions que tenen el seu origen en països amb règims fiscals molt atractius per a multinacionals i empreses inversores. En aquest segon trimestre, un 42,8 % del capital prové d'Alemanya; un 11,2 %, de Suïssa i, finalment, un 4,1 % prové del Regne Unit. La resta de la inversió procedeix d'altres països, si bé amb quantitats molt petites.

A Espanya, l'evolució de les inversions estrangeres durant el segon trimestre perd força i el volum de capital arriba als 4.442 milions d'euros. Aquesta xifra representa una inversió un -41,0 % inferior a la del trimestre precedent i un -21,7 % inferior a la del mateix trimestre de l'any 2017.

D'altra banda, les **inversions de les Illes Balears a l'estranger** del segon trimestre d'enguany experimenten un fort increment. De fet, la xifra d'aquest segon trimestre supera el volum de capital invertit en el conjunt dels nou primers mesos del 2017. Sumen aquest trimestre 56,0 milions d'euros, un 106,9 % més que el primer trimestre de 2018 i un 187,8 % més que el segon trimestre del 2017. La part més important de la inversió, un 51,7 %, es concentra a Hong Kong i en la seva totalitat dins del sector dels serveis financers. De la resta de la inversió, la gran majoria ha viatjat a la República Dominicana (40,7 %) i el sector destinatari principal és el de serveis d'allotjament.

V. MERCAT LABORAL

1

Dades laborals de l'EPA. Illes Balears, Espanya i UE-28

Taula 36. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Indicador	Illes Balears			Espanya		
	Període: 3T18			Període: 3T18		
	Darrera dada	Cicle-tendència T_{t-12}^t (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T_{t-12}^t (%)	
Persones actives (milers)	669,9	→	3,8	22.854,0	→	0,5
Taxa d'activitat (16-64 anys) (%)	82,5	→	0,7	75,0	→	-0,2
Taxa d'ocupació (16-64 anys) (%)	76,6	→	2,3	64,0	→	1,2
Persones ocupades (milers)	621,7	↗	5,8	19.528,0	↗	2,7
Homes	326,3	→	3,9	10.662,4	↗	2,4
Dones	295,3	→	6,3	8.865,6	↗	2,9
Persones menors de 25 anys	49,1	↗	15,8	1.073,4	↗	4,8
Persones de 25 a 54 anys	472,8	→	3,3	15.100,6	→	1,6
Persones de 55 anys i més	99,7	→	12,1	3.354,0	↗	6,4
Persones estrangeres	145,4	↗	11,0	2.232,3	↗	6,0
Persones en atur (milers)	48,0	→	-5,4	3.326,0	↘	-11,0
Homes	26,5	↗	-10,9	1.609,6	↘	-11,5
Dones	21,4	↘	-13,1	1.716,4	↘	-10,5
Persones menors de 25 anys	8,3	↘	-21,7	528,8	↘	-10,2
Persones de 25 a 54 anys	36,5	↗	-2,1	2.334,2	↘	-10,8
Persones de 55 anys i més	3,3	↗	-51,2	463,1	↘	-14,6
Persones estrangeres	12,4	↗	-11,1	580,7	↘	-6,5
Taxa d'atur (%)	7,2	→	-2,1	14,6	↘	-1,8
Homes	7,5	↗	-1,8	13,1	↘	-1,7
Dones	6,8	→	-2,4	16,2	→	-2,0
Persones menors de 25 anys	14,3	↘	-7,6	33,0	↘	-3,0
Persones de 25 a 54 anys	7,2	→	-0,4	13,4	→	-1,6
Persones de 55 anys i més	3,2	→	-8,0	12,1	→	-2,1
Persones estrangeres	7,9	→	-2,4	20,6	→	-2,1
Taxa protecció de l'atur	13,3	↘	-12,8	27,1	→	-0,3
Taxa de temporalitat assalariats	30,6	→	-1,3	27,4	→	0,0
Taxa de parcialitat assalariats	11,8	→	0,4	13,9	→	-0,4
% persones autoocupades	16,8	→	-2,3	15,8	→	-0,7

Font: Eurostat, INE, OTIB

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior

A la zona euro, després del fort impuls de l'economia en l'any 2017, el creixement ha perdut empena en els primers sis mesos de l'any per la reducció del comerç exterior. Amb tot s'espera que l'augment de l'activitat es mantingui estable en els pròxims mesos, d'acord amb els indicadors de confiança d'empreses i de consumidors. A llarg termini, la desaparició d'alguns dels factors que afavoreixen el creixement poden alentir l'economia europea. Les previsions de setembre del Banc Central Europeu rebaixen lleugerament les seves xifres i es preveu que el creixement del PIB se situï en el 2,0 % l'any 2018. Com s'ha comentat es preveu un descens del ritme de creixement per al 2019 i per al 2020 (1,8 % i 1,7 %, respectivament). L'actualització de juliol de les perspectives econòmiques publicades per l'FMI presenten un creixement superior, tot i que també s'han revisat a la baixa, amb un 2,2 % per al 2018 i un 1,9 % per al 2019.

Aquestes previsions es traslladaran al mercat laboral de la Unió Europea, el qual experimentarà una desacceleració de l'ocupació per la manca de treballadors en alguns dels estats membres. Ara bé, a curt termini els indicadors laborals encara mostren resultats positius. El nombre de persones actives augmenta en termes interanuals en el segon trimestre del 2018 i se situa en més de 247 milions de persones, de manera que la taxa d'activitat de 16 a 64 anys se situa en el 73,7 % de la població en edat de treballar, la qual és la més alta de tota la sèrie (des del 2005). El total d'ocupats també recull un màxim històric, així com un increment respecte del segon trimestre del 2017 (1,2 %). Els augments més destacables en l'ocupació els experimenten els estrangers (5,5 %) i els majors de 55 anys (4,0 %). Així, la taxa d'ocupació de 16 a 64 anys assoleix el 68,6 %, 0,9 p.p. més que ara fa un any, i, també, el valor més alt de la sèrie.

Per primera vegada des de l'any 2008 la taxa d'atur de la Unió Europea se situa per sota del 7 %. Concretament, en el segon trimestre del 2018 assoleix el 6,8 % de la població activa, 0,8 punts percentuals per sota de la taxa de fa un any. Tots els perfils sociodemogràfics experimenten disminucions interanuals de la taxa que oscil·len entre el -1,9 p.p. dels joves i el -0,5 p.p. dels majors de 55 anys. Malgrat aquests decrements en tots els col·lectius, les taxes d'atur juvenil i dels estrangers encara es mantenen en xifres molt elevades (15,0 % i 11,4 %, respectivament).

A Espanya el creixement del PIB assoleix el 2,5 % en el tercer trimestre del 2018 segons la dada avançada de l'INE, amb un creixement del 0,6 % en termes inter trimestrals, tal i com s'ha vist en l'apartat corresponent d'aquest butlletí. La bona evolució de l'economia es reflecteix en el mercat de treball del conjunt estatal amb una major creació d'ocupació i menys atur. A més, la població activa del tercer trimestre augmenta respecte del mateix trimestre del 2017 (0,3 %). Ara bé, aquest augment no basta per incrementar la taxa d'activitat de les persones d'entre 16 i 64 anys, la qual baixa 0,2 p.p. i assoleix el 75,0 % de la població en edat de treballar. La població ocupada se situa en 19.528.000 persones, el valor més alt d'ençà el quart trimestre del 2008, la qual es correspon amb una taxa d'ocupació per a les persones de 16 a 64 anys del 64,0 %, 1,2 p.p. més que un any ençà. L'ocupació creix en tots els col·lectius, però destaca l'augment dels majors de 55 anys (6,5 %), dels estrangers (5,7 %) i dels joves (4,1 %) en el tercer trimestre de l'any.

Pel que fa a l'atur, encara se superen les xifres d'aturats d'abans de la recessió, tot i que es manté la tendència a la baixa començada el darrer trimestre del 2013. El conjunt de persones desocupades en el tercer trimestre del 2018 és de 3.326.000, que representa una caiguda del 10,9 % interanual. Així, la taxa d'atur també

perd 1,8 p.p. i assoleix el 14,6 % de la població activa espanyola, que és el valor més baix d'ençà el darrer trimestre del 2008. Les taxes d'atur dels diferents perfils se situen per sobre del 12 %, d'entre les quals continua sent molt alta la dels joves (33,0 %), que continua més que duplicant la del conjunt de població, i la dels estrangers (20,6%). Malgrat això, tots els col·lectius experimenten disminucions de la taxa d'atur entre 1,6 p.p. i 3,0 p.p.

A les Illes Balears, la població que se incorpora al mercat de treball creix considerablement, un 3,8 % interanual el tercer trimestre del 2018, encadenant cinc trimestres en positiu. Així doncs, la taxa d'activitat de les Illes se situa en el 82,5 % de la població d'entre 16 i 64 anys i supera la taxa estatal en 7,5 p.p. A més, continua l'impuls de la creació neta d'ocupació, amb un augment de la població ocupada del 6,1 %. El nombre d'ocupats del tercer trimestre és de 621.700 persones, que és el valor més alt de tota la sèrie (des del 2005), i a més supera per primera vegada la xifra dels 600.000 llocs de feina. Per tant, les Illes Balears, juntament amb les Canàries, són les úniques comunitats autònomes que han recuperat i incrementat l'ocupació existent prèvia a la crisi. L'ocupació creix a tots els col·lectius sociodemogràfics, especialment entre els majors de 55 anys (17,7 %), els joves (16,4 %) i els estrangers (10,7 %). En conseqüència, la taxa d'ocupació de 16 a 64 anys guanya 2,3 p.p. interanuals fins assolir el 76,6 %.

Quant a l'atur, després de dos trimestres en positiu el tercer trimestre experimenta un fort descens del nombre de persones en atur (-19,6 %) i se situa en 48.000 persones desocupades, pràcticament igualant el valor del segon trimestre del 2008. El perfil de les persones sense feina mostra disminucions de l'atur a tots els grups. Destaca especialment el descens dels majors de 55 anys (-69,2%), seguit pel dels joves (-29,7 %) i el de les dones (-22,2 %). El tercer trimestre de l'any coincideix amb la temporada alta turística, això permet que habitualment sigui el que presenti una taxa d'atur menor. Per segon any consecutiu la taxa del tercer trimestre se situa per sota del 10 %. Concretament assoleix el 7,2 %, 2,1 punts per sota del valor d'ara fa un any i 7,4 p.p. per sota de la taxa d'Espanya. Les Illes Balears amb aquesta xifra presenten el valor més baix de totes les comunitats autònomes. D'acord amb aquestes dades, tots els grups disminueixen la taxa d'atur. Destaca el descens de les persones de més de 55 anys, que la redueixen en 8,0 punts. Els segueixen els menors de 25 anys, que perden 7,6 p.p. en termes interanuals. Quant al perfil, tot i que tots els grups han experimentat grans reduccions de les taxes, el grup de menors de 25 anys encara supera el 10 %, concretament mostren una taxa d'atur del 14,3 %.

Les dades desagregades per sectors que presenta l'EPA de les xifres d'ocupació i atur de les Illes Balears ens complementen la informació del mercat laboral. Pel que fa a l'ocupació, en el tercer trimestre del 2018 creix especialment a l'agricultura (gairebé es dobla) i als serveis (7,5 %), mentre que disminueix a la indústria (-6,1 %) i a la construcció (-5,8 %). Quant a l'atur, ha augmentat la desocupació a la indústria (un terç més), i s'ha reduït a la construcció (-33,8 %) i als serveis (-15,7 %).

Les hores treballades per ocupats en el tercer trimestre del 2018 s'han incrementat considerablement (un 9,7 % interanual), així com l'ocupació, que en aquest període ha pujat un 6,1 %. Per tant, al llarg del trimestre s'ha produït un increment més gran de les hores treballades que de l'ocupació, de manera que s'ha donat una creació neta d'ocupació i no un repartiment dels llocs de feina com es produïa durant la crisi, i una millora de la qualitat de l'ocupació amb un major nombre d'hores treballades.

Taula 37. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	setembre	558.188	↗	3,3
Assalariats	setembre	445.327	↗	3,6
Autònoms i altres règims especials	setembre	112.861	→	1,6
Homes	setembre	295.172	↗	3,2
Dones	setembre	263.016	↗	3,1
Estrangers UE-28	setembre	60.844	↗	6,9
Estrangers no UE	setembre	51.821	↗	9,4
Persones en atur registrades	setembre	40.747	↘	-3,7
Homes	setembre	18.631	↘	-5,0
Dones	setembre	22.116	↘	-2,2
Persones menors de 25 anys	setembre	4.667	→	0,4
Persones de 25 a 54 anys	setembre	25.650	↘	-4,0
Persones de 55 anys i més	setembre	10.430	↘	-4,7
Estrangers UE-28	setembre	3.109	→	1,9
Estrangers no UE	setembre	4.638	→	-0,6
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	setembre	12.606	↘	-12,8
Total contractes registrats	setembre	40.166	→	1,0
Contractes indefinits	setembre	6.886	↗	18,9
Contractes temporals	setembre	33.280	↘	-8,7
Contractes a temps parcial	setembre	13.165	→	-1,6
Contractes fixos discontinus	setembre	2.221	↗	2,5

Font: TGSS, SOIB, OTIB

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

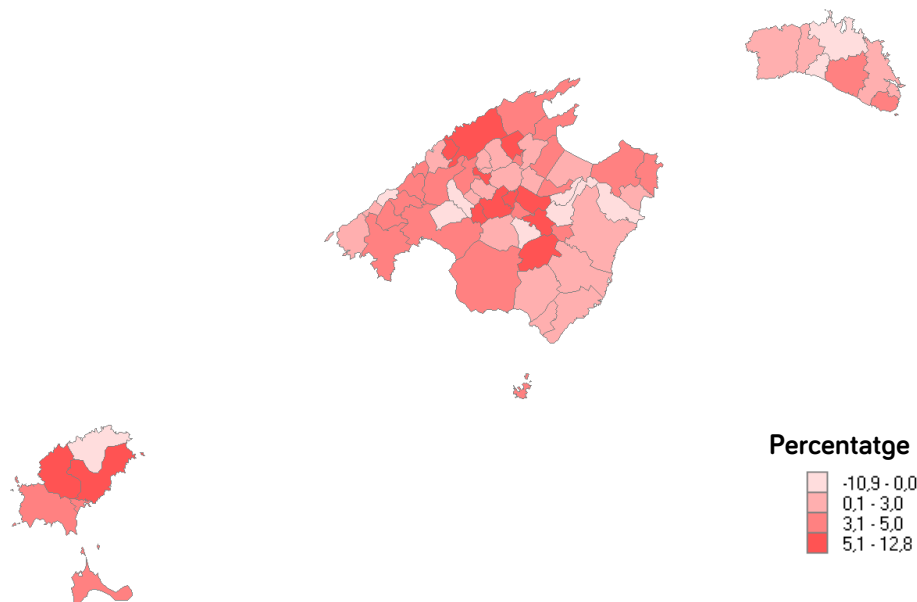
Les dades d'afiliació continuen amb un bon ritme de creixement el novè mes del 2018. Així, el nombre d'afiliats del setembre assoleix la xifra de 558.188 persones, un 3,1 % més que ara fa un any. Aquest és el valor màxim d'un mes de setembre de tota la sèrie (des del 1996), així com el tercer setembre consecutiu que se supera el mig milió d'afiliats. L'atur també manté un bon comportament i encadena pràcticament sis anys continuats de descensos interanuals. Les persones desocupades el setembre són 40.747, un 3,9 % menys que el setembre del 2017. Amb aquest resultat l'atur a les Balears se situa per sota del valor de l'any 2008.

Les hores efectives treballades pel conjunt dels ocupats creixen un 6,4 % interanual i les hores treballades per assalariats ho fan més intensament (7,8 %) durant el tercer trimestre del 2018. L'ocupació, segons dades de l'EPA, també creix de manera similar (6,1 %). Les dades de l'IBESTAT mostren que l'afiliació equivalent a temps complet s'incrementa un 4,0 % en aquest període. El tercer trimestre de l'any és el que presenta la xifra major d'ocupats; per tant, en aquests tres mesos de l'any es produeix un increment dels treballadors ocupats que, alhora, incrementen les hores treballades, fet que repercuteix favorablement en la qualitat de l'ocupació.

Segons l'Enquesta Trimestral de Costos Laborals, que ofereix la mitjana d'hores per treballador, les Illes són de nou la comunitat autònoma amb el major nombre d'hores efectives treballades i superen en 5,9 hores la mitjana estatal. En el segon trimestre de l'any són 140,8 hores, un 2,0 % més que ara fa un any. En aquest trimestre totes les autonomies augmenten les hores

treballades. La diferència entre les hores efectives treballades a les Illes i al País Basc, que és la regió amb el nombre més baix, és de 10,5 hores. Les Balears presenten la jornada més llarga, tant a temps complet com a temps parcial. En el primer cas la jornada és de 155,3 hores a les Illes, 10,0 hores més que el País Basc, que presenta la més baixa. A temps parcial la jornada és

Gràfic 17. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Setembre 2018

Font: OTIB i SOIB

de 106,8 hores, un fet que suposa una diferència de 35,9 hores respecte del País Basc que, de nou, presenta la jornada més curta. Per sectors s'observa un increment de les hores efectives en tots ells. La jornada més llarga li correspon a la construcció (155,6 hores), seguida de la indústria (146,8 hores) i, finalment, els serveis (138,9 hores). El creixement de les hores treballades respecte del segon trimestre del 2017 oscil·la entre les 3,3 hores més de la indústria i les 2,6 hores més de la construcció.

L'AFILIACIÓ DEL MES DE SETEMBRE DEL 2018 ÉS LA MÉS ALTA DE LA SÈRIE HISTÒRICA

El perfil de les persones en atur el mes de setembre es caracteritza per un major pes de les dones desocupades (54,3 %), les quals han experimentat un descens interanual (-2,0 %). Per la seva banda, els homes aturats han reduït el seu nombre més intensament (-6,1 %). Per edat, el grup de majors de 54 anys és el que experimenta la major reducció respecte d'ara fa un any (-4,9 %), seguit dels aturats entre 25 i 54 anys (-4,4 %). En canvi, el grup de joves en atur augmenta un 0,9 %. Quant a la nacionalitat, en el novè mes de l'any el pes dels desocupats estrangers ha passat del 18,2 % el 2017 fins al 19,0 % el 2018, empès per l'augment de l'atur entre el grup de comunitaris (2,1 %), ja que els no UE han perdut un 1,2 % interanual. Les persones en atur durant més de 12 mesos han disminuït considerablement, un 13,2 %, fet que ha permès que el seu pes se situï en el 30,9 %, 3,3 p.p. menys que ara fa un any. El mapa mostra la variació interanual de l'afiliació en el mes de setembre a les Illes. Així, dos municipis de Mallorca lideren l'augment d'afiliats respecte d'ara fa

un any: Fornalutx (12,8 %) i Sant Joan (11,5 %). A la resta d'illes l'afiliació creix en major proporció al municipi de Sant Antoni de Portmany, a Eivissa (6,5 %), a Formentera (5,0 %) i al municipi de Sant Lluís a Menorca (4,9 %).

La reducció de l'atur es trasllada a tots els sectors econòmics de les Illes. Lideren els descensos el sector primari (-12,7 %) i el secundari amb decrements superiors al 8 %. Els serveis també disminueixen els aturats un 2,6 % interanual. Dins del sector terciari, l'activitat amb la major reducció de la desocupació és el comerç, amb un 3,7 % menys que un any ençà. El segueixen els altres serveis (-3,1 %) i l'hostaleria (-0,8 %).

Els nous contractes registrats al SOIB el mes de setembre del 2018 són 40.166, que representen un 0,5 % menys que el mateix mes del 2017. A Espanya el nombre de contractes signats també experimenta una minva del 2,1 %. D'acord amb el tipus de contracte, el descens de contractació interanual a les illes s'atribueix al descens de la contractació temporal que baixa un 3,1 %, mentre que la indefinida creix un 14,0 %. A més, el mes de setembre el pes de la contractació indefinida de l'arxipèlag supera de nou la mitjana espanyola (17,1 % i 11,9 %, respectivament) i se situa com la segona comunitat amb el major percentatge de contractació indefinida. La distribució sectorial mostra resultats divergents segons l'activitat. Per una banda, la contractació del novè mes de l'any creix a la indústria (4,5 %), a la construcció (3,5 %) i al comerç (2,0 %). Per l'altra, tant l'hostaleria com l'agricultura redueixen els nous contractes registrats (-5,7 % i -1,0 %, respectivament).

Com ja s'ha comentat, el darrer dia del mes de setembre del 2018 es comptabilitzen un total de 558.188 persones afiliades a la Seguretat Social a les Illes Balears, un 3,1 % més que fa un any. A la resta de comunitats autònomes i a Espanya (2,9 %) també s'incrementa el nombre de persones que treballen. Tots els règims d'afiliació experimenten increments del nombre d'afiliats en termes interanuals, excepte el règim de la llar (-4,9 %) i, especialment, el règim agrari (3,8 %) i el general (3,5 %). Quant al perfil i pel que fa al gènere dels treballadors,

l'augment interanual del mes de setembre és lleugerament superior per als homes (3,2 % ells, i 2,9 % elles). A més, el pes masculí respecte del conjunt d'afiliats supera el femení (52,9 % i 47,1 %, respectivament). Per edat, els més grans de 55 anys i els menors de 25 anys (variacions interanuals del 7,5 % i 3,6 %, respectivament) creixen més que el grup central de 25 a 54 anys (2,2 %). Per nacionalitat, els estrangers no comunitaris són els que experimenten el creixement de l'afiliació de manera més intensa el mes de setembre (9,4 %).

Taula 38. Indicadors del mercat laboral per illes

	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	setembre	470.105	↗	2,4
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	436.774	↗	3,0
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	321.834	↗	4,4
Aturats registrats	setembre	33.331	↘	-3,6
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	7,1	→	-0,5
Contractes registrats	setembre	31.765	→	1,9
Menorca				
Població activa ¹	setembre	38.763	→	1,0
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	35.925	→	0,7
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	24.512	↗	4,6
Aturats registrats	setembre	2.838	↘	-5,2
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	7,3	→	-0,6
Contractes registrats	setembre	2.494	→	1,8
Eivissa				
Població activa ¹	setembre	82.282	↗	4,1
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	77.919	↗	4,4
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	57.226	↗	5,6
Aturats registrats	setembre	4.363	↘	-2,8
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	5,3	→	-0,3
Contractes registrats	setembre	5.683	↘	-2,3
Formentera				
Població activa ¹	setembre	6.045	↗	4,4
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	5.830	↗	5,2
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	4.320	↗	8,0
Aturats registrats	setembre	215	↗	7,8
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	3,6	→	0,3
Contractes registrats	setembre	224	↗	4,8

Font: TGSS, SOIB, OTIB, lbestat

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

³ Afiliacions al Règim General de la Seguretat Social en Equivalència a Jornada Completa

⁴ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior

L'evolució de l'atur per illa del setembre mostra un descens interanual superior al 4 % en les illes grans, mentre que a Eivissa es ralentitza la caiguda (-0,9 %) i a Formentera s'incrementa el nombre de persones desocupades (13,8 %). La taxa d'atur del conjunt de les Illes Balears assoleix el 6,8 % en el novè mes de l'any i, a més, se situa a totes les illes per sota del 8 % de la població activa. Les taxes més baixes les registren les Pitiüses i especialment Formentera, amb un 3,6 %. La segueixen Eivissa amb un 5,3 %, Mallorca (7,1 %) i Menorca (7,3 %). Seguint l'evolució de l'atur, la taxa decreix a totes les illes, excepte a Formentera (0,3 p.p.). Concretament, la caiguda interanual de la taxa oscil·la entre els -0,6 punts percentuals de Menorca i els -0,3 punts percentuals d'Eivissa.

Com ja s'ha avançat, el nombre de contractes registrats a les Illes Balears el setembre és de 40.166, que s'han reduït un 0,5 % interanual. Aquest descens es correspon al decrement de la contractació a les Pitiüses: un -8,2 % a Formentera i un

-3,0 % a Eivissa, i al manteniment de la xifra de contractes de les illes més grans. Per illa i sector destaquen els increments en l'agricultura d'Eivissa (121,4 %) i Menorca (40,0 %), i en la indústria i la construcció també destaca Menorca (35,0 % i 14,22 %, respectivament). Pel que fa als serveis es redueix la contractació a totes les illes, especialment a Formentera (-6,3 %).

L'afiliació a la Seguretat Social a darrer dia de mes del setembre creix interanualment a tot l'arxipèlag, sobre tot a les Pitiüses: Formentera (5,0 %) i Eivissa (4,1 %). Les segueixen Mallorca, amb un repunt del 2,9 % interanual, i Menorca (2,4 %). Així com creixen les altes a la Seguretat Social també ho fa el nombre de llocs de feina equivalents a temps complet en el tercer trimestre del 2018. D'acord amb les dades de l'IBESTAT, les afiliacions equivalents a temps complet del tercer trimestre pugen un 4,0 % en el conjunt de l'arxipèlag. Per illes destaca l'augment de Formentera (7,3 %), per sobre del de la resta; Eivissa augmenta un 4,5 %, Mallorca un 3,8 % i Menorca un 3,7 %.

3 Costs laborals

Taula 39. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	2n trimestre	2.494,0	↗	2,7
Cost laboral per hora efectiva (€)	2n trimestre	17,7	→	0,7
Indústria i energia	2n trimestre	17,7	↘	-4,1
Construcció	2n trimestre	16,5	↗	2,4
Serveis	2n trimestre	17,9	→	0,8
Índex de costos laborals de les Illes Balears (ICLIB)	2n trimestre	103,2	→	0,0
ICLIB corregit d'efectes estacionals i de calendari	2n trimestre	107,5	↗	2,1
Cost salarial total	2n trimestre	104,6	→	0,3
Cost salarial (T. Complet)	2n trimestre	105,5	→	0,1
Cost salarial (T. Parcial)	2n trimestre	100,0	→	1,5
Indústria	2n trimestre	95,9	↘	-4,0
Construcció	2n trimestre	101,3	↗	3,2
Serveis	2n trimestre	105,5	→	0,3
Altres costos	2n trimestre	99,2	→	-0,8
Hores efectives per assalariat / mes	2n trimestre	140,8	→	2,0
Indústria i energia	2n trimestre	146,8	↗	2,3
Construcció	2n trimestre	155,6	→	1,7
Serveis	2n trimestre	138,9	→	2,0
Increment salarial pactat en convenis (%)	setembre	3,6	↗	2,4

Font: INE, MEYSS, IBESTAT, DGOE

L'Enquesta trimestral de cost laboral de l'INE situa el cost laboral per treballador del segon trimestre del 2018 en 2.494,0 euros de mitjana a les Illes Balears, la qual cosa representa un 2,7 % més que en el mateix trimestre del 2017. En el conjunt estatal aquest cost és més alt (2.602,0 euros), i ha guanyat un 0,7 % interanual. Per comunitats autònomes, cinc experimenten una reducció del cost laboral, especialment Andalusia (-1,8 %). A la resta, en canvi, augmenta el cost, sobretot a Cantàbria (4,3 %), a Navarra (3,1 %) i a les Illes Balears (2,7 %). L'autonomia que mostra el major cost és Madrid, amb 3.053,6 euros. Amb aquesta xifra supera el cost de Balears en 559,6 euros.

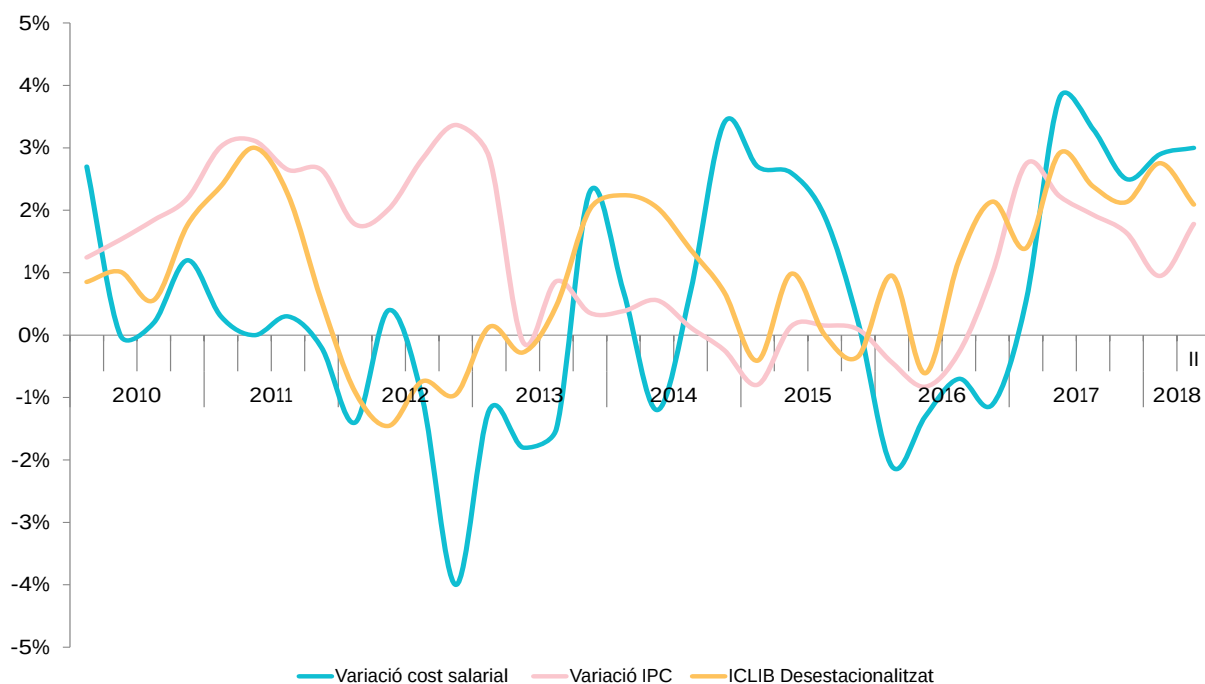
EL COST LABORAL PER TREBALLADOR (ICLIB DESESTACIONALITZAT) AUGMENTA UN 2,1 % A LES ILLES BALEARS EN EL SEGON TRIMESTRE DEL 2018

L'Índex de costos laborals de les Illes Balears (ICLIB) corregeix els costos laborals de l'efecte composició sectorial i per tipus de jornada. En el segon trimestre del 2018, l'ICLIB es manté (0,0 %) en termes interanuals, mentre que si s'analitza corregit d'efectes estacionals i de calendari creix un 2,1 %. El creixement del cost salarial de l'abril al juny del 2018 (0,3 %) és conseqüència principalment de la pujada a la construcció (3,2 %) i als serveis (0,3 %), mentre que a la indústria experimenta un descens (-4,0 %). L'augment del cost dels salaris també es reflecteix en el tipus de jornada. En aquest cas els treballadors a temps parcial han experimentat un major increment salarial per hora (1,5 %) que els de jornada completa (0,1 %).

Dins del cost laboral s'inclouen les prestacions socials, les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i el cost salarial. El cost salarial del segon trimestre és de 1.857,3 euros, que suposa el 74,5 % del cost laboral total. En termes interanuals el cost salarial creix un 3,0 %. La seva distribució sectorial mostra que la indústria continua sent el sector amb el major cost (1.935 euros), tot i que es redueix respecte del segon trimestre del 2017 (-1,8 %). A continuació se situa la construcció (1.874,7 euros), que creix un 5,5 % respecte d'ara fa un any, i els serveis (1.850,6 euros), que aquest trimestre és el sector amb el salari mitjà més baix, malgrat que també augmenta interanualment (3,1 %).

El cost laboral per hora efectiva treballada assoleix els 17,7 euros per hora el segon trimestre del 2018, fet que representa un 0,7 % més que el mateix trimestre del 2017. Per comunitat autònoma, les Illes Balears se situen en una posició intermitja entre les diferents autonomies amb 1,6 punts per sota de la mitjana estatal i 5,1 punts per sota del País Basc, que és la regió amb el cost més alt (22,8 euros per hora). En termes interanuals, només tres autonomies agumenten el cost per hora: Cantàbria, Illes Balears i Canàries. Quant a la distribució sectorial, a totes les branques augmenta el cost per hora efectiva, excepte a la indústria (-4,1 %), que assoleix un cost de 17,7 euros Així, creix

Gràfic 18. Increments salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE, Ibestat i elaboració pròpia

especialment a la construcció (2,4 %), amb un cost de 16,5 euros; i als serveis (0,8 %), amb un cost de 17,9 euros, el qual és el cost per hora més alt en el segon trimestre.

Respecte als convenis col·lectius subscrits, segons l'estadística de convenis fins al setembre del 2018 l'augment salarial pactat a les Illes Balears és del 3,6 % mentre que per al conjunt nacional és de l'1,7 %. De fet, és la comunitat autònoma amb l'augment salarial pactat més elevat. Fins al novè mes del 2018 se signen a les Illes un total de 35 convenis, dos menys que en el mateix període del 2017. D'aquests, 28 són d'empresa i afecten 5.035 treballadors, i els altres 7 corresponen a altres àmbits i afecten 171.074 treballadors. El nombre de treballadors creix interanualment en els d'altres àmbits i, especialment, en els

d'empresa. En canvi, a Espanya el nombre de convenis signats creix (260 més) fins arribar als 3.088 fins el setembre del 2018, així com el nombre de treballadors afectats que també augmenta de manera considerable, un +22,3 %. L'11 d'octubre del 2018 s'ha publicat en el BOIB el nou conveni del sector de tintoreries i bugaderies de les Illes Balears, amb una vigència de quatre anys. El conveni recull que els salaris augmentaran un 11,5 % en els pròxims quatre anys, concretament un 4 % fins l'abril del 2019, un 3 % fins el mateix mes del 2020, un 2,5 % el mateix període del 2021 i un 2,0 % fins l'abril del 2022. Aquest nou conveni millora les retribucions d'uns 2.500 treballadors de les illes.

4 Accidents de treball

Taula 40. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	setembre 2017-agost 2018	20.009	➔	1,4
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	setembre 2017-agost 2018	4.845,4	⬇	-3,0
Accidents lleus	setembre 2017-agost 2018	4.818,7	⬇	-3,1
Accidents greus	setembre 2017-agost 2018	24,7	➔	0,5
Accidents mortals	setembre 2017-agost 2018	1,9	⬇	-23,5
Indústria	setembre 2017-agost 2018	7.633,2	⬇	-2,8
Construcció	setembre 2017-agost 2018	10.651,5	⬇	-5,7
Serveis	setembre 2017-agost 2018	4.179,6	⬇	-3,5
Mallorca ²	setembre 2017-agost 2018	5.050,9	⬇	-3,7
Menorca ²	setembre 2017-agost 2018	5.381,6	↗	4,6
Pitiüses ²	setembre 2017-agost 2018	5.780,8	⬇	-6,3

Font: Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral, TGSS

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social

Les dades provisionals de la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral mostren un índex d'incidència de 4.845,36 incidències en el període dels dotze mesos compresos entre el setembre del 2017 i l'agost del 2018. Per tant, han patit un accident laboral 4.845 persones per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte del valor d'ara fa un any, l'índex disminueix un -3,0 %.

Segons el tipus d'accident, pràcticament la totalitat són de caràcter lleu (99,5 %), el 0,5 % són greus i el 0,04 % són mortals (8 accidents). En termes interanuals, respecte del mateix període de fa un any, els greus són els que han experimentat el major increment (un 5,2 % més), seguits dels lleus (un 1,4 % més). En canvi, els mortals en els dotze mesos analitzats han disminuït un 20,0 %.

BAIXA L'ÍNDEX D'INCIDÈNCIA ENTRE EL SETEMBRE DEL 2017 I L'AGOST DEL 2018

La distribució sectorial en aquest període és la següent: l'agricultura registra 403 accidents (2,0 %), la indústria 1.720 sinistres (el 8,6 %), la construcció 3.819 (el 19,1 %), i la resta s'han donat en el sector terciari (14.067 accidents, el 70,3 %). Pel que fa als índexs d'incidència el més elevat es troba, de manera

habitual, a la construcció (10.651,5 incidències), seguit per la indústria (7.633,2), mentre que el més baix es correspon amb els serveis (4.179,6). La variació interanual de la xifra d'accidents durant la jornada de treball mostra increments de la sinistralitat a tots els sectors, especialment en l'agricultura (15,5 %), seguida de la construcció (3,4 %), i de la indústria i dels serveis (0,6 % en ambdós casos).

Per illes, Mallorca com a illa major, concentra la major part dels accidents registrats (15.740 accidents), que representen el 78,7 % del conjunt de l'arxipèlag. Aquesta illa concentra més del 80 % dels afiliats al Règim General de la Seguretat Social. La segueixen en volum les Pitiüses que, amb 2.940 sinistres, representen un pes del 14,7 % (mentre els afiliats representen sols el 13,2 %). Finalment Menorca, amb 1.227 accidents, concentra el 6,1 % restant (un percentatge semblant al pes dels afiliats, que és del 5,9 %). En comparació amb el mateix període d'un any abans augmenten els accidents a les illes majors: Menorca (9,7 %) i Mallorca (1,1 %), mentre que a les Pitiüses es recullen un 1,2 % menys d'accidents. L'índex d'incidència per illes mostra el resultat més alt a les illes menors (Eivissa i Formentera), amb un valor de 5.780,8. Les segueixen Menorca, amb 5.381,6, i Mallorca, amb 5.050,9.

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

Gràfic 1. Variació interanual del Producte Interior Brut

Gràfic 2. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 3. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Gràfic 4. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Gràfic 5. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Gràfic 9. Pernotacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-setembre

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2010 a setembre 2018)

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Gràfic 15. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Gràfic 16. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Gràfic 17. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Setembre 2018

Gràfic 18. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Índex de taules

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taula 2. Indicadors internacionals

Taula 3. Previsions internacionals per al 2019

Taula 4. Producte interior brut a preus de mercat i els seus components (Taxes de variació interanual).

Taula 5. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2018

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Taula 15. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taula 16. Indicadors de la construcció

Taula 17. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taula 18. Indicadors dels serveis

Taula 19. Indicadors del comerç

Taula 20. Establiments turístics a les Illes Balears

Taula 21. Establiments turístics per illes

Taula 22. Turistes internacionals arribats a les Illes Balears per país de residència

Taula 23. Afiliats a la Seguretat Social

Taula 24. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

Taula 25. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

Taula 26. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

Taula 27. Indicadors de mediació financera

Taula 28. Ocupats en altres serveis

Taula 29. Empreses de les Illes Balears

Taula 31. Indicadors de consum

Taula 32. Enquesta de despesa turística (EGATUR)

Taula 33. Indicadors d'inversió

Taula 34. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Taula 35. Exportacions productes agraris

Taula 36. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Taula 37. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

Taula 38. Indicadors del mercat laboral per illes

Taula 39. Cost i jornada laboral

Taula 40. Accidents de treball

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 25 d'octubre de 2018

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGOE: Direcció General d'Ocupació i Economia.

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient.

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

Ministeri d'Economia i Empresa.

MINCOTUR: Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Ministeri de Foment

Ministeri d'Hisenda

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment

Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior

Gesa-Endesa

Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears

INE: Institut Nacional d'Estadística

Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports

Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya

Ports de Balears

REE: Red Eléctrica de España

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria de Treball, Comerç i Indústria.

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Pesca i Medi Mari)

G CONSELLERIA
O TREBALL, COMERÇ
I I INDÚSTRIA
B
/

<http://dgeconomia.caib.es>

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur